

साधना

वार्षिकी २०२१

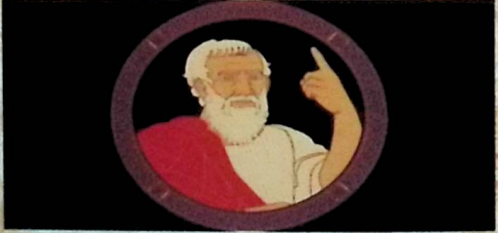

धनवटे नॅशनल कॉलेज, नागपूर

Prize Distribution of Poster
& Slogan Competition
Organised by Dep of Commerce
dt. 19/02/2021

Media Presentation
(online)

‘महान दार्शनिक प्लेटो: संक्षिप्त जीवन परिचय’

दिनांक 26 फेब्रुवारी 2021 **Zoom ID : 606 350 9757** वेळ : सकाळी 10 वाजता
Password : DNC

Brief Biography of Great
Philosopher Plato Media
Presentation
Organised by Dept of Philosophy
26th Feb 23021

Student Induction program
Organized by Computer
Application Department
08 to 11 Dec 2020

साधना

वार्षिकी २०२१

ज्ञान स्वयं मे वर्तमान है, मनुष्य केवल उसका
आविष्कार करता है ।

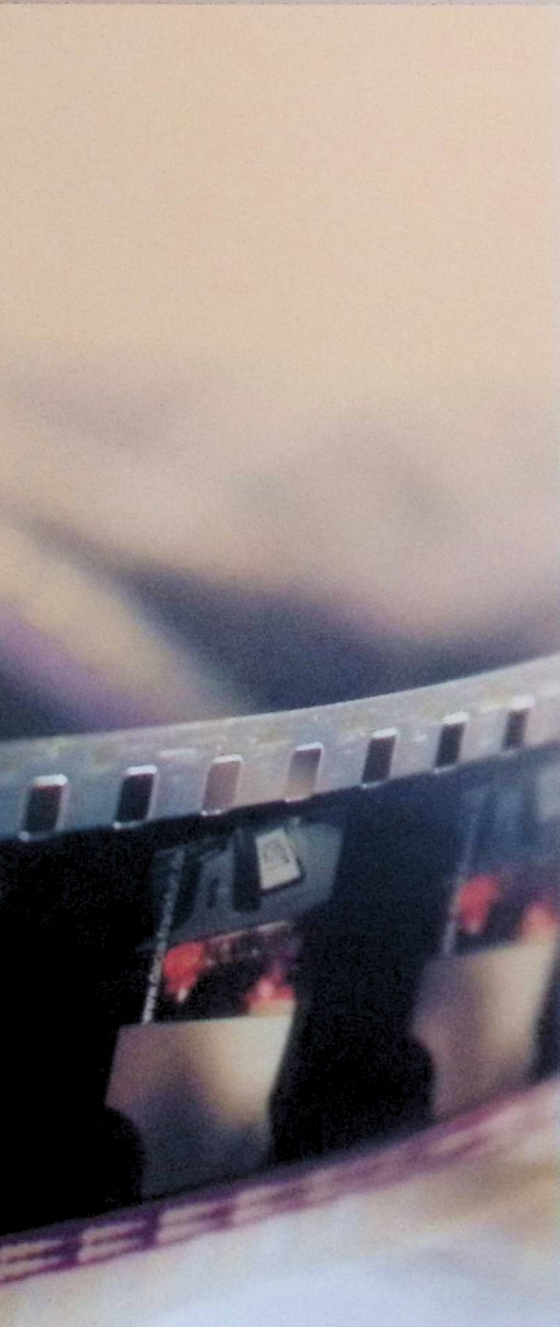
-स्वामी विवेकानंद

श्री शिवाजी शिक्षण संस्था, अमरावती संचालित
धनवटे नॅशनल कॉलेज, नागपूर

नॅक मानांकन 'ब + ' दर्जा, सीजीपीए 2.53

Knowledge is present in itself,
Man only invents it

- Swami Vivekananda

प्रकाशक

डॉ. सुरेंद्र जिचकार

प्राचार्य

धनवटे नॅशनल कॉलेज, नागपूर

संकल्पना व मांडणी

चित्रकार प्रदिप पवार

नागपूर

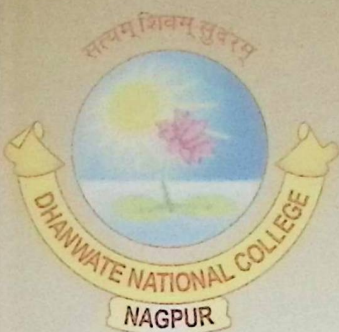
मुद्रण

‘श्री गणेशेश’

३५, प्रथम माळा,

धनश्री कॉम्प्लेक्स, सितावडी,

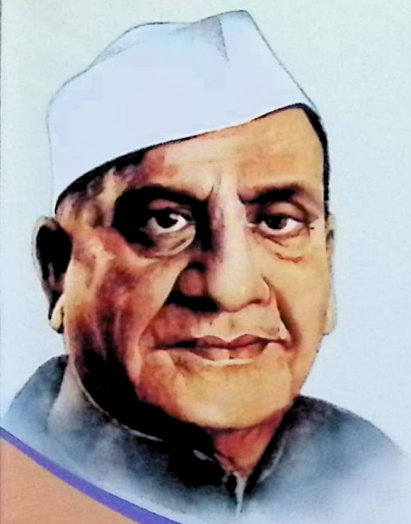
नागपूर - ४४००१२

***The Founder President
Shri Shivaji Education Society
Amravati***

The threat of scarcity is ever present before our eyes, born out of a low standard of resource use economic disparities and social inequalities based on outmoded systems of management of land and utilization of human capacities.

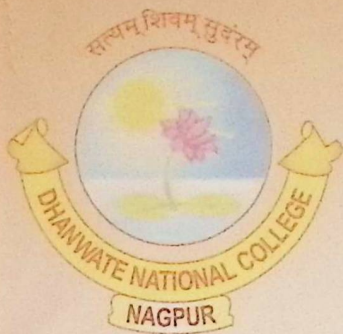
The major problem was to increase agricultural and industrial production which would give fuller employment and higher income to the mass of the people. This however, had to be done in a manner which would not jeopardise the fundamental principles of national policy enshrined in our Constitution, namely, the creation of a society in which wealth had the means of producing it and it will be widely shared. The immediate necessity of increasing production had to be brought into alignment with the long period task of creating social transformation which would progressively reduce economic disparities and social friction and make for a better organised way of living.

Speech delivered by

Dr. Panjabrao Deshmukh

as Union Agriculture Minister
at the FAO/ILO Conference at Kandy (Ceylon) 1958

The Present President Shri Shivaji Education society Amravati

Dr. Bhausahab alias Panjabrao Deshmukh was a crusader for educational, Social and agricultural reformation His motive was to propagate education to man at grass root level. To bring this into reality, Shri shivaji Education Society, Amravati is striving tirelessly. The society focuses on qualitative as well as quantitative upliftment.

In students qualities exist in the latent form, it is an indispensable to manifest those potential qualities in apt direction and from this standpoint, activities related to various departments, Sports, culture, college annual, *Sadhana*, Placement Cell, Center for Entr in Competative Examinations Extension activities play crucial roles, which assure confident future.

The society has histoical tradiation. It is our responsibility to nourish tradition and accept constructive new. It is certain that the society will march with dazzling colours relying on our strong will and colletive action.

The President's Stance

Hon'ble Harshavardhan Deshmukh

President,

Shri Shivaji Education Society, Amravati

SHRI SHIVAJI EDUCATION SOCIETY, AMRAVATI'S

EXECUTIVE COUNCIL

Hon'ble Shri Harshwardhan Pratapsinh Deshmukh
President

Hon'ble
Shri Nareshchandra P. Thakre
Vice President

Hon'ble
Dr. Ramchandra N. Shelke
Vice President

Hon'ble
Adv. Gajanan K. Pundkar
Vice President

Hon'ble
Shri Dilip B Ingole
Treasurer

Hon'ble
Shri Hemant W. Kalmegh
Member

Hon'ble
Shri Keshavrao R. Gawande
Member

Hon'ble
Shri Keshavrao J. Metkar
Member

Hon'ble Ex. Magistrate
Shri Ashokrao U. Thuse
Member

Hon'ble
Shri Sheshrao S. Khade
Secretary

Hon'ble
Dr. V. G. Thakre
Co-opted Member

Hon'ble
Naresh M Patil
Co-opted Member

Hon'ble
Shri P. S. Wayal
Co-opted Member

Hon'ble
Dr. A. M. Mahalle
Co-opted Member

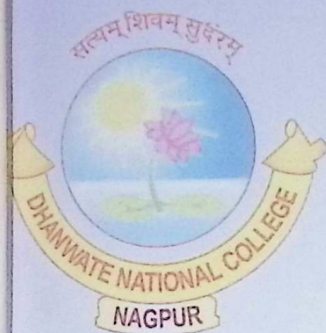
SHRI SHIVAJI EDUCATION SOCIETY, AMRAVATI'S

DHANWATE NATIONAL COLLEGE, NAGPUR

COLLEGE DEVELOPMENT COMMITTEE

2017-22

1.	Shri Harshawardhan P. Deshmukh	President
2.	Shri Dilip B Ingole	Member
3.	Shri Hemant W. Kalmegh	Member
4.	Principal Shri Keshavrao R. Gawande	Member
5.	Adv. Gajanan K. Pundkar	Member
6.	Dr. J. V. Khadse	Teacher Representative
7.	Shri Nitin V. Chopde	Teacher Representative
8.	Kulbhushan D. Meghe	Teacher Representative & Cord. IQAC
9.	Shri Krishna B. Chikhale	Non-Teach. Representative
10.	Dr. S. D. Sahare	Member Hod.
11.	Dr. S. R. Jichkar	Secretary & College Devt. Commt

The Principal's Pen

Education is transformative source in society. Opting for the right institution for higher studies is not smooth sailing. It needs careful consideration of attitudes which distinguish good institution from the not so good one. A college is known by its faculty, its library, its laboratories, its cultural and physical attainments, the intelligence and vitality of students, intellectual and moral climate that permeate. Dhanwate National College stands in good measure despite decline of moral, social values and consequent gloom outside. It has been accredited with 'B+' grade, CGPA 2.53

This institution aptly proved its glorious traditions which have imbued the succeeding generations of its alumni. Those who look back with reverence this institution, The institution strives for all round development of students, which is a clarion call of time. Myriad activities in various departments, ICT orientation placement cell, Multimedia Audio-visual Center, sports, Dr. Panjabrao Deshmukh Prabodhini NET/SET Guidance Center, Center for Competitive Examination NSS, NCC and the endeavor of the college magazine are of seminal significance boost up their creative energy which has an immense possibility to blossom in ensuring time.

Dr. Surendra R. Jichkar

Principal,
Dhanwate National College

साधना

वार्षिकी २०२१

धनवटे नॅशनल कॉलेज, नागपूर

संपादक वृंद

समन्वयक

डॉ. भारती खापेकर

मराठी विभाग

डॉ. भारती खापेकर

हिन्दी विभाग

डॉ. भावना कळसुले

संस्कृत विभाग

डॉ. मीरा सिंह काकण

रोशनी गतपफणे

इंग्रजी विभाग

डॉ. बिपोंशा घोषाल

डॉ. कमलाकर आस्कर

वाणिज्य, विज्ञान व तंत्रज्ञान

डॉ. संगीता जीवनकर

डॉ. प्रवीण घोसेकर

विद्यार्थी प्रतिनिधी

कु प्राची फुलझेले

बि. ए. भाग - ३ एम. ए. भाग - २ (मराठी)

आकांशा गजभिये

बी. कॉम. भाग - १

हिमांशी देशमुख

बि. ए. भाग - २

मानसी रामटेके

बी. ए. भाग - २

साधना

कलेचा उद्देश आपल्या आत्म्यांपासून दैनंदिन
जीवनातील धूळ धूणे होय

-पब्लो पिकासो

The Purpose of art is washing the dust
of daily life off our souls

- Pablo Picasso

संपादकीय

साहित्य सोनियाचिया खाणी ।
उघउवी देशियोचीया क्षोणी
विवेकवल्लची लावणी । हो देई सैच
संत ज्ञानेश्वर

- (ज्ञानेश्वरी अध्याय - १२)

असा साहित्याचा गौरव संत ज्ञानेश्वरांनी केला आहे. प्रतिभावंताच्या मनातून साहित्याची निर्मिती होत असते कलावंत वैज्ञानिक अवतीभवतीच्या निसर्गाचे वर्णन करतो. अवती भवतीचे वास्तव वैज्ञानिकाला दिसते. पण त्या वास्तवापेक्षा वेगळे वास्तव कलावंत स्वतंत्र प्रतिभेने कल्पनासृष्टीतून निर्माण करतो. कला व विज्ञान सत्य शोधण्याचे भिन्न मार्ग आहेत. साहित्याचा संबंध समाज संस्कृतीशी असतो संस्कृती म्हणजे माणसाच्या भावविश्वाचा पाया होय; आणि कला अविष्कार साधना वार्षिकांच्या लेखामधूनही साहित्य संस्कृती कला याचा वेध घेण्यात आला आहे.

मराठी असे आमुची मायबोली, हिंदी मेरी पहचान, वाग्भूषणं भूषणम्, Knowledge is wisdom असे मराठी इंग्रजी हिंदी संस्कृत विभागाचे नामभिधान केले आहे. मराठी विभागामध्ये थोर समाजसेवक लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे, जेष्ठ साहित्यिक रत्नाकर मतकरी, नाटककार वसंत कानेटकर जेष्ठ साहित्यिक आशा सावदेकर, सामाजिक कार्यकर्त्या विद्या बाळ. आनंदी गोपाळ, जेष्ठ अभिनेत्री आशालता वावगावकर अभिनयसम्राट दिलिपकुमार असे लेख लिहिलेले आहे. इंग्रजी विभागात Oscar winning film Parasite Breaks The Oscar Stereotype, Sushant singh Rajput, Covid-19 and Vaccination Irrfan Khan, Gongoni, On Environment, Chandra Vamsha. या लेखाचा समावेश करण्यात आला आहे हिंदी विभागात खेलजगत, जसवंत सिंह, बालासुब्रमन्यम, मलीकर्णिका, कपूरपरिवार या लेखांचा समावेश करण्यात आला आहे. संस्कृत विभागात वर्तमानकाले संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्, राजीव राज कपूर, कथा अतिलोभः न कर्तव्यः हास्यकणिका प्रथमः चिकित्सकः चरक, पद्मवरण प्रदूषणम् काव्य कविता, लोकहितं नम करणीयम् असे लेख आले आहे

कला साहित्य, समाजशास्त्र, वाणीज्य विज्ञान पर्यावरण चित्रपट अशा विविध परिघातून जीवनाचा वेध घेण्याचा प्रयत्न विद्यार्थ्यांनी साधसनातून केला आहे.

सत्य शोधण्याची त्यांची तगमग अस्वस्थता उजेडासाठी प्रार्थना करणारी त्यांची लेखणी स्वागतार्थ, उमलणाऱ्या प्रतिभेची साधना येणाऱ्या काळात अधिक डोळस सजग होईल आणि सृजन दूरवर पसरेल अशी आशा करतुया अंकातील विविध समित्यांचा अहवाल म्हणजे सर्वकश प्रयत्नाचा व कर्तृत्वाचा चढता आलेख आहे.

B.V. Khapekar

अंतर्नाद

मराठी असे आमुची मायबोली

०१—१६

हिन्दी हमारी पहचान

१७—२७

वाग्भूषणं भूषणम्

२८—३७

Knowledge is wisdom

39- 50

Reportscan

01- 32

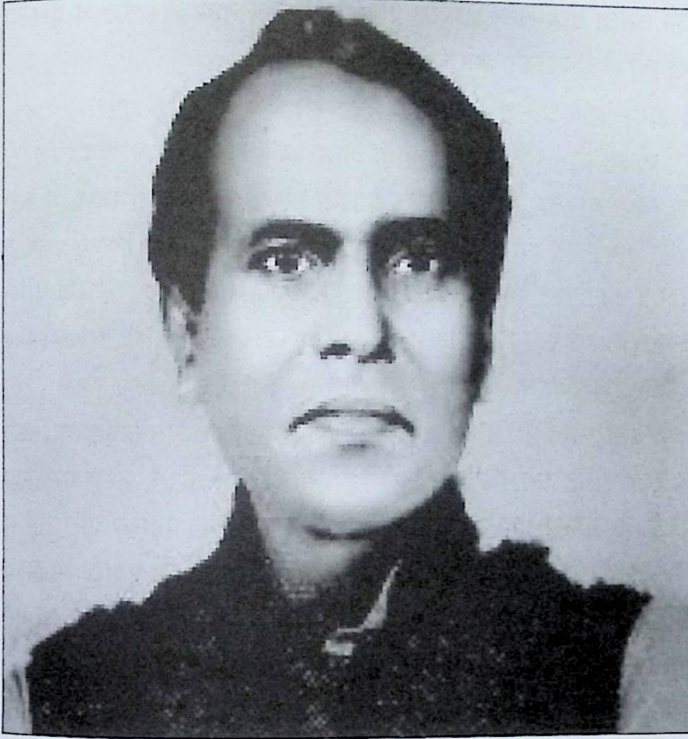
मन ओळखणाऱ्यापेक्षा
मन जपणारी माणस हवीत
कारण ओळख ही क्षणभरासाठी असते
तर जपणूक आयुष्यभरासाठी

- वि. स. खांडेकर

मराठी असे आमुची मायबोली

- थोर समाजसेवक,
लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे कु प्राची शिरीष कुलझेले, बी.ए. भाग- ३
- जेष्ठ साहित्यिक
डॉ. आशा सावदेकर कु प्राची खोरकुटे, बी.ए. भाग - १
- रत्नाकर मतकरी कु. ऐश्वर्या दिपक सकट बी.ए. द्वितीय वर्ष
- वसंत कानेटकर सुनिल रवींद्र उघडे, बी.कॉम भाग- २
- सामाजिक कार्यकर्त्या
डॉ. विद्या बाल कु समीक्षा सुरेंद्र यावले, एम.ए. भाग- २ (मराठी)
- आनंदी गोपाळ (चित्रपट) कु भाग्यश्री घाटोळ, बी.कॉम. भाग- २
- अभिनय सम्राट दिलीपकुमार कु निशिगंधा लोणारे, बी.कॉम भाग- १
- आशालता बाबगावकर कु रुचिता पाटील, बी.कॉम. भाग- १

साथना

थोर समाजसेवक, लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे

तुकाराम अण्णाभाऊ साठे हे अण्णाभाऊ साठे म्हणून ओळखले जाणारे एक मराठी समाजसुधारक लोककवी आणि लेखक होते. त्यांचे लेखन सामाजिक आणि राजकीयदृष्ट्या कृतीशीलतेवर आधारलेले होते. अण्णाभाऊ साठे हे मार्क्सवादी आंबेडकरवादी प्रवृत्तीचे होते. सुरवातीला त्यांच्यावर साम्यवादाचा प्रभाव होता नंतर ते आंबेडकरवादी झाले

अण्णाभाऊ साठे यांचे साहित्य हे परिवर्तनाला दिशा व चालना देणारे ठरले महाराष्ट्राच्या एकूण जडणघडणीत आणि परिवर्तनात या साहित्याचे योगान महत्वपूर्ण आहे अजरामर अशा या साहित्याने उपेक्षितांच्या अंतरंगाचा वेध घेण्याचा प्रयत्न केला. उपजत बुद्धिवादी म्हणून त्यांच्या साहित्याचा धांडोळा घेता येतो. आजही मोठ्या संख्येने विद्यार्थी व अभ्यासक त्यांच्या या साहित्याचा अभ्यास करताना दिसतात.

अण्णाभाऊ साठे यांचा जन्म ९ ऑगस्ट १९२० रोजी सांगली जिल्ह्यातील वाळवा तालुक्यातील वाढेगाव या गावी झाला त्यांच्या वडिलांचे नाव भाऊराव आणि आईचे नाव वालु बाई होते ते शिकलेले नव्हते केवळ दिड दिवस ते शाळेत गेले. नंतर तेथील सवर्णाद्वारे होणाऱ्या

कु प्राची शिरीष कुलझेले
बी.ए. भाग - ३

भेदभावामुळे त्यांनी शाळा सोडून दिली त्यांची दोन लग्न झालीत पहिल्या पत्नीचे नाव कोंडाबाई व दुसऱ्या पत्नीचे नाव जयवंता होते.त्यांना तीन अपत्ये होती मधुकर, शांता आणि शकुंतला.

अण्णाभाऊ पहिल्यांदा श्रीपाद अमृत डांगे यांच्या कॅम्प्युनिष्ट विचारसरणीने प्रभावित झाले. १९४० साली दत्ता गबाणकर आणि अमर शेख यांच्या सोबत त्यांनी लालबाबा कला पथक स्थापन केले. याद्वारे त्यांनी अनेक सरकारी आव्हान दिले भारतीय स्वातंत्र्यानंतर उच्च वर्णीयांचे भारतातील शासन त्यांना मान्य नव्हते; म्हणून त्यांनी १६ ऑगस्ट १९४७ रोजी मुंबई येथे वीस हजार लोकांचा मोर्चा काढला आणि घोषणा केली ये आझादी झुठी है । देश की जनता भूखी है । इंडियन पिपल्स थिएटर असोशिएशन मध्येही ते एक महत्वपूर्ण व्यक्तिमत्व होते. जी भारतीय कॅम्प्युनिष्ट पक्षाची एक सांस्कृतिक शाखा होती आणि संयुक्त महाराष्ट्र चळवळीमध्ये ज्यांनी भाषिक विभागातून वेगळे मराठी भाषिक राज्य (बॉम्बे राज्य) निर्माण करण्याची मागणी केली होती.

अण्णाभाऊ नंतर बाबासाहेबांच्या विचारांनी प्रेरित होवून दलित कार्याकडे वळले दलित व कामगारांच्या जीवनातील अनुभवांना प्रेरित करण्यासाठी त्यांनी कथा लिहिल्या तसेच त्यांनी स्वतःला १९९२ ला भरलेल्या संयुक्त महाराष्ट्राच्या चळवळीत झोकून दिले पहिल्या दलित साहित्य संमेलनाच्या अध्यक्षपदाचा मान त्यांना मिळाला त्यांनी शाहिरी लावणी पोवाडे गीते लिहिली अकलेची गोष्ट, शेटजीचे इलेक्शन पुढारी मिळाला देशभक्त घोटाले, बेकायदेशीर अशी लोकनाट्ये लिहिली मराठी भाषेत ३५ कादंबऱ्या लिहिल्या पोवाडे लावण्या यासारख्या लोककथात्मक कथाशैलीच्या वापराने ते लोकांमध्ये लोकप्रिय झाले.

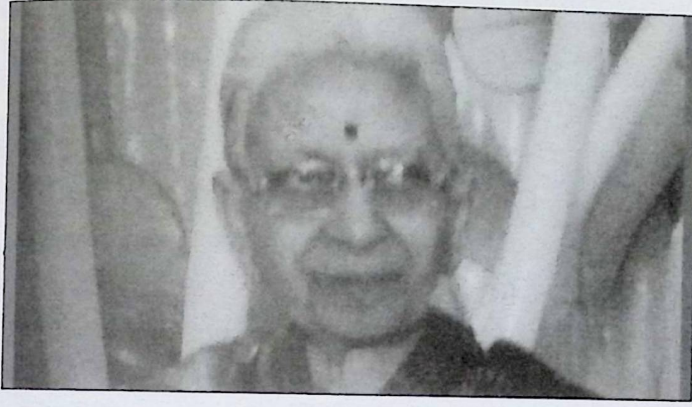
अण्णाभाऊ पोवाडा व लावणी या सारख्या लोककथात्मक कथाशैलीच्या वापराने ते लोकांमध्ये लोकप्रिय ठरले त्यामुळे त्यांचे कार्य लोकप्रिय बनले फकिरामध्ये अण्णाभाऊंनी आपल्या समुदायाला पूर्ण भूखमरीपासून वाचविण्यासाठी ग्रामीण रुढीवादी प्रणाली आणि ब्रिटिश शासनाच्या विरुद्ध विद्रोह करणारा नायक फकिराला चित्रित केले.

अण्णाभाऊंच्या साहित्यात त्यांच्या कथा कादंबरीचीनिर्मिती ही ठळकपणे नजरेस भरते. चिरानगरीची 'भुत', 'जिवंत', 'काडतुस', 'फकिरा', 'वारणेचा वाघ' अशा कादंबऱ्या लिहिल्या रशियाच्या इंडो सेव्हिएत कल्चरल सोसायटीच्या निमंत्रणावरून ते १९६१ साली रशियाला गेले त्यांनी तेथील अनुभवावर आधारित 'माझा रशियाचा प्रवास' हे पुस्तक लिहिले.

एक मराठी समाजसुधारक लोककवी लेखक आणि लोकशाहीर म्हणून ते लोकप्रिय झाले. राजकीय कृतीशीलतेचे ते केंद्रबिंदू होते. कादंबरी आणि लघुकथा यांच्या व्यतिरिक्त अण्णाभाऊन नाटक रशियातील भ्रमंती १२ पटकथा आणि मराठी पोवाडा शैलीतील १० गाणी लिहिली डॉ बाबासाहेब आंबेडकरांच्या विमोचक विचारांचे त्यांचे संस्कार त्यांच्या मनावर खोलवर झाले होते. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांवरील

जग बदल घालुनी धाव । सांगून गेले मज भीमराव

हे गीत खूप गाजले अशा हया थोर देशभक्त समाजसेवक साहित्यरत्न लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे यांचे १८ जुलै १९६९ रोजी गोंरेगाव (मुंबई) येथे निधन झाले.

जेष्ठ साहित्यिक डॉ आशा सावदेकर

डॉ आशाताई सावदेकर हया सुप्रसिद्ध साहित्यिक होत्या. जन्म २६ ऑगस्ट १९४८ रोजी झाला. त्यांचे माहेरचे नाव आशा गजानन भवाळकर होते. नागपूर येथील भिडे कन्या शाळेत त्यांचे माध्यमिक शिक्षण तर नागपूर महाविद्यालयातून त्या १९६८ साली बी.ए. तर १९७० साली मराठीत एम.ए. झाल्या १९७५ साली त्यांनी पी एचडी. पदवी प्राप्त केली. 'कविवर्य भा. रा. तांबे' यांच्या कवितेचा चिकित्सक अभ्यास' हा त्यांच्या प्रबंधाचा विषय होता. पुढे १९७९ साली पुस्तकरूपाने तो प्रसिद्ध झाल्यावर साक्षेपी समीक्षक म्हणून त्या प्रसिद्ध झाल्या.

मराठी साहित्यक्षेत्रातील सुप्रसिद्ध समीक्षक जेष्ठ लेखिका होत्या राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठात स्नातकोत्तर मराठी विभागामध्ये दीर्घ काळ त्यांनी अध्यापनाचे कार्य केले. आपल्या अध्यापनाच्या काळात त्यांनी विद्यार्थी प्रिय प्राध्यापक असा लौकिक मिळविला. त्यांच्या अध्यापनामधून विद्यापीठाच्या मराठी विभागामध्ये अनेक पिढ्या घडल्या त्यांच्या सुबक व सुंदर अध्यापनातून आकारास आलेली विद्यार्थ्यांची पिढी विदर्भाच्या व महाराष्ट्राच्या कानाकोपऱ्यामध्ये विविध शाळा महाविद्यालयांमध्ये मराठी विषयाच्या अध्यापनाच्या क्षेत्रात कार्यरत आहेत. डॉ. आशाताई सावदेकर यांच्या मनात विद्यार्थ्यांबद्दलचा हा प्रेमभाव त्यांच्या ऋजू आणि सालस स्वभावातून आकारास आलेला होता. तसेच त्यांनी महत्वपूर्ण असे साहित्य लेखन केले आहे अर्वाचीन मराठी साहित्याच्या संबंधात त्यांनी केलेले समीक्षापर लेखन मराठीच्या अभ्यासकासाठी वाचनीय आहे. साहित्याच्या प्रांतात प्रवेश करताना त्यांनी अगदी सुरुवातीच्या वगळात एका कादंबरीचे लेखन केले आहे पुढे कालांतराने त्यांनी प्रसंगोपात असे ललित पर लेखन देखील केले.

कु. प्राची खोरकुटे
बी.ए. भाग - १

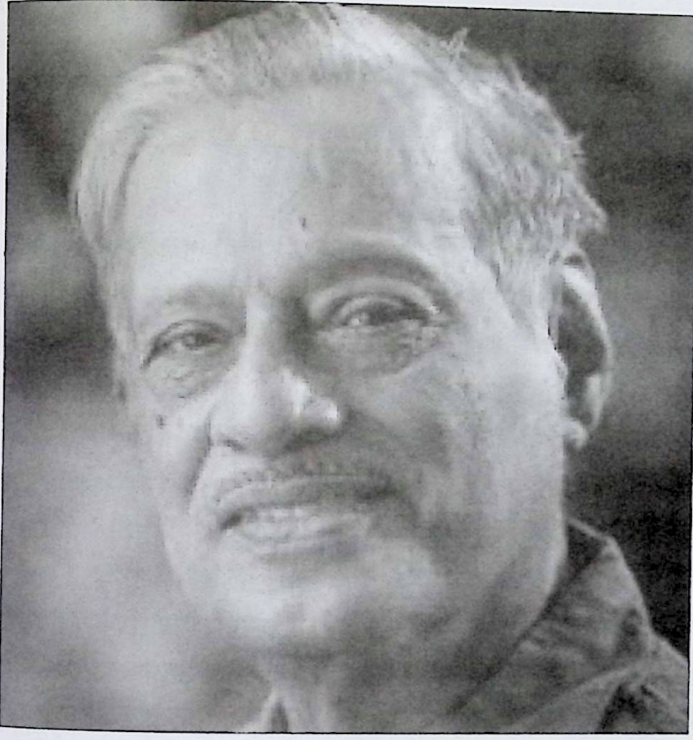
मराठी साहित्यविश्वात त्यांनी १९८० च्या आसपास प्रवेश केला आणि त्यांचे साहित्यविषयक लेखक पुढील तीन चार दशकाच्या काळात जोमदारपणे आकारास येत गेले त्यांनी मराठी भाषा व साहित्याचे प्राध्यापक, समीक्षक संशोधक संपादक व साहित्यिक या नात्याने मराठीची केलेली वाढःमयसेवा त्यांचा नावलौकिक समृद्ध करणारी तर ठरलिच, पण त्याचबरोबर ती मराठी साहित्याची लौकिक वाढविणारी ठरली.

महाविद्यालयीन शिक्षणाच्या कालखंडात त्यांना कवी शरदचंद्र मुक्तिबोध प्रा. सुरेश डोळे डॉ. मा. गो. देशमुख डॉ. उषाताई देशमुख इत्यादी साहित्य क्षेत्रातील दिग्गज व्यासंगी प्राध्यापक लाभले होते. हया प्राध्यापकांच्या सहवास त्यांच्या वाढःमयीन व्यक्तिमत्त्वाची जडण घडण झाली.

दरम्यानच्या कालखंडात त्यांनी काही वर्षे नागपूरातील युको बँकेमध्ये नोकरी केली असे असले तरी त्यांचे मन माहा साहित्यामध्येच गुंतलेले होते. आणि या कालखंडात देखील त्यांची राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज नागपूर विद्यापीठाच्या स्नातकोत्तर मराठी विभागात आधिव्याख्याता पदावर नियुक्ती झाली विद्यापीठातील अध्यापनाच्या कालखंडामध्ये त्यांचे वाढःमयीन व्यक्तिमत्त्व खऱ्या अर्थाने चौफेर स्वरूपात बहरले विद्यापीठाच्या मराठी विभागात जवळजवळ २३ वर्षे सेवा करून २००८ मध्ये त्या सेवानिवृत्त झाल्या.

मराठी साहित्यावर ज्याचा प्रभाव पडलेला होता अशा अनेक नामवंत प्रतिभावान साहित्यिकांच्या लेखनाची त्यांनी समीक्षा केली आहे. त्यामध्ये कथाकार पु. भा. भावे कादंबरीकार ना. सी. फडके कवी जे. के. उपाध्ये इत्यादींचा समावेश असून या संदर्भातील त्यांची पु. भा. भावे साहित्यवेध (१९८९) भारतीय साहित्याचे शिल्पकार ना. सी. फडके (१९९५) मुशाफिरी मध्ये आली आहे. डॉ. आशा सावदेकरांनी विदर्भातील अनेक नामवंत कवींचा परिचय करून देणारी लेखमालाही लिहिली काही शोधनिबंध (२००२) हे पुस्तक प्रकाशित झाले या ग्रंथात कविता कथा कादंबरी नाटक ललितगद्य इत्यादी साहित्यप्रकारासंबंधात व त्यातील साहित्यकृती संबंधात महत्त्वपूर्ण संशोधनपर लेख प्रकाशित झाले आहे. 'कविता विदर्भाची' (१९९१) डॉ. वि. वा. प्रभुदेसाई यांच्या षष्ठ्यब्धिपूर्तीनिमित्त गौरव ग्रंथांचे संपादन 'आजचे मराठी साहित्य' (१९९५), शिवा राजत यांच्या कवितांचे संपादन 'सांजदिव्यांचे हंबर' (२०००) राम शेवाळकर यांच्या निवडक साहित्याचे संपादन वाळयाचा मळा (२००५) ही त्यांची संपादित पुस्तके आहेत 'मी तुळस तुझ्या अंगणी' ही कादंबरी 'गुलाबपाणी' लेखसंग्रह ही त्यांची ग्रंथसंपदा आहे. 'कादंबरीचा आशयवेध' बा. भ. बोरकर यांच्या 'कवितेची पृथगात्मकता', 'समीक्षेची समीक्षा' 'काव्यगंगेच्या तटावर', इत्यादी अनेक ग्रंथ त्यांच्या नावावर आहेत.

डॉ. आशा सावदेकर हया व्यासंगी समीक्षिका अभ्यासक आणि ललितलेखिका म्हणून साहित्य विश्वात ओळखल्या जातात. सत्यकथा मौज पॉप्युलर मॅजिस्टिक अशा प्रतिष्ठानांमधून साहित्याच्या प्राप्तांत येऊ पाहणाऱ्या स्थिरावलेल्या लेखनावर त्यांचा पिंड पोसला होता. आणि या पिंडाला अभ्यासाची चिंतनाची जोड देऊन त्यांनी आपल्या व्यक्तिमत्त्वाला सुधारित असा आकार दिला होता. यातूनच त्यांच्या समीक्षेने स्वीकारलेली आस्वादक समीक्षेची वाट अधिक ढळक करण्याचा प्रयत्न त्यांनी आपल्या लेखनाद्वारे केला डॉ. विजय राजत यांनी डॉ. आशा सावदेकर साहित्यविश्व हा आशाताईंच्या साहित्यावर प्रकाश टाकला असे बहुआयामी व्यक्तिमत्त्व असलेल्या डॉ. आशा सावदेकर यांचे २२ एप्रिल २०२१ ला दुःखद निधन झाले परंतु साहित्याच्या रूपाने त्या अमर आहेत.

रत्नाकर मतकरी

मराठीतील गूढकथा लेखक, नाटककार

मतकरी हे नाटक, एकांकिका, बालनाटय, कथा, गूढकथा, कादंबरी, ललित लेख, वैचारिक साहित्य अशा साहित्य प्रकारांत दर्जोर लेखन करणारे साहित्यिक, रंगकर्मी, दिग्दर्शक, निर्माता आणि चित्रकार देखील आहेत, त्यांनी महाराष्ट्रात बालरंगभूमीची मुहूर्तमेढ रोवून, सुमारे तीस वर्षे पदरमोड करून बालनाटयांची निर्मिती केली. झोपडपट्टीतील मुलांना त्यांनी 'नाटक' शिकवले.

वृत्तपृत्रीय सदरलेखन, मालिका-चित्र-पटांचे लेखन व दिग्दर्शन, माध्यमांतर, 'बालनाटय' व 'सूत्रचार' या नाटयसंस्थांचे लेखक, दिग्दर्शक, नट, नेपथ्यकार, निमति वगैरे, कथाकथनकार, दूरदर्शनवरी 'शरदाचे चांदणे' व 'गजरा' सारख्या कार्यक्रमांचे सादरकेत, 'नर्मदा बचाओ आंदोलन' व 'निर्भय बनो' आंदोलनांमधील सक्रिय सहभाग, हौशी चित्रपट, चांगले वक्ते... असे आदरनीय मतकरींचे चौफेर कर्तृत्व होते.

रत्नाकर मतकरींचा साहित्य प्रवास

बावीस नाटके, अनेक एकांकिका, २३ कथासंग्रह, तीन कादंबऱ्या,

कु. ऐश्वर्या दिपक सकट
बी.ए.द्वितीय वर्ष

बारा लेखसंग्रह, आपल्या रंगभूमीवरल्या कामाचा सखोल विचार करणारा आत्मचरित्रात्मक ग्रंथ 'माझे रंगप्रयोग' अशी मतकरींचे विपुल साहित्यसंपदा आहे. 'गहिरे पाणी', 'अश्वमेध', 'बेरीज वजाबाकी' या दूरचित्रवाणी मालिकांचे लेखन रत्नाकर मतकरींचे होते.

सर्वोत्कृष्ट मराठी चित्रपटाचा राष्ट्रीय पुरस्कार मिळालेले चित्रपट 'इन्हेस्टमेन्ट', अशी त्यांची इतर माध्यमांमधली कामेही रसिकप्रिय ठरली आहेत.

रत्नाकर मतकरी यांच्या 'निर्मनुष्य' या कथासंग्रहातील 'भूमिका' या कथेवर त्यांच्या नावाचे मराठी नाटक चिन्मय पटवर्धन यांनी लिहिले आहे. नाटकाला पहिला प्रयोग २०१७ सालच्या डिसेंबरमध्ये झाला. नाटकाचे दिग्दर्शन गौरव बर्वे यांचे होते.

रत्नाकर मतकरींना विपुल पुरस्कार आणि सन्मान मिळालेले आहेत. संगीत नाटक अकादमी आणि साहित्य अँकडमी या दोन्ही मान्यवर संस्थांकडून पुरस्कारप्राप्त ठरलेल्या मोजक्या व्यक्तिमत्त्वांत त्यांचा समावेश होतो.

त्यांच्या मृत्युसमयी ते एक्याऐंशी वर्षांचे होते.

रत्नाक्षरं

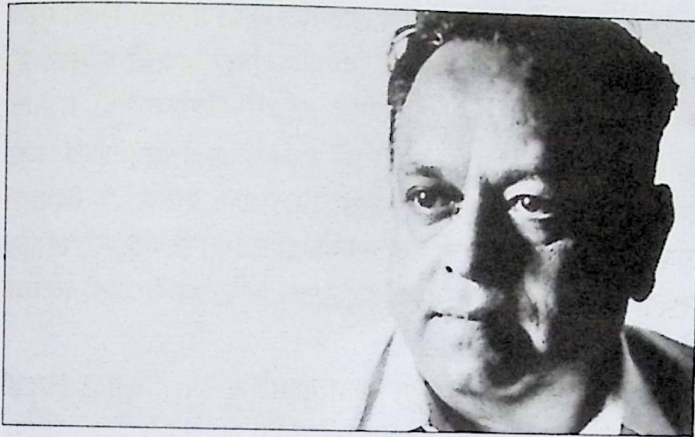
रत्नाकर मतकरींचा 'रत्नाक्षरं' हा ग्रंथ चार भागांत विभागला गेला आहे. पहिल्या विभागात एक अस्वस्थ कलावंत, एक माणूस कलावंत, मतकरी: लेखन प्रपंच या मुलाखतींचा समावेश करण्यात आला आहे. दुसऱ्या विभागात मतकरींच्या कथा, एकांकिका, नाटके, कादंबऱ्या, लेख, कविता, प्रस्थावना, पत्रे, अर्पणपत्रिका या साहित्य - प्रकारांचा समावेश करण्यात आला आहे. तिसऱ्या विभागात मान्यवर मंडळींना मतकरी कसे वाटतात यावरील लेखनप्रपंचांचा समावेश करण्यात आला आहे. चौथ्या विभागात मतकरींच्या संपूर्ण साहित्याच्या (संग्रहित) आणि (असंग्रहित) आणि नाट्यप्रयोगांच्या तपशिलीची दीर्घ सूचीही दिलेली आहे.

मृत्यू

१८ मे २०२० च्या मध्यरात्री कोरोनामुळे मुंबईतल्या सेवन हिल्स हॉस्पिटलमध्ये त्यांचे निधन झाले. त्यापूर्वी गेली काही दिवस त्यांना थोडा थकवा जाणवत होता. मृत्यूच्या चार दिवस आधी गोदरेज रुग्णालयात चेकअपसाठी अँडमिट झाले असतांना त्यांची कोव्हिड टेस्ट करण्यात आली, ती पॉझिटिव्ह असल्याचं लक्षात आले. त्यानंतर उपचारांसाठी त्यांना सेव्हन हिल्स रुग्णालयात हलवण्यात आले होते. रत्नाकर मतकरींच्या पश्चात निर्मिती आणि अभिनयाच्या क्षेत्रात काम करणाऱ्या त्यांच्या पत्नी प्रतिभा मतकरी, कन्या अभिनेत्री सुप्रिया विनोद, पुत्र लेखक/समीक्षक, गणेश मतकरी, स्नुषा आर्किटेक्ट पल्लवी मतकरी आणि नातवंडे असा परिवार आहे.

प्रकाशित पुस्तके

अचाटगावची अफाट मावशी (बालसाहित्य), अलिबाबाचं खेचर एकोणचालिसावा चोर, अजून यौवनात मी (नाटक), अलल् घुरं घुरं (बालसाहित्य), अँडम, अंश (कथासंग्रह), अंतर्बाह्य, अश्वमेध (नाटक), अपरात्र (कथासंग्रह), आचार्य सर्वज्ञ (नाटक, बालसाहित्य), अलबत्या गलबत्या (नाटक, बालसाहित्य) इत्यादी.

वसंत कानेटकर

रायगडाला जेव्हा जाग येते, वेडयाच घर उन्हात, जिथे गवतास भाले फुटतात, हिमालयाची सावली. अशा एकापेक्षा एक दर्जेदार नाटकांची श्रीमंती मराठी रंगभूमीला बहाल करणाऱ्या जेष्ठ नाटककार म्हणजे 'वसंत कानेटकर'.

प्रा.कानेटकर यांचा जन्म सातारा जिल्ह्यातील रहिमतपूर हया गावी २० मार्च १९२२ साली झाला. मराठी भाषेतील कवी गिरीश म्हणजेच शंकर केशव कानेटकर हे त्यांचे वडिल होते. गोखले शिक्षण संस्थेच्या, हंसराज प्रागणी ठाकरे महाविद्यालयात वसंत कानेटकर प्राध्यापक होते. नाशिक मधील शिवाई बंगला येथे कानेटकरांचे अखेर पर्यंत वास्तव्य होते. प्राध्यापक कानेटकरांनी मराठी साहित्यातील नाटक, कथा, समिक्षा, आत्मकथा, एकांकिका, कादंबऱ्या..असे विविध प्रकार लिहिले व हाताळले.

कानेटकर यांच्या नाट्यप्रकारात सुद्धा संगीत नाट्य, ऐतिहासिक नाटके, सामाजीक नाटके आदी प्रकारही यशस्वी झाले. त्यांच्या 'अश्रुंची झाली फुले' या सदाबहार नाटकावर घेतलेल्या 'आंसू बन गये फुलं' या हिंदी चित्रपटाला १९६६ साली सर्वोत्कृष्ट कथेसाठी 'फिल्म फेअर' पुरस्कार मिळाला होता. १९९२ मध्ये ठाणे येथे झालेल्या मराठी साहित्य संमेलनाचे अध्यक्ष पद ही त्यांनी भुषवले होते. त्यांच्या अन्य साहित्य प्रकारापेक्षाही नाटकांचा प्रभाव अधिक आहे. त्यांनी लिहिलेल्या ४६ नाटकांपैकी ८ नाटकांचे गुजराती भाषांत ही झाले, ११ नाटकांचे हिंदी भाषेत भाषांतर झाले. त्या सोबत 'अश्रुंची झाली फुले' या नाटकाचे गुजराती, हिंदी सह कानडी भाषेतही अनुवाद केले गेले आहेत. अशी प्राध्यापक कानेटकर यांची विलक्षण प्रभावी प्रतिभा होती. 'अश्रुंची झाली

सुनिल रवींद्र उघडे
बी.कॉम.भाग-२

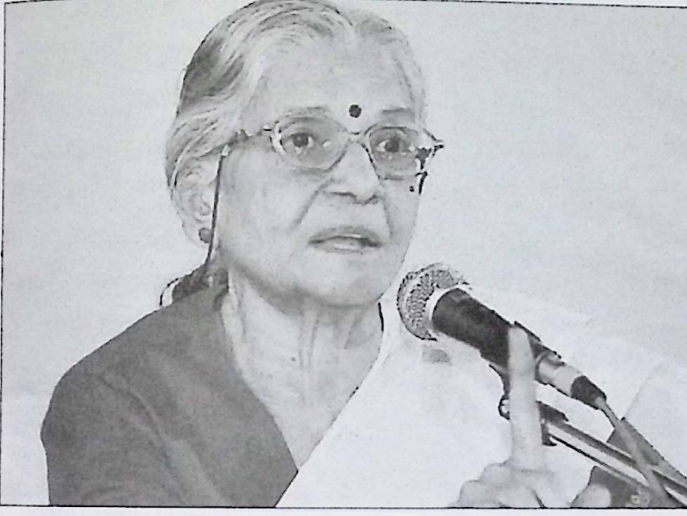
फुले' या नाटकाने तर इतिहास रचला आहे. प्रभाकर पणशीकरांनी या नाटकासाठी आपल्या नाट्य संपदा संस्थे तर्फे प्रथम मराठी रंगभूमीवर फिरता रंगमंच आणला. या नाटकातील प्राध्यापक विदयानंदाची भूमिका डॉ. काशिनाथ घाणेकरांनी गाजवली. आज ही कानेटकरांचे हे नाटक लागले तर रसिक प्रेक्षक गर्दी करतात.

त्यांच्या गगनभेदी या नाटकाच्या शुभारंभाचा प्रयोग मोहन वाघ यांनी लंडन ला केला. 'रायगडाला जेव्हा जाग येते', 'इथे ओशाळला मृत्यू', 'जिथे गवतास भाले फुटतात' असे ऐतिहासिक नाटके, 'मत्स्यगंधा' दे संगीत नाटक, शिवाय 'अखेरचा संवाल', 'लेकुरे उदंड जाली', 'वादळ माणसाळतंय', 'विषवृक्षाची छाया', 'वेड्याचं घर उन्हात', 'सोनचाफा' इत्यादी ..एकाहून एक सरस दर्जेदार नाटके कानेटकरांनी दिली. त्यांच्या अनेक नाटकांची पुस्तके देखील प्रकाशित झाली...

कानेटकरांनी हिराबाई पेंडनेकर यांच्या जीवनावर 'कस्तुरीमुग' बाबा आमटे यांच्या जीवनावर 'वादळ मानसाळलय', इतिहासाचार्य वि. का. राजवाडे यांच्या जिवणावर 'विषवृक्षाची छाया' आणि महर्षी कर्वे यांच्या जीवनावर हिमालयाची सावली ही नाटके लिहीली एकाच वेळी समांतर आणि व्यावसायिक रंगभूमीवर त्यांनी लेखन कार्य केले कुसुमाग्रज आणि कानेटकर या दोन्ही असामी नाशिकच्या आणि लेखन क्षेत्रात नावाजलेल्या कुलकर्णी गार्डन शेजारी कानेटकर यांचा शिवाई नावाचा बंगला होता. त्यांचा बंगला म्हणजे रंगकर्मी आणि कलावंतांसाठी सांस्कृतिक केंद्र होते. मुंबईतून अनेक सांस्कृतिक क्षेत्रातील मोठ्या व्यक्ती कानेटकरांच्या आश्रयाला यायच्या आणि समृद्ध होऊन जायच्या कालांतराने हा बंगला पाडण्यात आला आणि त्या जागी कमर्सीअल कॉम्प्लेक्स उभारण्यात आले.

'जिथे गवतात भाले फुटतात' हे त्यांचे ऐतिहासिक नाटक इतिहास व शिवाजी महाराज हा त्यांच्या अत्यंत जिद्दाळ्याचा विषय हे त्यांचे शिवशाही वरिल शेवटचे नाटक १९८९ ते १७०७ चा कालखंड यात घेतला आदि येवढा प्रदीर्घ कालखंड या नाटकाला सामावला आहेत. या नाटकातील विविध मानसं. त्यांच्या प्रवृत्ती त्यांचे गुणदोष, त्यांची थोरवी त्यांची क्षुद्रता या मुळे ज्या घडामोडी घडत होत्या त्याचे वर्तमान काळाशी पुर्ण पणे विलक्षण साम्य आहेत. इतिहासाची पुनरावृत्ती होते म्हणतात ते खेर आहे फुंदफीतुरीने, दुही ने, लाचारीने, स्वार्थाने, वैराने, भ्रष्टचाराने, नादान लोक जेव्हा-जेव्हा, बोखरले जातात तेव्हा-तेव्हा जबर किंमत दयाविच लागते. कोण्या एका ताढ माने च्या व्यक्तीची, राष्ट्राची, भूमीची, समाजाची छत्रपती राजाराव, महाराणी ताराबाई, सेनापती संताजी घोरपडे यांच्या जीवनावर प्रकाश टाकून त्यांच्या बदल च्या इतिहासातील व समाजातील गैरसमजुती दूर करणारे हे नाटक आहेत. हे नाटक लिहितांना, बसवतांना व सादर करतांना प्रभाकर पणशीकर यांनी व त्यांच्या सुकन्या जानवी खांडेकर यांनी बहुमोल साथ दिली. स्वतःला पणशीकरांनी औरंगजेब सादर केला होता. तर जानवी ताईंनी महाराणी ताराबाई सादर केली होती.

प्रसिद्ध नाटककार विल्यम सेक्सपीयच्या चार नाटकांचे एकत्रीकरण करून कानेटकरांनी 'गगन भेदी' ह्या नाटक लिहिले असे म्हणतात. कानेटकरांच्या नाटकांनी मराठी रंगभूमी समृद्ध केली असे. म्हणून संबोधल तरी काही वेगळ ठरू नये त्यांच्या नाटकांनी इतिहास रचला नाही तर काही कलावंतांना नावलौकिकही मीळवून दिले. तर काही नाटके अभिजात कलावंतांनी अक्षरशः गाजवले गाजवली कानेटकरांची नाटके नामांकित संस्थांनी रंगमंचावर आणली आणि यशस्विही झाली त्यामुळेच त्यांची आठवण नेहमी प्रकर्षाने होत असते अशा या प्रतिभावंत नाटककारास विनम्र अभिवादन.

सामाजिक कार्यकर्त्या डॉ. विद्या बाळ

डॉ. विद्या बाळ या मराठी लेखिका व संपादक होत्या. त्यांचा जन्म १२ जानेवारी १९३७ रोजी पुणे येथे झाला. त्यांनी १९५८ साली पुण्यातील फर्ग्युसन कॉलेजमधून बी.ए. (अर्थशास्त्र) ही पदवी घेतली. महाराष्ट्रातील व भारतातील स्त्रियांच्या व पुरुषांबरोबरच्या समान हक्काविषयीच्या सामाजिक चळवळीमध्ये त्यांचा सक्रिय सहभाग होता.

लोकमान्य टिळकांचे सहकारी न. चि. केळकर हे विद्या बाळ यांचे आजोबा होते. त्यामुळे बालपणी केसरीतील विचार हिंदू महासभा यांचा प्रभाव त्यांच्या मनावर पडला. त्यांचे मोठे बंधू व पती हे राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघाचे कार्यकर्ते होते त्यांनी १९७४ मध्ये पुणे महानगर पालिका निवडणूक जनसंघातर्फे लढविली त्यात त्या पराभूत झाल्या. १९६० साली वयाच्या २३ व्या वर्षी त्यांनी पुणे आकाशवाणी केंद्राच्या नोकरीचा राजीनामा देऊन किलोस्कर समूहाच्या स्त्री मासिकाचे संपादकपद स्वीकारले १९८६ पर्यंत त्यांनी यासाठी कार्य केले पुणे आकाशवाणीवर त्यांनी कार्यक्रम सादरकर्त्या म्हणून दोन वर्षे नोकरी केली. त्यानंतर १९६४ ते १९८३ या काळात स्त्री मासिकाच्या त्या साहाय्यक संपादक झाल्या. आणि १९८३ ते १९८६ या काळात मुख्य संपादक तेथून बाहेर पडल्यावर विद्या बाळ यांनी ऑगस्ट १९८९ मध्ये 'मिळून साऱ्या जणी' हे मासिक सुरू केले या मासिकाच्या संस्थापक संपादक होत्या. मासिकात पहिल्या २० वर्षात प्रकाशित झालेल्या निवडक ४५ लेखांच्या संग्रहाचे श्रीमिती नावाचे पुस्तक २०१२ साली प्रसिद्ध झाले या पुस्तकाच्या संपादिका डॉ. नीलिमा गुंडी होत्या. स्त्रियांच्या समस्यांबाबत विद्या बाळ यांना

समीक्षा यावले
एम.ए. भाग २ (मराठी)

विशेष आस्था होती १९८१ साली त्यांनी 'नारी समता मंच' या संस्थेची स्थापना केली. ग्रामीण स्त्रियांमध्ये आत्मभान जागृत करणाऱ्या ग्रोइंग टुगेदर या प्रकल्पाच्या प्रकल्प प्रमुख म्हणूनही त्यांनी काम केले आहे. विद्या बाळ यांनी दोन अनुवादित आणि एक रुपांतरीत कादंबरी लिहिली तसेच त्यांनी 'बोलते व्हा' नावाचे केंद्र सुरु केले २००८ साली 'पुरुष संवाद केंद्र' सुरु केले स्त्रियांसाठी कार्य केले स्त्रियांच्या अन्यायाविरुद्ध आवाज उठविला. महिला मंडळांना सामिल करून घेण्यासाठी सखी साऱ्याजणी मंडळ स्थापन केले त्यांच्या 'तेजस्वीनी' आणि 'वाळवंटातील वाट' हया कादंबऱ्या प्रकाशित आहेत. 'जीवन हे असं आहे', 'रात्र अर्ध्या चंचाची' हया अनुवादीत कादंबऱ्या तसेच कमलाकी हे डॉ कमलाबाई देशपांडे यांचे चरित्र. तसेच त्यांनी काही स्फुट लेखांचे संकलनही केले आहे.

ते पुढीलप्रमाणे आहे

अपराजितांचे विश्वास

कथा गौरीची (सहलेखिका - गीताली वि.म आणि वंदना भागवत)

डॉटर्स ऑफ महाराष्ट्र

तुमच्या माझ्यासाठी

मिळवणीची पोतडी (संपादित सहसंपादिका मेघा राजहंस)

शोध स्वतःचा

संवाद

साकव

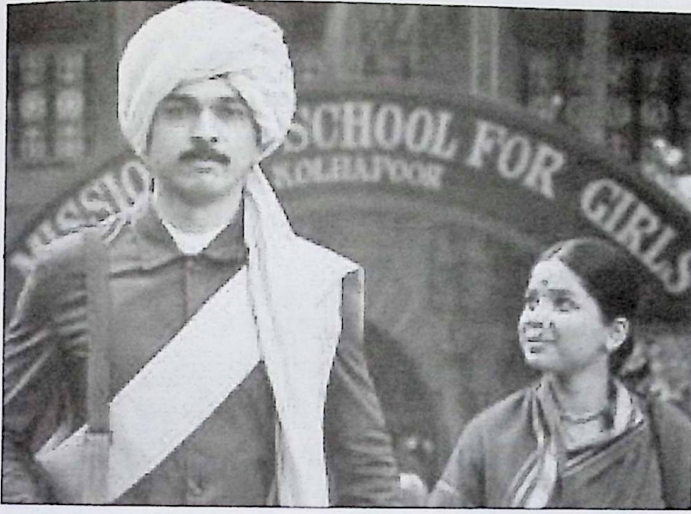
तसेच त्यांच्या विषयीची पुस्तके

विद्याताई आणि ... (अंजली मुळे आणि आशासाठे)

डॉ. विद्या बाळ यांना मिळालेले पुरस्कार

आगरकर पत्रकारिता पुरस्कार, कमल प्रभाकर पाध्ये ट्रस्टचा पुरस्कार, सामाजिक कृतज्ञता निधीतर्फे देण्यात येणारा, सामाजिक कृतज्ञता जीवन गौरव पुरस्कार, स्त्री - समस्यांविषयक कार्य व पत्रकारिता याबद्दल काय फाऊंडेशनचा पुरस्कार

महाराष्ट्र फाऊंडेशनचा जीवनगौरव पुरस्कार (२०१६) डॉ विद्या बाळ हया स्त्रीयांच्या प्रश्नांविषयी त्या विचार व्यक्त करित असून. विद्याताईंचा जीवनप्रवास म्हणजे समतेच्या मार्गाने माणूस म्हणून जगण्यामोहात टाकणारा एक पल्ला आहे. शतकापासून अन्याय अत्याचार निमुटपणे सहन करत आलेल्या समाजातील मोठ्या वर्ग असलेल्या स्त्रियांकडे समानतेचा भावनेने पाहण्याची परिस्थिती निर्माण करण्यात ज्या समाजसुधारकांनी योगदान दिले त्यात ज्येष्ठ सामाजिक कार्यकर्त्या असलेल्या विद्या बाळ यांचे नाव घ्यावे लागेल. हाडाच्या सामाजिक कार्यकर्त्या असणाऱ्या विद्या बाळ या लेखिका पत्रकार म्हणून प्रसिध्द होत्या. त्यांनी स्त्रीवादी चळवळीत गेलेल्या भरीव कामगिरीमुळे त्यांचा स्त्रीवादी चळवळीतील अग्रणी अशा शब्दात गौरव करण्यात येतो. असे बहुआयामी व्यक्तिमत्व वयाच्या ८४ व्या वर्षी ३० जानेवारी २०२० ला काळाच्या पडद्याआड गेले पण कार्यरूपाने अमर आहे.

आनंदी गोपाळ (चित्रपट) आनंदी गोपाळ एका स्वप्नपूर्तीची गोष्ट !

आनंदी गोपाळ जोशीचे आयुष्य साहसाने आणि संघर्षाने भरलेले असून हृदयाला स्पर्श करणारे आहे. त्याचे व्यक्तिमत्व त्या सर्व महिलांकरिता प्रेरणास्त्रोत आहे. ज्यांना मोठमोठी स्वप्न पहायला आवडल. पण समाजाच्या आणि कुटूंबाच्या भितीने त्या स्वतःला घराच्या चार भिंतीमध्ये कैद करून घेतात.

तो काळ असा होता ज्या काळात स्त्रियांच्या सोडाच पण पुरुषांच्या शिक्षणाला देखिल फारसे महत्त्व दिले जात नसे. महिलांचे शिक्षण एका स्वप्नापेक्षा कमी नव्हते. अश्या काळात आनंदी गोपाळ जोशींनी आपल्या स्वप्नाला पूर्ण करण्याकरिता विदेशवारी करत वैद्यकीय पदवी प्राप्त केली आणि वयाच्या अवघ्या २९ व्या वर्षी १८८६ साली डॉक्टर होवून केवळ आपल्या देशाचा गौरवच वाढविला नाही तर सगळ्याकरीता एक आदर्श ठरल्या.

अशी कोणती घटना त्यांच्या आयुष्याला कलाटणी देणारी ठरली ? कोणत्या प्रसंगाने त्याच्या मनात डॉक्टर होण्याची भावना तीव्र झाली आणि डॉक्टर होतांना त्यांना कोणकोणत्या संघर्षांचा सामना करावा लागला ? जाणुन घेऊया या लेखात ..

प्रसिद्ध लेखक श्री. ज जोशी यांच्या आनंदी गोपाळ याच नावाच्या कादंबरीवर आधारित हा सिनेमा आहे. १९६० च्या दशकात प्रकाशित झालेली ही कादंबरी चांगलीच प्रसिद्ध होती. त्यात लेखकांच्या ओघवत्या शैलीच्या मोठावाटा होताच परंतु विक्षिप्त स्वभावाचे आणि सुधारणावादी गोपाळराव जोशी आणि त्यांनी आपल्या बायकोला आनंदीला

कु भाग्यश्री घाटोळ
बि कॉम. भाग २

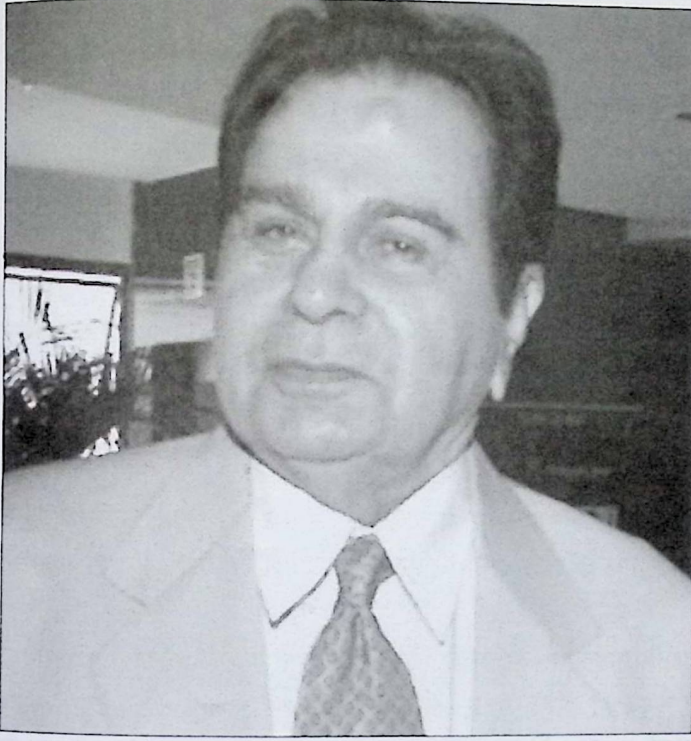
शिकवण्याचा अहोरात्र घेतलेला ध्यास हे कथानक जोशींनी अस काही रचलेत की त्याने वाचकांना जबरदस्त गारुड केलं होत. मात्र आनंदी गोपाळ कादंबरीतील पात्र ही फक्त साहित्यकृतीतील आभासी पात्र नव्हती १९ व्या शतकाच्या उत्तरार्धात होऊन गेलेली खरीखुरी पात्र होती आणि त्यांना तत्कालीन सनातनी प्रवृत्तीशी जोरदार लढा द्यावा लागला होता कारण त्या काळात बाईने घराबाहेर बाहेर फिरणेदेखील जहाल मानल जायच. पण हे सार गोपाळजोशी नावाच्या एका माणसाने आपल्या बायकोच्या संदर्भात केलं तिला उबरंठा ओलाडायला लावला एवढच नाही तर आधि स्वतः शिकवून नंतर तिला अमेरिकेतही वैद्यकीय शिक्षणासाठी पाठवला आणि तेही एकटीला.

एकोणिसाव्या शतकात हिंदुस्तानी महिलांनी जिथे साध सहखुशीने उबरंठ्या बाहेर पडण्याच स्वातंत्र्य नव्हतं तिथे ३१ मार्च १८६५ साली महाराष्ट्रातील ठाणे जिल्यातील कल्याणमधील एकारुढी परंपरावादी मराठी कुटुंबात जन्मलेल्या आनंदी गोपाळ जोशी नावाची अवघ्या १८ वर्षांची तरुणी बोटीनी अमेरिकेला गेली तिथे ४ वर्ष राहून तिने वैद्यकीय अभ्यासक्रम पुणे आणि ती पुन्हा हिंदुस्थानात परतली व पहिली भारतीय महिला डॉक्टर म्हणून नावारुपास आली.

हा क्षण केवळ महाराष्ट्र नव्हे तर संपूर्ण हिंदुस्थानातील इतिहासातील सुवर्ण क्षण होता मात्र या क्षणाच्या पूर्तीसाठी आनंदी आणि गोपाळ या जोशी दाम्पत्याने आपल्या आयुष्याचा जो होम केला तो क्वचितच कोणाला दिसला असेल. कंबहुना त्याच्या घुसमटीची कल्पना आज आपल्याला २१ व्या शतकात येण अशक्य त्यांना वैद्यकीय शिक्षण पूर्ण करीत असतांना रुढीवादी समाजाच्या रोषाला सामोरे जावे लागले. रुढीवादी परंपरांना महत्त्व देणारा समाज आनंदीबाईंच्या या निर्णयाच्या समोर विरोधात उभा राहिला. त्या काळातील लोकांना वाटायचं आनंदी आणि गोपाळराव विदेशात जाऊन धर्मांतर करतील अशी समाजातील लोकांना भिती वाटत होती. परंतु त्यांनी विदेशातील लोकांना एकत्र करून त्याचा धर्मपरीर्वतन करण्याचा किंवा विदेशात नोकरी करण्याचा उद्देश नाही. त्या उलट आपल्या देशात येऊन लोकांची सेवा करावी असा त्याचा मानस आहे हे पटवून दिले. भारतात महिला डॉक्टर नसल्याने शेकडो स्त्रिया व बालकांना आपला जीव गमवावा लागला आहे हे त्यांनी लोकांना पटवून दिले त्याच्या विचारांनी प्रभावित होऊन, त्याच्या निर्णयाला लोक पाठिंबा देऊ लागले.

भारतीयाचा शेष पत्करून आनंदीबाई अखेरीस आपले डॉक्टर होण्याचे स्वप्न उराशी बाळगून १८८५ साली वैद्यकीय शिक्षणाकरिता अमेरिकेत पोहचल्या अमेरिकेच्या कमन्स कॉलेज पनेसीलवेनिया येथे त्यांनी प्रवेश अर्ज केला व त्या नंतर १ मार्च १८८६ ला आनंदी बाईंनी आपले शिक्षण पूर्ण एमडी (डॉक्टर ऑफ मेडीसीन) वैद्यकीय पदवी प्राप्त केली. व त्या भारतात परतल्या परंतु हे सर्व करीत असतांना त्यांना अनेक अडचणीच्या सामना करावा लागला व यातच त्याची प्रकृती सातत्याने खराब होत गेली व त्या प्युबरक्युलोसिस नावाच्या बिमारीच्या बळी पडल्या. तरी सुद्धा त्या भारतात परतल्या व अल्बर्ट एडवर्ड रुग्णालयात त्रिसंतीस्टेट ऑफ कोल्हापूर येथे महीला डॉक्टर म्हणून कामाची जबाबदारी घेतली आणि त्यातच २६ फ्रेब्रुवारी १९८६ ला वयाच्या अवघ्या २२ व्या वर्षी त्यांचे निधन झाले. भारतात स्त्रियांना आणि लहान मुलांना चांगल्या आरोग्य सुविधा उपलब्ध व्हाव्यात याकरिता त्या आयुष्यभर संघर्ष करीत राहिल्या त्यांच्या सन्मानार्थ इंस्टिट्यूट ऑफ रिसर्च अँड डॉक्युमेंटेशन इन सोशल सायन्स लखनौ येथील एका गैर सरकारी संस्थेने वैद्यकीय क्षेत्रात आनंदीबाई जोशी सन्मान देण्यास सुरुवात केली.

अशा प्रकारे आनंदीबाई जोशीचे व्यक्ती - महत्त्व खरोखर सर्वांकरिता प्रेरणास्त्रोत आहे.

अभिनय सम्राट दिलीप कुमार

हिंदी चित्रपट सृष्टीतील अभिनेता दिलीप कुमार उर्फ मुहम्मद युसुफ खान यांचा जन्म ११ डिसेंबर १९२२ रोजी लाहोर येथे झाला. ते हिंदी चित्रपटसृष्टीत ट्रेजेडी किंग म्हणून ओळखले जात ज्वारभाटा (१९४४) हा त्यांचा पहिला आणि किला (१९९८) हा शेवटचा चित्रपट होय. आपल्या कारकीर्दीत दिलीप कुमार यांनी अनेक चित्रपटात अभिनय केला त्यांना भारतीय चित्रपटांना मिळणारा सर्वोच्च अभिनयाचा पुरस्कार दादासाहेब फाळके पुरस्कार (१९९४) ला मिळाला होता. त्यांनी अभिनेत्री सायराबानो यांच्यासोबत (१९६६) साली विवाह केला. (१९८१) मध्ये काही काळाकरिता असमा रहमान यांच्यासोबत दूसरा विवाह केला होता. २००० ते २००६ ते राज्यसभेचे सदस्य होते. त्यांना सर्वोत्कृष्ट अभिनेत्याचा फिल्मफेअर पुरस्कार ८ वेळा मिळाला भारत सरकारने त्यांना आधी पद्मभूषण (१९९१) आणि नंतर पद्मविभूषण (२०१५) या पुरस्काराने सन्मानित केले. (१९९८) ला त्यांना पाकिस्थान चा सर्वोच्च नागरिक सन्मान निशान ए इस्तेयाज प्रदान करण्यात आला त्यांनी चित्रपटात राजकपूर सोबत काम केले आहे.

कु. निशिंगंधा लोणारे
बी.कॉम.भाग-१

दिरार (१९५५), देवदास (१९५५), मुगले ए आजम हे त्यांचे गाजलेले चित्रपट आहेत. एक मोठा काळ अभिनेता म्हणून रूपेरी पडदा गाजविणारे दिलीप कुमार हे हिंदी चित्रपटसृष्टीचा सुवर्णइतिहास घडविणारा अभिनयाचा बेताज बादशहा, म्हणजे दिलीपकुमार अभिनयातील उत्कृष्टतेचा पहिला फिल्मफेअर पुरस्कार मिळविणारा नायक इतपासून ते सर्वाधिक लोकप्रिय यशस्वी चित्रपट देणारा कलाकार असे कितीतरी विक्रम त्यांनी आपल्या चित्रपट कारकिर्दीत नोंदविले आहे सुरुवातीला त्यांची ओळख देविकारानी सोबत झाली त्यानंतर त्यांनी बॉम्बे टॉकिजमध्ये त्यांनी कथा पटकथा विभागात काम केले. येथेच देविका रानींनी त्यांना दिलीप कुमार हे नाव बहाल केले दिदार, जुगनू, शाहिद आन अमर, अंदाज, अनोखा प्यार, दाग, दास्तान, देवदास, धरम अधिकारी, दिलदिया दर्द लिया, घर की इज्जत, गोपी हलचल, इन्सानियत, जोगन, कानून, अपना अपना मधुमती, मेला, मजदुर, मुगले ए आजम, मुसाफिर, नयादौर, पैगाम, फिर कब मिलोगी, राम और शाम, सगीना, संगदिल तराणा, उडन खटोला, यहूदी, गजब भयो राम जुलुम भयो रे हे त्यांचे गाजलेले चित्रपट आहेत.

हे उदयतारा नायर यायंनी लिहिलेले दिलीपकुमार यांचे इंग्रजी आत्मचरित्र आहे. अभिनयसम्राट दिलीपकुमार चरित्र आणि चित्रपट हे अशोक बेंडखळे यांनी लिहिलेले त्यांच्या जीवनावरील पुस्तक प्रकाशित आहे.

१९६० साली आसिफ दिग्दर्शित मुघले-ए-आजम हा चित्रपट प्रदर्शित झाला दिलीप कुमार यांयनी साकारलेली सहजादा सालिम आणि मुधुबाला यांची अनारकली यांची प्रेमकथा आजही रसिकांच्या मनावर अधिराज्य करीत आहे. सर्वाधिक कमाई करणारा चित्रपट म्हणून या चित्रपटाची भारतीय चित्रपटसृष्टीच्या इतिहासात नोंद झाली. ११ वर्षे या चित्रपटाने सर्वाधिक कमाईचा विक्रम कायम होता. हा चित्रपट प्रथम कृष्णधवल होता. नंतर २००४ मध्ये रंगीत करण्यात आला. मनोजकुमार, शशीकपूर, अनिलकपूर, जितेंद्र नव्या फळीतील कलाकारांसमोर उभे ठाकत दमदार चरित्र नायकाच्या भूमिकेत ते लोकांसमोर आले १९९१ साली सुभाष घई दिग्दर्शित सौदागर हा त्यांच्या कारकिर्दीतील आणखी एक उल्लेखनीय चित्रपट म्हणता येईल अभिनेता राजकुमार आणि दिलीपकुमार यांच्या अभिनयायतील जुगलबंद प्रेक्षकांनी अनुभवली कामिनी कौशल मुधुबाला या नायिकासोबत त्यांनी काम केले. असे जेष्ठ अभिनेते दिलीपकुमार यांयनी वयाच्या ९८ व्या वर्षी ७ जूलै २०२१ रोजी अखेरचा श्वास घेतला परंतु अभिनयाच्या रूपाने ते आजही अजरामर आहेत.

आशालता बाबगांवकर

आशालता बाबगांवकर यांचा जन्म २ जूलै १९४१ रोजी मुंबई येथे झाला ह्या मराठी गायिका, नाट्यअभिनेत्री व चित्रपट अभिनेत्री होत्या. त्यांचे शालेय आणि महाविद्यालयीन शिक्षणही मुंबईत झाले. आशालता बाबगांवकर ह्या मानसशास्त्रात एम.ए. होत्या.

नाट्य सृष्टीतील कारकीर्द

दि गोवा हिंदू असोसिएशन या संस्थेने महाराष्ट्र राज्य नाट्यस्पर्धेत सादर केलेल्या संगीत संशयकल्लोळ या नाटकातील रेवतीच्या भूमिकेतून आशालता बाबागांवकर यांनी रंगभूमीवर पर्दापण केले. या नाटकाचे गोपीनाथ सावरकर हे दिग्दर्शक होते. गोपीनाथ सावरकरांनी आशालता यांची रेवती या भूमिकेसाठी निवड केली. संगीत नाटक मत्स्यगंधाच्या माध्यमातून त्यांनी नाटकातील कारकीर्दीस सुरुवात केली त्यानंतर गुंतता हृदय हे रायगडला जेव्हा जाग येते, चित्रा आणि महानंद अश्या नाटकांमध्ये त्यांनी प्रमुख भूमिका साकारल्या.

हिंदी आणि मराठी चित्रपट

त्यांनी काम केलेला पहिला चित्रपट बासू चटर्जी यांचा अपने पराये हिंदी हा

कू. रुचिता पाटील
बी.कॉम. भाग १

आहे या चित्रपटातील कामाबद्दल आशालतांना बेंगल क्रिटिक्स चे पारितोषिक मिळाले याच चित्रपटातील सहाय्यक अभिनेत्रीच्या भूमिकेसाठी त्यांना फिल्म फेअरसाठी उत्कृष्ट सहाय्यक अभिनेत्रीचं नामांकनही मिळालं होत. आपल्या उत्कृष्ट अभिनयामुळे त्या सर्व परिचित झाल्या. त्यांच्या अनेक भूमिका विशेषत्वाने लोकांना आवडल्या एक हरहुन्नरी कलाकार म्हणून त्यांची कारकीर्द ही महत्वपूर्ण राहिली अशा या कलावंताचा दुदैवी अंत होणे हा लोकांना चटका लावणारी गोष्ट ठरली मराठी चित्रपटसृष्टीत 'उंबरठा', 'सूत्रधार', 'नवरी मिळे नवऱ्याला', 'वहिनीची माया', 'माहेरची साडी' हे त्यांचे गाजलेले चित्रपट होते.

मालिका

छोट्या पडद्यावरील दूरदर्शन मालिकांमध्ये आशालता यांनी भूमिका केल्या आहेत.

भूमिका असलेली नाटके

आश्चर्य नंबर १० (१९७१), गरूड झेप (१९७३), गुड बाय डॉक्टर (१९७६), गुंतता हृदय हे (१९७४), गोष्ट जन्मांतरीची (१९७८), छिन्न (१९७९), देखणी बायको दुसऱ्याची (१९९२), मत्स्यगंधा (१९६४), रायगडाला जेव्हा जाग येते (१९६२), विदूषक (१९७३).

चित्रपट

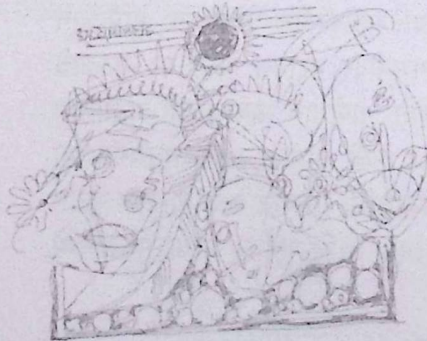
आत्मविश्वास (१९८९), तिन्ही सांजा (२००९), पकडापकडी (२०११), मणी मंगळसूत्र (२०१०), लेक लाडकी (२०१०), वन रुम किचन (२०११).

त्यांनी गायलेली नाट्यगीते

अर्थशून्य भासे मज हा कलह प्रीतीचा (मत्सगंधा), गर्द सभोतीं रानपाखरे, तू तर चाफेकळी (मत्सगंधा), जन्म दिला मज त्यांनी (मत्सगंधा), तव भास अंतरा झाला (मत्सगंधा), स्वप्ननगस्थ्या सुंदर माझ्या (विदूषक).

लिहिलेली पुस्तके

संगीत या विषयावर आधारित 'गर्द संभोवती' हे पुस्तक.

Feather in One's Cap

A journey of thousand miles begins with single step

Samiksha Surendra Yawale
MA (Marathi) 9th Merit 2020
with CGPA 8.06 RTMNU, Nagpur

Academic Excellence

Pooja Barse
5th Merit M.com. 4th Sem 2020
RTMNU, Nagpur

Prajakta Rukhane
5th Merit
M.com. 4th Sem 2020
RTMNU, Nagpur

Aparna Gehani
7th Merit
M.com. 4th Sem 2020
RTMNU, Nagpur

Divya Joshi
9th Merit
M.com. 4th Sem 2020
RTMNU, Nagpur

Simaran Gore
9th Merit M.com. 4th Sem 2020
RTMNU, Nagpur

NAAC

VISION

To Make quality the defining element of higher education in India through a combination of self and external quality evaluation, promotion and sustenance initiatives

Feather in One's Cap

A journey of thousand miles begins with single step

Academic Excellence

Meritorious Students in 2020-21

(XII Commerce) 1 Nishita G. Gupta 93.66%, 2. Unnati N. Dongre 92.66%, 3. Dev H. Patel 91.66% 4. Aditya S. Nahate 90.66% 5. Janvi P. Rathi 90.16%, 6 Krishna R. Dhok 90.05%, 7 Bhagyashree S. Bhalerao 90.00%, 8. Mayank A. Sonarkar 89.70% (XII Arts) 1. Ritik B. Naitam 80% 2. Shravani K. Siras 79%, 3. Shruti V. Morey 78%, 4. Utkarsh A. Rangari 73%

NAAC

VISION

To Make quality the defining element of higher education in India through a combination of self and external quality evaluation, promotion and sustenance initiatives

महान विचार ही कार्य रूप मे
परिणत होकर महान कार्य
बनते है ।

- आचार्य विनोबा भावे

हिंदी मेरी पहचान

- खेलजगत कु तेजस्वीनी पवार बी.कॉम. भाग- ३
- जसवंत सिंह दिपक मचिराके बी.कॉम. भाग- १
- बालासूत्रमण्यम रोहित शेंडे बी.कॉम. भाग- १
- मणिकर्णिका आकांशा गजभिये बी.कॉम. भाग- १
- कपूरपरिवार कु साक्षी विठोलिया बी.कॉम. भाग- १

साथना

खेलजगत

ओलम्पिक खेल

ओलम्पिक खेल प्रतियोगिताओं में अग्रणी खेल प्रतियोगिता है जिसमें हजारों एथेलेट कई प्रकार के खेलों में भाग लेते हैं। ओलम्पिक की शीतकालीन ए वं ग्रीष्मकालीन प्रतियोगिताओं में 200 से ज्यादा देश प्रतिभाग के रूपमें शामिल होते हैं। ओलम्पिक खेल प्रत्येक चार वर्ष करती है।

इतिहास

ओलम्पिक खेलों 1896-2016 का इतिहास बहुत ही पुराना है। प्राचीन ओलम्पिक खेलों का आयोजन 1200 साल पूर्व योद्धा खिलाड़ियों के बीच हुआ था। पुराने समय में शांतिपूर्ण समय अंतराल के दौरान योद्धाओं के बीच प्रतिस्पर्धा के साथ खेलों का विकास हुआ। शुरुआती दौर में दौड़, मुक्केबाजी, कुश्ती और रथों की दौड़ सैनिक प्रशिक्षण का हिस्सा हुआ करते थे। इनमें से सबसे बेहतर प्रदर्शन करने वाले योद्धा प्रतिस्पर्धा को खेलों में अपना दमखम दिखाने का मौका मिलता था। प्राचीन काल में यह ग्रीस यानी सूनान की राजधानी एथेंस के

कु तेजस्वीनी पवार
बी.कॉम. भाग - ३

1896 में आयोजित किया गया था। ओलंपिया पर्वत पर खेले जाने के कारण इसका नाम ओलम्पिक पड़ा। ओलम्पिक में राज्यों और शहरों के खिलाड़ी भाग लेते थे। इसकी लोकप्रियता का अंदाजा इस बात से लगाया जा सकता है कि ओलम्पिक खेलों के दौरान शाहरों और राज्यों के बीच लड़ाई तक स्थगित कर दिए जाते थे। इस खेलों में लड़ाई और धुड़सवारी काफी लोकप्रिय खेल थे। लेकिन उसके बाद सौ सालों तक ओलम्पिक आंदोलन का स्वरूप नहीं ले पाया। तमाम सुविधाओं की कमी, आयोजन की मेजबानी की समस्या और खिलाड़ियों की कम भागीदारी-इन सभी समस्याओं के बावजूद धीरे-धीरे ओलम्पिक अपने मकसद में कामयाब होता गया। प्राचीन ओलम्पिक की शुरुवात 776 बीसी में हुई मानी जाती है।

प्राचीन ओलम्पिक में बाक्सिंग, कुश्ती, घूडसवारी के खेल खेले जाते थे। खेल के विजेता को कविता और मूर्तियों के जरिए प्रशंसित किया जाता था। हर चार साल पर होने वाले ओलम्पिक खेल के वर्ष को ओलंपियाड के नाम से भी जाना जाता था। ओलम्पिक खेल अन्तराष्ट्रीय स्तर पर आयोजित होने वाली बहु-खेल प्रतियोगिता है। इन खेलों में भारत गोल्ड मेडल प्राप्त कर चुका है। एक अन्य दंतकथा के अनुसार इरक्यूलिस ने ज्यूस के सम्मान में ओलम्पिक स्टेडियम बनवाया गया। छठी और पांचवी शताब्दी में ओलम्पिक खेलों की लोकप्रियता चरम पर पहुंच गई थी। लेकिन बाद में रोमन साम्राज्य की बढ़ती शक्ति से ग्रीस खास प्रभावित हुआ और धीरे-धीरे ओलम्पिक खेलों का महत्व गिरने लगा।

393 ईस्वी के आसपास ओलम्पिक खेल ग्रीस यानी यूनान में बंद हो गया। 1896 के बाद वर्ष 1900 में पेरिस को ओलम्पिक की मेजबानी का इंतजार नहीं करना पड़ा और संस्करण लोकप्रिय नहीं हो सके क्योंकि इस दौरान भव्य आयोजनों की कमी रही। 2008 में चीन की राजधानी बीजिंग ओलम्पिक में अब तक का सबसे अच्छा आयोजन माना गया है। पंद्रह दिन तक चले ओलम्पिक खेलों के दौरान चीन ने ना सिर्फ अपनी शानदार मेजबानी से लोगों का दिल जीता बल्कि सबसे ज्यादा स्वर्ण पदक जीत कर भी इतिहास रचा। भारत ने भी ओलम्पिक के इतिहास में पहली बार 1928 में स्वर्ण पदक जीता और उसे पहीली बार एक साथ तीन पदक भी मिले। विश्व के प्राचीनतम अंतराष्ट्रीय खेल समारोह ओलम्पिक का आयोजन 2016 का ब्राजील के शहर रियो डी जेनेरियो में 5 अगस्त से 21 तक चला। इस बार के रियो डी जेनेरियो ओलम्पिक में 26 खेलों में 204 देशों के लगभग 10500 खिलाड़ीयों ने भाग लिया था। इस बार भारत ने ओलम्पिक में रजत, कांस्य पदक जीता था।

ओलम्पिक के आदर्श- 1 ओलम्पिक ध्वज - बेरॉन पियरे डी कोबर्टीन के सुझाव पर 1913 में ओलम्पिक ध्वज का सृजन हुआ जून 1914 को इसका विधिवत उदघाटन पेरिस में हुआ इस ध्वज को सर्वप्रथम 1920 के एंअवर्प बेल्जियम ओलम्पिक खेलों में प्रस्तुत किया गया।

ओलम्पिक का उद्देश्य - सन 1897 में फादर डिडोन द्वारा रचित सिटीयस, अल्टीयस, फोर्टियस लेटिन में ओलम्पिक के उद्देश्य है जिनका अर्थ है तेज, ऊंचा, बलवान। इसको पहली बार 1920 में ओलम्पिक के उद्देश्य के रूप में एंअवर्प बेल्जियम ओलम्पिक खेलों में प्रस्तुत किया गया।

ओलम्पिक मशाल-इसे जलाने की शुरुआत 1928 से एम्सटर्डम ओलम्पिक से हुई। 1936 में बर्लिन ओलम्पिक में मशाल के वर्तमान स्वरूप को अपनाया गया। इसी समय से मशाल को आयोजित स्थल तक

लाने का प्रचलन शुरू हुआ। इस माशाल को खेल शुरू होने के कुछ दिन पूर्व यूनान के आलम्पिया में हेरा मन्दिर के सामने सूर्य की किरणों से प्रज्वलित किया जाता है विभिन्न खिलाड़ियों द्वारा वहाँ से आयोजन स्थल तक लाया जाता है इसी मशाल से खेल समारोह विशेष की मशाल प्रज्वलित की जाती है।

ओलम्पिक पदक - ओलम्पिक खेलों में तीन प्रकार के पदक दिए जाते हैं। 1. स्वर्ण पदक 2 रजक पदक 3 कांस्य पदक।

ओलंपिक (ओलम्पिक खेल) में भारत ने सबसे पहले 1900 में, एकमात्र खिलाड़ी नार्मन प्रिजार्ड (एंग्लो इंडियन) के साथ भाग लिया, जिसने एतलेटिक्स में दो रजत पदक जीते। 1920 के ग्रीष्मकालीन ओलंपिक खेलों में देश ने पहली बार एक टीम भेजी और उसके बाद से हर ग्रीष्मकालीन खेलों में भाग लिया है। 1964 से शीतकालीन ओलंपिक खेलों में भी भारत ने कई बार भाग लिया है। 2016 ग्रीष्मकालीन ओलंपिक शुरू होने तक भारत के खाते के खाते में कुल 26 पदक थे, जो कि सभी ग्रीष्मकालीन खेलों में जीते गए, शीतकालीन खेलों में पदक पदक जीतने में भारत को अभी तक सफलता नहीं मिली हैं। 1920 और 1980 तक एक लंबे (लम्बे) समय तक ओलंपिक में भारत की राष्ट्रीय हॉकी टीम का दबदबा बना रहा। इस बीच हुए हुए बारह खेलों में से भारत ने ग्यारह पदक जीते जिनमें 8 स्वर्ण पदक थे और 1928-1956 तक छह स्वर्ण पदक लगातार जीते थे भारत 9 ८-07-2021 तक ओलम्पिक पदक तालिका में 54 बे पायदान पर है।

प्रारंभिक इतिहास

भारत ने सन 1900 के ओलम्पिक में अपना पहला एतलीट भेजा लेकिन 1920 तक किसी टीम प्रतिस्पर्धा में भाग नहीं लिया। 1920 ओलंपिक से पहले सर दोराब टाटा और बॉम्बे के गवर्नर जॉर्ज लायडने अंतरराष्ट्रीय ओलंपिक परिषद में भारत को प्रतिनिधित्व दिलाया। इसके पश्चात् भारत ने 1920 ओलंपिक में एक टीम भेजी जिसमें चार एतलीट, दो पहलवान और दो प्रबंधक सोहराब भूत और ए एच ए फयजी थे। इस प्रकार, ओलंपिक खेलों में भारत का प्रतिनिधित्व इस प्रकार था:

1900: एक एथलीट

1920: 6 प्रतियोगी (चार एथलीट, दो पहलवान) और दो प्रबंधक सोहराब भूत और फयजी

1924: 14 प्रतियोगी (सात एथलीट, सात टेनिस खिलाड़ी) और प्रबंधक हैरी क्रो बक

1928: 21 प्रतियोगी (सात एथलीट, और 14 खिलाड़ियों की एक हॉकी टीम) और प्रबंधक जी डी सोंधी

1932: 30 प्रतियोगी (चार एथलीट, एक तैराक, और 15 खिलाड़ियों की एक हॉकी टीम) और तीन अधिकारियों की अध्यक्षता प्रबंधक जी डी सोंधी

1936: 27 प्रतियोगी (चार एथलीट, तीन पहलवान, एक बर्मी वजन भारोत्तोलक, और 19 खिलाड़ियों की एक हॉकी टीम) और तीन अधिकारियों सहित प्रबंधक जी डी सोंधी

1948: 79 प्रतियोगी और कुछ अधिकारियों की अध्यक्षता में शेफ डे मिशन मोइन उल हक

1952: 64 प्रतियोगी और कुछ अधिकारियों की अध्यक्षता में शेफ डे मिशन मोइन उल हक

हाल का इतिहास

2012 के ग्रीष्मकालीन ओलंपिक में ८३ सदस्यीय भारतीय दल ने कुल छह पदक जीतकर अब तक का सबसे अच्छा प्रदर्शन किया। 2016 के ग्रीष्मकालीन ओलंपिक में 118 सदस्यीय टीम प्रतिस्पर्धा में शामिल हैं।

ओलंपिक में महिला खिलाड़ी : वर्तमान और भविष्य की चुनौतियां

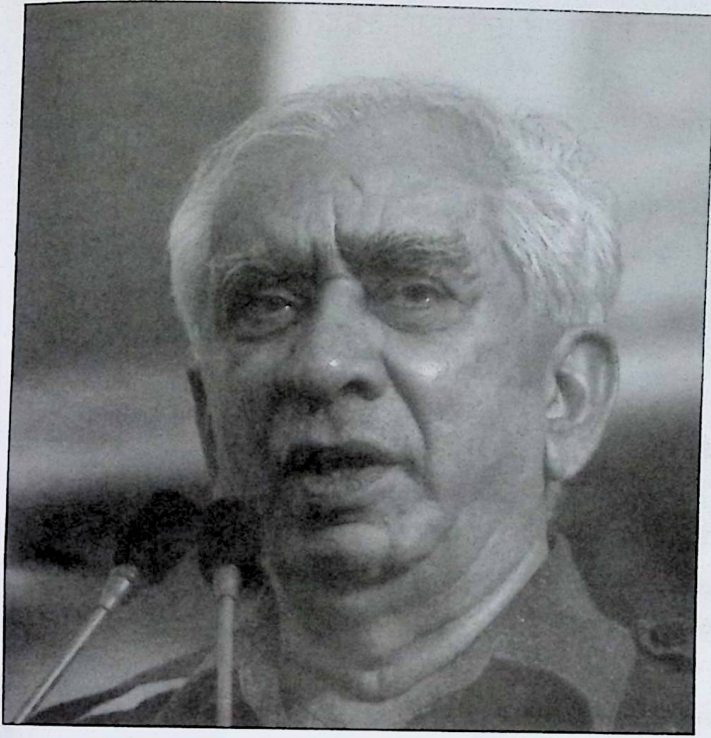
बहुत सारे कारक हैं जो राष्ट्रीय और अंतर्राष्ट्रीय स्तर पर महिला खिलाड़ियों को बाधित करते रहे हैं। आइए डालते हैं एक नजर ओलंपिक में भाग ले रही भारतीय महिला खिलाड़ियों और उनके रास्ते की बाधाओं पर। जपान की राजधानी टोक्यो में हो रहे ओलंपिक गेम्स में इस बार भारत से 56 महिलाएं भाग ले रही हैं। जब 2016 ओलंपिक रियो में हुआ था उसमें 63 पुरुष खिलाड़ी और 54 महिला खिलाड़ियों ने भाग लिया था। यद्यपि भारत से महिला खिलाड़ियों की संख्या पहले की अपेक्षा बेहतर हुई है, रफ्तार धीमी है और जहां तक पदक जीतने की बात है सबसे बेहतर खिलाड़ियों के होते हुए भी हम 10 पदक की संख्या तक महिलाओं को पहुंचाने में और स्वर्ण लाने में अभी सालों पीछे हैं। इसके कई कारण हमें स्पष्ट नजर आते हैं।

एक तो हमारे देश में आज भी पितृसत्तात्मक मूल्यों के चलते गिने-चुने परिवार लड़कियों को स्पोर्ट्स में करियर बनाने देते हैं। एक तरफ जहां संगीत और नृत्य को प्रोत्साहित करने और फिल्म तारिकाओं को प्रमोट करने के लिए मिडिया एडी-चोटी का दम लगाता है और क्षेत्रीय व राष्ट्रीय टीवी पर दर्जनों रियलिटी शो प्रसारित किये जाते हैं, महिला खिलाड़ियों के साक्षात्कार व उनके बारे में बच्चों को परिचित कराने के लिए और खेलों के बारे में जागरूकता बढ़ाने के लिए कार्यक्रम बिरले ही देखने को मिलते हैं।

हमारे पाठ्यक्रम में भी इनके बारे में कुछ खास नहीं दिया जाता। महिला खिलाड़ियों के लिए महिला कोच, क्लब व प्रशिक्षण केंद्रों की सर्वथा कमी देखी जाती है और इस दिशा में प्रयास अधूरे हैं। तब हम कैसे अपना टारगेट बना पाएंगे कि पुरुषों के बराबर महिला खिलाड़ी अगले ओलंपिक में पहुंच सकें और अधिक पदक भी जीतें?

बहुत सारे और कारक हैं जो अंतर्राष्ट्रीय स्तर पर भी महिला खिलाड़ियों को बाधित करते रहे हैं। महिला खिलाड़ियों को वेतन पुरुषों की अपेक्षा बहुत कम मिलता रहा है-कई बार 10 गुना कम और उनके लिए 'प्राइज मनी' भी कम होती है। स्वशासक खिलाड़ी दिपिका पल्लिकल ने 2012-2015 तक राष्ट्रीय खेलों को बॉयकॉट किया था क्योंकि महिलाओं को इनाम की राशि पुरुषों की 40 प्रतिशत दी गई थी। राजीव गांधी खेल रत्न अवार्ड की बात करें तो महिलाओं के लिए 41.40 प्रतिशत अवार्ड महिलाओं के लिए 26.70 प्रतिशत हैं और केवल 11.4 प्रतिशत ध्यानचंद अवार्ड महिलाओं के लिए हैं।

महिलाओं के लिए द्रोणाचार्य अवार्ड 4.60 प्रतिशत ही हैं क्योंकि महिला कोच तो नहीं के बराबर हैं भी तो उन्हें केवल यौन उत्पीड़न के केस हल करने के लिए रखा गया है। आईओसी ने पता किया था कि राष्ट्रीय ओलंपिक समितियों में केवल 20 प्रतिशत महिलाएं हैं। 10 देश तो ऐसे हैं जहां महिलाएं समिति में नहीं हैं। स्पोर्ट्स में पारदर्शिता लाने और खिलाड़ियों के लिए बेहतर स्थितियां प्रदान करने के लिए जरूरी है कि नेशनल स्पोर्ट्स डेवलपमेंट बिल २०१३ को तत्काल पारित किया जाए और महिलाओं को पुरुषों के बराबर ही नहीं, बल्कि अधिक प्रोत्साहन दिया जाय।

जसवंत सिंह

मेजर जसवंत सिंह जसोल 3 जनवरी 1938-27 सितंबर 2020 तक भारत के एक वरिष्ठ राजनीतिज्ञ थे। वे मई 16, 1996 से 1 जून 1996 के दौरान अटल बिहारी वाजपेयी की सरकार में वित्तमंत्री रह चुके हैं। 5 दिसम्बर 1998 से 1 जुलाई के दौरान वे वाजपेयी सरकार में विदेश मंत्री बने। फिर साल 2002 में यशवंत सिन्हा की जगह वे एकवार फिर वित्तमंत्री बने और इस पद पर मई 2004 तक रहे। वित्तमंत्री के रूप में उन्होंने बाजार-हितकारी सुधारों को बढ़ावा दिया वे स्वयं को उदारवादी नेता मानते थे। 15 वीं लोकसभा में वे दार्जिलिंग संसदीय क्षेत्र से सांसद चुने गए। वे राजस्थान में बाड़मेर जिले के जसोल गांव के निवासी हैं और 1960 के दशक में वे भारतीय सेना में अधिकारी रहे। पंद्रह साल की उम्र में वे भारतीय सेना में शामिल हुए थे वे जोधपुर के पूर्व महाराजा गज सिंह के करीबी माने जाते हैं। जसवंत सिंह मेयो कॉलेज और राष्ट्रीय रक्षा अकादमी, खडकवासला के छात्र रह चुके हैं। 2001 में उन्हें “सर्वश्रेष्ठ सांसद” का सम्मान मिला। 19 अगस्त 2009 को भारत विभाजन पर उनकी किताब जिन्ना-इंडिया, पार्टिशन इंडेपेंडेंस में

दिपक मचिराके
वी.कॉम. भाग - 1

नेहरू-पटेल की आलोचना और जिन्ना की प्रशंसा के लिए उन्हें उनके राजनीतिक दल भाजपा से निष्कासित कर दिया गया और फिर वापस लिया गया।

2014 के लोकसभा चुनाव में राजस्थान के बाइमेर जैठसलसमेठर लोकसभा संसदीय क्षेत्र से भाजपा द्वारा टिकट नहीं दिए जाने के विरोध में उन्होंने निर्दलीय उम्मीदवार के तौर पर चुनाव लड़ने निर्णय लिया उन्हें इस बगावत के लिए छह साल के लिए पार्टी से निष्कासित किया गया।

7 अगस्त 2014 को, जसवंत सिंह को निवास के बाथरूम में गिरने का सामना करना पड़ा और सिर में गंभीर चोट लगी। जून 2020 में उन्हें उपचार के लिए दिल्ली में सेना के अनुसंधान और रेफरल अस्पताल में भर्ती कराया गया। वह 2020 में अपनी मृत्यु तक छह सालन तक कोमा की स्थिति में रहे

प्रारंभिक जीवन और सैन्य कैरियर

सिंह का जन्म 3 जनवरी 1938 को गाँव जसोल, बाइमेर, राजस्थान (तब राजपुताना, ब्रिटिश भारत) में एक राजपूत परिवार में हुआ था। उनके पिता जसोल के ठाकुर सरदार सिंह राठौर थे और माता कुंवर बाईसा थीं। वह प्रारंभिक जीवन से ही एक अभिमानी राजपूत थे, लेकिन उन्होंने ठाकुर की उपाधि अपने पिता द्वारा नहीं दी थी, लेकिन उन्होंने केवल जसवंत सिंह और उन्हें परंपरा के अनुसार उन्हें बुलाना पसंद किया राजस्थान और उन्होंने अपने नाम के आगे अपने गाँव का नाम 'जसोल' रखा। उनका परिवार राठौर सूर्यवंशी वंश के राजपूत थे और उनके पिता गाँव के "ठाकुर" थे।

वह 1960 के दशक में भारतीय सेना में एक अधिकारी थे और मेयो कॉलेज और राष्ट्रीय रक्षा अकादमी, खडकवासला के पूर्व छात्र थे। राष्ट्रीय रक्षा अकादमी से अपनी शिक्षा के बाद, उन्हें वर्ष 1957 में भारतीय सेना में भर्ती किया गया और निष्ठा के साथ मध्य भारत हार्स युनिट के कप्तान के पद पर नियुक्त किया गया। और वे 1965 के भारत-पाकिस्तान युद्ध के भी प्रतिभागी थे और उनकी इकाई के कमांडर थे और वर्ष 1965 के चिन-भारतीय सीमा विवाद के समय मेजर थे जिसके बाद वह अगले वर्ष में भारतीय सेना से सेवानिवृत्त हुए थे। 1966 10 साल तक सशस्त्र बलों की सेवा के बाद राजनीति में शामिल होने के लिए। वह भैरों सिंह शेखावत के करीबी थे और भारतीय जनसंघ के साथ संबंध थे। वे 1960 के दशक से राष्ट्रीय स्वयंसेवक संघ के सदस्य और सहयोगी थे।

कैरियर जीवन

वाजपेयी की सरकार में सिंह विदेश मंत्री थे, और बाद में वित्त मंत्री बने। जब जॉर्ज फर्नांडिस को तहलका मचाने के बाद इस्तीफा देने के लिए मजबूर किया गया था, तब भी वह रक्षा मंत्री थे।

सिंह को व्यापक रूप से संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ अपने संबंधों को संभालने के लिए माना जाता है, जो 1998 के भारतीय परमाणु परीक्षणों के बाद तनावपूर्ण थे, लेकिन अमेरिकी राष्ट्रपति बिल क्लिंटन की 2000 की भारत यात्रा के समापन के तुरंत बाद, जो पर्याप्त हो गए। संयुक्त राज्य अमेरिका के साथ वार्ता के दौरान एक वार्ताकार और राजनयिक के रूप में उनके कौशल को अनेक अमेरिकी समकक्ष स्ट्रोब टैलॉट द्वारा अच्छी तरह से स्वीकार किया गया है।

बालासुब्रमण्यम

बालासुब्रमण्यम 4 जून 1946 - 25 सितंबर 2020 एक भारतीय पार्श्वगायक, अभिनेता, संगीत निर्देशक, गायक और फिल्म निर्माता थे। उन्होंने छः बार सर्वश्रेष्ठ पार्श्वगायक के लिए राष्ट्रीय फिल्म पुरस्कार और आन्ध्र प्रदेश सरकार द्वारा 25 बार तेलुगू सिनेमा में नन्दी पुरस्कार भी जीता। उनका निधन 25 सितंबर 2020 को हुआ।

एस. पी. बालासुब्रमण्यम भारतीय सिनेमा से जाने माने संगीतकार, सुरीली आवाज के मालिक और मशहूर संगीत निर्देशक है। एस. पी. बालासुब्रमण्यम का पूरा नाम श्रीपति पंडितराधुला लासुब्रमण्यम है। लोग एसपी बालासुब्रमण्यम को एसपीबी अथवा बालु के नाम से भी जानते हैं। उनका जन्म 4 जून 1946 आंध्र प्रदेश में नेल्लोर के मूलपेट में हुआ था। उनके पिता का नाम एस पी संबामूर्ती है और वह हरिकथा कलाकार थे। वह नाटकों में काम करते थे। एस पी बालासुब्रमण्यम के दो भाई और पांच बहन हैं। उनकी बहन एस पी शैलजा भी गायिका है। उनके पत्नी का नाम सावित्री है। उनके बेटे का नाम पीबी चरण और बेटी का नाम पल्लवी है। वो हमेशा बचपन से इंजीनीयर बनना चाहते थे। उनका सपना था कि वह इंजीनियरिंग करके अपने परिवार की जिम्मेदारी उठाये इसके लिए एस पी बालासुब्रमण्यम ने आंध्रप्रदेश में अनंतपुर की जवाहरलाल नेहरू टेक् नोलॉजीकल यूनिवर्सिटी में दाखिला भी ले लिया था। लेकिन समय को कुछ और ही मंजूर था। इंजीनीयर की पढ़ाई के दौरान ही एस पी बालासुब्रमण्यम की तबियत इतनी खराब हो गई कि उन्हें पढ़ाई बीच में ही छोड़नी पड़ी। उनको गाने का शौक भी था वह संगीत की शिक्षा भी ले रहे थे। रेगुलर पढ़ाई छोड़ने के बाद भी वे संगीत की शिक्षा लेते रहे। उन्होंने साल 1966 में मात्र 20 साल की उम्र में अपने गुरु कोइंदापानी द्वारा बनाई गई फिल्म में गाना गाकर अपने करियर की शुरुआत की थी।

एस पी बालसुब्रमण्यम के रोचक तथ्य १) उन्होंने अपने करीयर में 40,000 से भी अधिक गाने गाये हैं। २) उन्होंने तेलगु, तमिल, कन्नड, हिंदी और मलयालम पांच भाषा में गाये हैं। ३) एस पी बालसुब्रमण्यम ने सुबह 9 बजे से लेकर रात 9 बजे तक 12 घंटे में 21 कन्नड गाने रिकॉर्ड किए थे यह अपने आप में एक रिकॉर्ड है। ४) एस पी बालसुब्रमण्यम एक दिन में 19 तमिल गाने और 16 हिंदी गाने का भी रिकॉर्ड कर चुके हैं।

एस पी बालसुब्रमण्यम के पुरस्कार सन 1999 में बालीवूड फिल्म मैंने प्यार किया में, दिल दीवाना बिन सजना के गाने लता मंगेशकर के साथ दीदी तेरा दीवाना गाना गाने के लिए एसपी बालासुब्रमण्यम को फिल्म फेयर स्पेशल अवॉर्ड का सम्मान मिला था। उनको सर्वश्रेष्ठ पार्श्वगायक के लिए 6 बार राष्ट्रीय फिल्म पुरस्कार से नवाजा गया है। इसके अलावा उन्हें 25 बार आन्ध्र प्रदेश सरकार द्वारा तेलुगू सिनेमा में नन्दी पुरस्कार का इनाम दिया गया है।

मणिकर्णिका

मणिकर्णिका : द क्वीन ऑफ झांसी - ऐक्टर : कंगना रनौत : अतुल कुलकर्णी, जिस्सु सेनगुप्ता, सुरेश, ओबेरॉय , अंकिता लोखंडे, डैनी डेजोग्पा ।

डॉयरेक्टर : राधा कृष्ण जगरलामुदी, कंगना रनौत।

खूप लडी मर्दानी, वो तो झांसी वाली रानी थी वाकई सुभद्रा कुमारी चौहान की इन पंक्तियों को कंगना रनौत ने फिल्मो पर्दे पर ही नहीं बल्कि असल जिंदगी में भी सार्थक किया । अनगिनत विवादों के बावजूद कंगना ने फिल्म को पूरा करने के जुनून को वैसे ही निभाया, जैसे 'मणिकर्णिका' स झांसी की रानी बनने के बाद लक्ष्मीबाई ने आजादी पाने के जुनून को मंजिल तक पहुंचाया । अमिताभ बच्चन के वॉइस ओवर के साथ कहानी की शुरूआत होती है । अठारह सौ अट्ठाईस के दशक में मनु उर्फ मणिकर्णिका ही हीरोइक एंट्री होती है । जहां वह अपनी अचूक तीरअंदाजी से खूंखार शेर को बेहोश कर देती है ।

बिटूर में पैदा हुई पेशवा (सुरेश ओबेरॉय) की इस दत्तक पुत्री को शौर्य, साहस और सुंदरता जन्मजात मिली थी, इसलिए राजगुरु

आकांशा गजभिये
बी.कॉम. भाग - १

(कुलभूषण खरबंदा) की निगाह उस पर पड़ती है और अपनी इन्ही खूबियों के कारण वह झांसी के राजा गंगाधर राव नावलकर की रानी बनती है। इतिहास रानी लक्ष्मीबाई द्वारा अंग्रेजों के साथ लड़ी जाने वाली शौर्यगाथा से रंगा पड़ा है। कहानी भी उसी शौर्यगाथा को दर्शाती है, मगर कहानी में गौस बाबा (डैनी डेंगजोग्पा) की स्वामिभक्ति, झलकरीबाई की बहादुरी और स्वामिभक्ति, तात्या टोपे अतुल कुलकर्णी का अदम्य साथ और साहस जैसे दिलचस्प ट्रैक है। झांसी की रानी को अंग्रेजों के सामने सिर झुकना कभी गवारा ही नहीं था। वह झांसी को वारिस देने पर खुश है कि अब उसके अधिकार को अंग्रेज बुरी नियत से हड़प नहीं पाएंगे, मगर घर का ही भेदी सदाशिव मोहम्मद जीशान अयुब षड् यंत्र रचकर पहले लक्ष्मीबाई की गोद उजाड़ता है और फिर अंग्रेजों के जरिए गद्दी छीन लेता है। कहानी पूरी तरह से झांसी की रानी पर ही केंद्रित है।

1857 के राष्ट्रीय आंदोलन को उतनी गहराई से नहीं दर्शाया गया है। अंग्रेजों के हर वार को नाकाम करते हुए लक्ष्मीबाई जब ग्वालियर पहुंचती है, तो तब तक आजादी का बिगुल देशभर में बज चुका है क्लाइमेक्स में अंग्रेज सर हयूरोज की सेना के साथ लक्ष्मीबाई का युद्ध और वीरतापूर्ण ढंग से प्राणों की आहुति देनेवाला अंदाज रोंगटे खड़े कर देता है।

निर्देशन की बात करें, तो सभी जानते हैं कि इसकी जिम्मेदारी राधा कृष्ण, जगरलामुदी के अलावा मुख्य रूप से कंगना ने निभाई है और इसमें कोई शक नहीं कि इस भार को उन्होंने अपने नाजुक कंधों पर बखूबी उठाया है। इंटरवाल तक फिल्म धीमी गति से आगे बढ़ती है। अलग-अलग किरदारों को स्टैब्लिश करने की कोशिश में फिल्म खिंच जाती है, मगर सेकंड हाफ में जैसे ही स्वंत्रता संग्राम का बिगुल बजता है, फिल्म का ऐक्शन, टर्न पेंड ट्विस्ट, रणभूमि की ज्वाला माहौल को रोमांचक बना देती है।

निर्देशक के रूप में कंगना गणतंत्र दिवस के मौके पर देशभक्ति का अलख जगाने में सफल रही है। फिल्म में अंग्रेज सरकार और कंपनी के पहलू को सशक्त बनाया जा सकता था। फिल्म में बेहतर स्पेशल इफेक्ट्स का इस्तेमाल होता तो रोमांच और बढ़ जाता। अब तक ऐतिहासिक फिल्मों को हमने अंसाली और गोवारिकर के नजरिए से देखा है, मगर कंगना के नजरिए में खूबसूरती और बहादुरी दोनों झलकती है। कई दृश्य और संवाद ताली पीटने पर मजबूर कर देते हैं। मातृभूमि के लिए मर-मिटनेवाले प्रसून जोशी के संवाद जोश भर देते हैं। पर्दे पर कंगना की फायर ब्रैंड परफॉर्मस को देखकर लगता है कि मणिकर्णिका झांसी की रानी लक्ष्मीबाई का रोल उन्हीं के लिए बना था। उनके निर्देशन और अभिनय को लेकर तरह-तरह के कयास लगाए जा रहे थे, मगर अपने अभूतपूर्व अंदाज से उन्होंने जता दिया कि उस रोल के लिए वे हर तरह से उपयुक्त हैं। इसे अगर उनके करियर की उत्कृष्ट परफॉर्मस कहा जाए, तो गलत नहीं होगा। किशोरी के रूप में वे निहायत खूबसूरत और दिलकश लगी हैं, मगर रणभूमि पर योद्धा के रूप में उन्होंने उसी चपलता के साथ दुश्मनों से लोहा लिया है। कंगना ने किरदार के बॉडी लैंग्वेज, डायलॉग डिलीवरी और ऐक्शन दृश्यों पर कड़ी मेहनत की है।

झलकरीबाई के रूप में अंकिता लोखंडे का मूवी डेब्यू प्रभावशाली रहा है। उन्हें और ज्यादा स्क्रीन स्पेस दिया जाना चाहिए था। गौस बाबा के रूप में डैनी डेंगजोग्पा को एक अर्से बाद पर्दे पर देखना अच्छा लगा। अन्य शंकर-अहसान-लॉय के संगीत में प्रसून जोशी के लिखे बोलो कब प्रतिकार करोगे, विजयी भव डंकीला भारत जैसे गाने फिल्म के विषय के अनुरूप बन पड़े हैं।

कपूर परिवार

कपूर परिवार एक प्रसिद्ध भारतीय परिवार है, इस परिवार के लोग ज्यादातर सिनेमा, अभिनेता, फिल्म निर्देशक और फिल्म निर्माता है। इस परिवार की कई पीढ़ियों ने हिन्दी फिल्मों के विकास में बहुत महत्वपूर्ण योगदान दिया।

पहली पीढ़ी : पृथ्वीराज कपूर-त्रिलोक कपूर

दूसरी पीढ़ी : राज कपूर- शम्मी कपूर - शशि कपूर,

तिसरी पीढ़ी : रणधीर कपूर- ऋतु नंदा - रीमा कपूर - ऋषि कपूर
- राजीव कपूर - आदित्य राज कपूर - कृणाल कपूर
- करण कपूर - संजना कपूर,

चौथी पीढ़ी : करिश्मा कपूर-करीना कपूर-रणवीर कपूर रिद्धिमा कपूर साहनी-साशा आगा- निखिल नंदा-अरमान जैन - शिवानी कपूर -आदर जैन.

ऋषि कपूर

जन्म 4 सितम्बर 1952, मृत्यु 30 अप्रैल 2020, व्यवसाय अभिनेता, निर्माता, निर्देशक, सक्रिय वर्ष 1970-2020 जीवनसाथी : नीतू सिंह, बच्चे:

२०२०-२१ साधना | २६

कु साक्षी विठोलिया
बी.कॉम. भाग - 9

रिधिमा कपूर, रणवीर कपूर ।

ऋषि कपूर हिन्दी फिल्मों के एक अभिनेता थे ऋषि कपूर एक भारतीय फिल्म अभिनेता, फिल्म निर्माता और निर्देशक थे वह एक बाल कलाकार के रूप में काम कर चुके हैं । उन्हें बॉबी फिल्म के लिए 1974 में सर्वश्रेष्ठ अभिनेता के लिए फिल्मफेयर पुरस्कार और साथ ही 2008 में फिल्मफेयर लाइफटाइम अचीवमेंट पुरस्कार सहित अन्य पुरस्कारों से सम्मानित किया जा चुका है । उन्होंने उनकी पहली फिल्म मेरा नाम जोकर में बाल कलाकार के रूप में शानदार भूमिका के लिए 1970 में राष्ट्रीय फिल्म पुरस्कार प्राप्त किया । उन्होंने 1973 और 2000 के बीच 92 फिल्मों में रोमांटिक लीड के रूप में प्रमुख भूमिकाएँ निभाईं दो दूनी चार में उनके प्रदर्शन के लिए उन्हें 2011 का सर्वश्रेष्ठ अभिनेता के लिए फिल्मफेयर क्रिटिक्स पुरस्कार दिया गया, और कपूर एण्ड सन्स में अपनी भूमिका के लिए उन्होंने 2017 का सर्व श्रेष्ठ हास्यक अभिनेता के लिए फिल्मफेयर पुरस्कार जीता । उन्हें 2008 में फिल्मफेयर लाइफटाइम अचीवमेंट अवार्ड से सम्मानित किया गया वह 1973 से 1981 के बीच बारह फिल्मों में अपनी पत्नी नीतू सिंह के साथ दिखाई दिए । 30 अप्रैल 2020 को अस्थिमेह कैंसर के कारण आयी परेशानी से उनकी 67 वर्ष की आयु में मृत्यु हो गयी ।

प्रारंभिक जीवन और परिवार

कपूर का जन्म पंजाब के कपूर परिवार में मुंबई के चेम्बूर में हुआ था । वह विख्यात अभिनेता-फिल्म निर्देशक राज कपूर के पुत्र और अभिनेता पृथ्वीराज कपूर के पोते थे। उन्होंने कैंपियन स्कूल, मुंबई और मेयो कॉलेज, अजमेर में अपने भाईयों के साथ अपनी स्कूली शिक्षा की । उनके भाई रणधीर कपूर और राजीवन कपूर, मामा प्रेमनाथ और राजेन्द्रनाथ और चाचा शशिकपूर सभी अभिनेता हैं ।

निजी जीवन

ऋषि कपूर स्वर्गीय राजकपूर के बेटे और पृथ्वीराज कपूर के पोते हैं परम्परा के अनुसार उन्होंने भी अपने दादा और पिता के नक्शे कदम पर चलते हुए फिल्मों में अभिनय किया और वे एक सफल अभिनेता के रूप में उबर आए। मेरा नाम जोकर उनकी पहली फिल्म थी जिसमें उन्होंने अपने पिता के बचपन का रोल किया था । बतौर मुख्य अभिनेता के रूप में उनकी पहली फिल्म बॉबी थी, जिसमें उनके साथ डिंपल कपाड़िया भी दिखाई दी । ऋषि कपूर के दो संताने हैं । रणवीर कपूर जो की एक अभिनेता है और रिधिमा कपूर जो एक ड्रैस डिजाइनर है । करिश्मा कपूर और करीना कपूर और करीना कपूर इनकी भतीजियां हैं । ऋषि कपूर अपने सोशल मीडिया पर उनकी टिपपणियों के लिए विवादों में रहे हैं ।

निधन

वर्ष 2018 में उन्हें कैंसर का पता चला था, जिसके बाद लगभग एक वर्ष तक न्यूयॉर्क में उनका इलाज चला था। तत्पश्चात्, भारत वापसी के बकाद वे सार्वजनिक तौरपर बहुत कम देखे जाने लगे थे, जिस बीच उनका इलाज चलता रहा। दो वर्षों तक चली पीड़ा के बाद, ऋषि कपूर की 30 अप्रैल 2020 को अस्थिमेह कैंसर के कारण आयी जटिलताओं से मुंबई में, 67 वर्ष की आयु में मृत्यु हो गयी अपने अंतिम समय में वे मुम्बई के एच.एन.रिलायंस फाउंडेशन अस्पताली में भर्ती थे । इस बिच वे अपनी फिल्म शर्माजी नमकीन की कर रहे थे ।

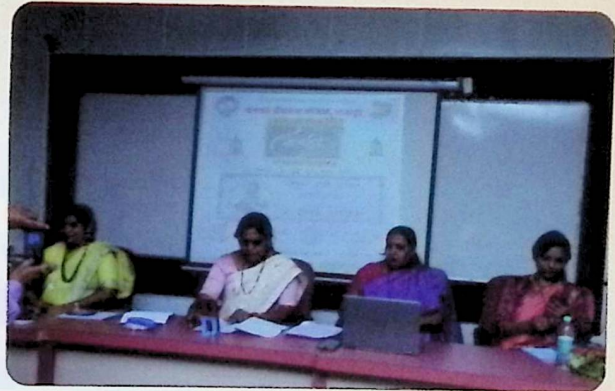
Amorino

Curricular Design Teaching - Learning Process

Dr. Sumant Tekade
Delivering online lecture on
'Management of post covid'
set back in Students life
in Expert Talk Series 01/02/2021

Marathi Department Organized
Marathi Language Day Programme
Online Guest lecture
Vijhaya Marothkar & Vijaya Brahmkar
27/02/2021

Class Seminar Organized
by Department of Economics
09/01/2021

साधना

Online
Power Point Presentation
Competition
Organized by Dept of English
12/03/2021

Dhanwate National College, Nagpur

Department of ENGLISH Organizes

Online PowerPoint Presentation Competition

Date : 12th March, 2021 Time : 12.00pm

Chief Guest	Chairperson	Organiser
 Dr. Shalendra Kumar Asst. Prof & HOD, ENGLISH	 Dr. Surendra Achkar Principal	 Dr. Bipendra Ghoshal Asst. Prof & HOD

Judges : Dr. Pravin Ghoshkar and Mr. Om Chaudhari

Convenors : Ms. Lata Kothhe and Ms. Rita Shelke

Meeting ID: 964 7160 9012
Password: DNC

<https://www.youtube.com/channel/UC9K03FvUvsh496U7BLHG>

Research, Consultancy Extension Service

Dr. A P J Abdul Kalam Jayanti
'Vachan Prerana' din
15/10/2020

NSS & NCC had organized
Blood Donation Camp on
19th Feb 2021 on Shivaji
Maharaj Jayanti

NCC Unit had organized
Cleanliness drive rally on
14th December 2020

साथना

Dr. Panjabroa Deshmukh
Jayanti Programme
27/12/2020

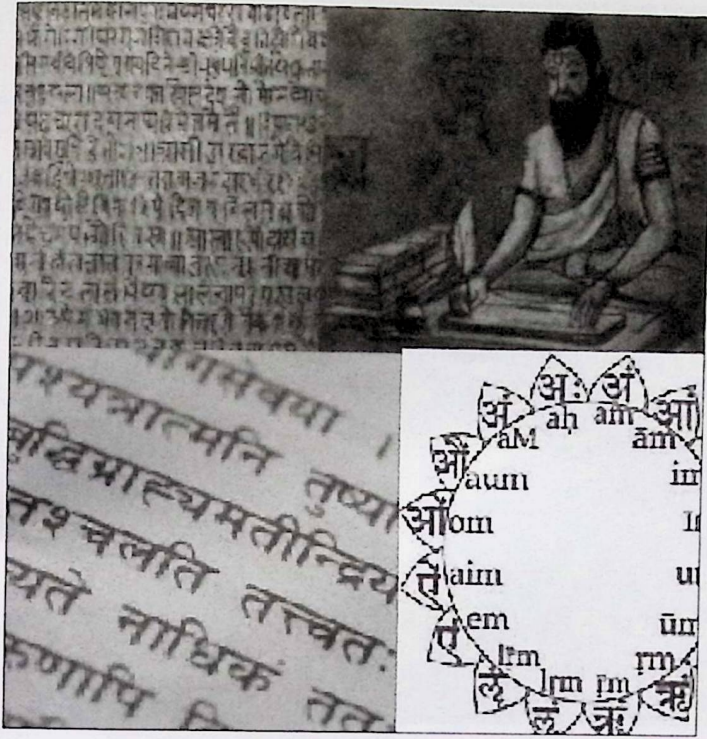
ज्ञानेन तु तदज्ञानं येषा नाशितमात्मनः।
तेषामादित्यवज्ज्ञानं प्रकाशयति तत्परम्

- श्रीमद्भगवद्गीता

वाठभूषणं भूषणम्

- वर्तमानकाले संस्कृतभाषाया : महत्त्वम् हिमांशी देशमुख वी.ए. भाग-२
- राजीव राज कपूर वृषभ उईके वी.ए. भाग-३
- कथा 'अतिलोभः न कर्तव्यः।' मयुर शेंडे वी.ए. भाग-१
- हास्यकणिका : विद्या पांडे वी.ए. भाग-१
- प्रथम :चिकित्सक : चरक : अभिषेक चौधरी वी.ए. भाग-२
- पर्यावरण प्रदूषणम् : अनघा ठेमदेव वी. ए. भाग-३
- काव्य/कविता लोकहितं मम करणीयम् मानसी रामटेके वी.ए. भाग-२

साधना

“वर्तमानकाले संस्कृतभाषायाः महत्त्वम्”

“भाषासु मुख्यं मधुरा दिव्या गीर्वाणभारती ।” इत्येषा प्रशंसा यस्याः सा एव संस्कृतभाषा । संस्कृत-भाषा अस्माकं प्राचीनतमा भाषा । अस्याः अध्ययनेन अन्यभाषाणाम् अध्ययनं सुकरं भवति । संस्कृतभाषायां विपुलं, समृद्धं साहित्यं वर्तते । वेदाः, उपनिषदः पुराणानि इति प्राचीनं साहित्यम् । व्याकरणेन तदा सुबद्धा संस्कृतभाषा इदानीं सङ्गणनकार्ये अपि उपयुक्ता

संस्कृत भाषया ग्रन्थाः ऋषिमुनिभिः अलिख्यन्तः । राष्ट्रस्य प्राणः संस्कृतं येन विश्वगुरुत्वं प्राप्तं अतः संस्कृतं माध्यमेन व्यक्तेः सर्वाणि विकासः शक्यः । साहित्यं समाजस्य हृदयस्य तथा मस्तिष्कस्य भावनानां विचाराणां व्यवत्सपोऽस्ति ।

आदिकविः वाल्मीकिवृत्तं रामयणे तात्कालिकीं समाजस्य रूपलेखमिलति । महाकविः कालिदासस्य शाकुन्तले तात्कालिक शिक्षणप्रणाल्याः मनोहरं चित्रं पाठकस्य सम्मुखे उपस्थितं भवति । भवभूति कृतं उत्तररामचरिते तथा मुरारिकृतं अनर्घराघवे माँसभक्षका-णामृषीणां वर्णनम् अस्ति । भावाः परिस्थितीमान् मापनम् कृत्वा विद्यमाना परिस्थिती

हिमांशी देशमुख
बी. ए. भाग-२

अस्माकं नेत्रयोः पूरत तिष्ठाति । मनुष्याणाम् परिचया तेषां संस्कारेण एव जायते । तस्य भाषा वर्तनम् च संस्कारश्च मूलबीजरूपेण तस्या व्यक्तिमत्त्व विकासो एक महत्त्वपूर्णः सन्देशम् प्राप्यते । अस्माकं वर्तनैः सम्भाषणेन च अस्माकं सूक्तानाम्, संस्काराणाम् परिचयः समाजस्य पूरतः भवति । व्यक्तिमत्त्व विकासस्य केन्द्रबिन्दू भाषा एव । भाषा नाम संवादस्य

भावाभिव्यक्तेः एकम् साधनम् ।

अस्याम् स्पर्धायाम् व्यक्तिमत्त्व विकास उन्नतम् स्थानम् नेतुम् भाषा महत्त्वपूर्णा अस्ति । राष्ट्रस्य प्राणः संस्कृत भाषा । अतः ये जना संस्कृतभाषाम् न अवगच्छन्ति तेषाम् तादृशो विकासः न सम्भवति । ते चिन्तयति यद् संस्कृतभाषा कठिना अतः ते तादृशं प्रयत्नान् न कुर्वन्ति भाषा विषये एतादृशा जनानां । दृष्टि नकारात्मक । एव तदर्थम् विकासार्थं सकारात्मक दृष्टिः अपश्यति ।

अतः संस्कृत भाषायाः महत्त्वम् व्यक्तिमत्त्व विकासदृष्ट्या अतीव महत्त्वपूर्ण विद्यते । सकारात्मक दृष्ट्या किमपि संपादयितुम् शक्यते । अतः एषाम् सकारात्मक दृष्टिः भवति ते संस्कृतभाषा अवगन्तुम् प्रयत्नान् कुर्वन्ति ।

खगोल, गणित, स्थापत्य, वैद्यक इत्यादीनि बहूनि शास्त्राणि संस्कृतभाषया विकसितानि । भारतीय तत्त्वज्ञानस्य ज्ञानं संस्कृतस्य अध्ययनेन सम्यक् भवति । अतः परिक्रिय राष्ट्रः अपि संस्कृत भाषायाः अध्ययनं कुर्वन्ति । 'संस्कृतं संस्कृतेर्मूलम् ।' इति सार्थं वचनम् ।

राजीव राज कपूर

राजीव कपूर महोदयस्य जन्म २५ ऑगस्ट, १९६२ मध्ये तथा च मृत्यु ९ फेब्रुवारी, २०२१ तमे वर्षे भारतस्य महाराष्ट्रराज्ये मुंबईनगरे अभवत् । महोदयः बहुमुखी प्रतिभा सम्पन्नः आसीत् । महोदयः चित्रपट अभिनेताः, दिग्दर्शकः तथा च निर्माता : आसीत् ।

महोदयः प्रसिद्ध हिन्दी दिग्दर्शक राज कपूर महोदयस्य सुपुत्रः अस्ति । महोदयः राजीव कपूर लोकप्रियः अभिनेता अस्ति । अभिनेता रणधीर कपूर अभिनेता दिवंगत ऋषि कपूर च एते द्वे तस्य बन्धुः अस्ति । महोदयस्य विशालः आप्त परिवारः अस्ति । महोदयस्य विवाहः २००१ मध्ये आरती सभरवाल एतया सह अभवत् । महोदयस्य नैकानि चित्रपटानि प्रसिद्धानि सन्ति ।

महोदयस्य प्रसिद्धः हिन्दी चित्रपटः

१. एक जान है हम (१९८३)
२. आसमान (१९८४)
३. मेरा साथ (१९८५)

वृषभ उईके
वी.ए. अन्त्य वर्ष

४. लावा (१९८५)
५. झबरदास्त (१९८५)
६. राम तेरी गंगा मैली (१९८५)
७. प्रीती (१९८६)
८. झलझाला (१९८८)
९. हम तो चले परदेस (१९८८)
१०. शुक्रिया (१९८८)
११. नाग नागिन (१९८९)
१२. झिम्मेदार (१९९०)
१३. आग का दरिया (१९९०)

राजीव कपूर महोदयः बहुश्रुतः कलाकारः अस्ति । तस्य अभिनयस्य प्रभावेन जनाः संतोषम् अनुभवन्ति । महोदयस्य गमनेन चित्रपटसृष्टिः हानीः भवति । महोदयस्य कृते अस्माकं विनम्र अभिवादनः ।

अतिलोभो न कर्तव्यः

भूपतिः आसीत् । सः अति
ति स्म ।

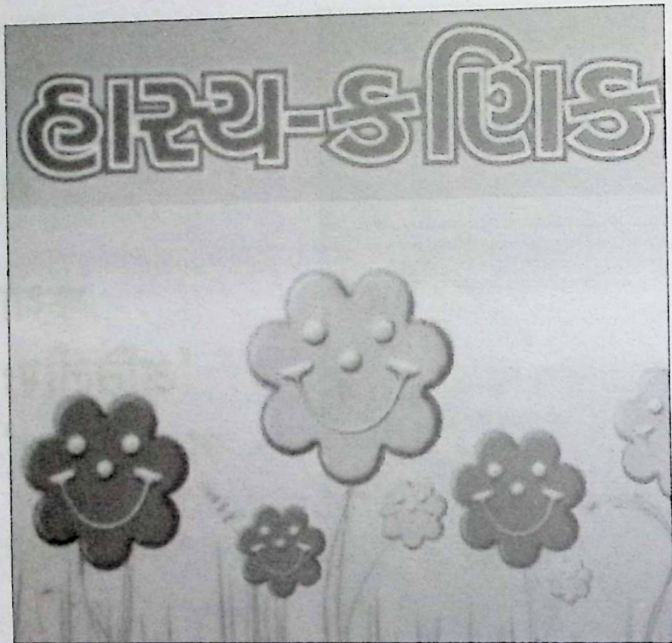

कथा
'अतिलोभः
न कर्तव्यः।'

एकस्मिन् नगरे एकः वृद्धः युगलः आसीत् । एकदा वृद्धः युगलः
आसीत् । एकदा वृद्धः कुत्रचित् गच्छन् आसीत् । गमनसमये गृहात्
अतिदूरं गतवान् । तदा मार्गे सः एकं सरोवरं दृष्टवान् । तत्रयः शीतलं जलं
च पीतवान् । सः बहूः उत्साहं जनितवान् । उत्साहेन पुनः जलं पीतवान् ।
तदा किमाश्चर्यं तस्मै वृद्धस्य तरुणे परिवर्तनं जातम् । सः न तु वृद्धः । सः तु
तरुणः आसीत् । आश्चर्यचकितो भूत्वा सः गृहं प्रत्यागतवान् । तं दृष्ट्वा
पत्नी अपि आश्चर्यचकिता । तदा सः सर्वं वृत्तान्तं तस्यै कथितवान् । इदानीं
सः तां तत्र गन्तुम् उक्तवान् । सा च त्वरया सरोवरस्य अन्वेषणार्थं गृहात्
निर्गता । सायङ्कालपर्यन्तं यदा सा न आगता तदा सः तरुणे परिवर्तितः
वृद्धः तस्याः अन्वेषणार्थं गतवान् । सरोवरस्य समीपं न कोडपि आसीत् ।
तस्याः अन्वेषणार्थं सः सरोवरस्य पुरतः, पृष्ठतः, वामतः दक्षिणतः च
दृष्टवान् तदा तत्र एकस्या बालिकायाः ध्वनिः सः श्रुतः । सा तम् आहूतवती
। तदा सः ज्ञातवान् यत् एषा सरोवरस्य अधिकं जलम् पीतवती स्यात् अतः
एषा बालिका जाता । एषा एव मम पत्नी इति ।

अतः वदन्ति - 'अतिलोभः न कर्तव्यः' ।
'अति सर्वत्र वज्रयेत् ।'

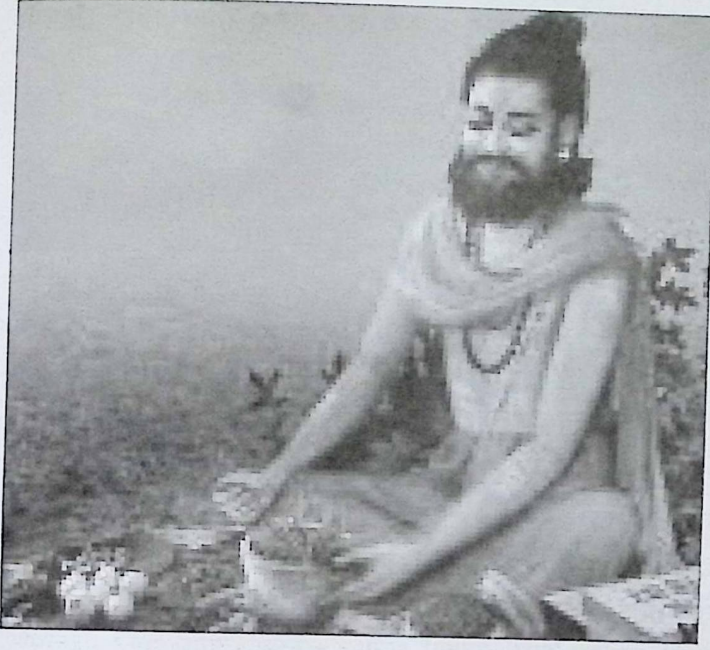
मयुर शेंडे
बी.ए. भाग - १

हास्यकणिका :

- शिक्षक : अद्य वयं संस्कृत व्याकरणस्य
पुनः स्मरणं कुर्मः बंधु वदतु -
सर्वनामव्ययम् ।
- बंधु : सः भीत्या पृच्छति । को अहम् ?
शिक्षक : सुष्ठु, उत्तमम् ।
- पुत्र : तात अस्मिन् वर्षे ममोमरी भवतः
एकम् अपि नाणकस्य व्ययं न भविष्यति ।
- पिता : किं भो ! जातम् ।
- पुत्र : तात् अस्मिन् वर्षे मम शालायाः
पुस्तकानि वस्त्राणि च न क्रेतव्यानि ।
अस्मिन् वर्षे भवतः धनसंग्रहं
भविष्यति ।
- पिता : किमर्थम् ।
- पुत्र : अस्मिन् वर्षे अहं अनुत्तीर्णः जातः अस्मि ।

विद्या पांडे
बी. ए. भाग - 9

प्रथम :
चिकित्सक :
चरक :

तस्यायुषः पुण्यतमो वेदो वेदविदां मतः ।
वक्ष्यते यन्मनुष्याणां लोकयोरुभयोर्हितम् ।
(चरक सूत्र १.४३)

चरक : प्रथम : चिकित्सकः अस्ति । येन पचनं शरीरप्रतिरक्षा
अवधारणा च विश्वं प्रति स्थापितवान् । सः उक्तवान् यत् शरीरकार्यस्य कृते
त्रयः स्थायी दोषाः प्राप्ताः ये पित्तः कफः वायुः च इति नाम्ना प्रसिद्धाः ।
यावत् त्रिदोषाः शरीरं सन्तुलितम् अवस्थायां भवति तावत् मनुष्यः स्वस्थः
भविष्यति । परं दोषानां असन्तुलनं भवति तदा मनुष्यस्य प्रकृतिः दोषपूर्णा
भवति ।

न तु भारतवर्षे अपितु सम्पूर्णे विश्वे महान् चरकः महर्षिणा
आयुर्वेदविशारदः इति नाम्ना अदभुतं स्थानं प्राप्तम् । येन आयुर्वेदस्य
प्रमुखः ग्रन्थः 'चरकसंहिता' रचिता । चरकसंहिता आयुर्वेदस्य प्राचीनतमः
ग्रन्थः अस्ति । अत्र रोगनिरोधकः तथा रोगनाशकः भैषजानां नामानि
उल्लिखितानि । अस्मिन् ग्रन्थे सुवर्णम्, रजकः, लोहः इत्यादयः धातोः
निर्मितः भस्माः तथैव तासां उपयोगः कथं करणीयम् इति विषये कथितम् ।
आचार्यः अग्निवेशद्वारा रचितः 'अग्निवेश

अभिषेक चौधरी
बी.ए. भाग - २

तन्त्रः' : इति ग्रन्थः कानिचित् स्थानानि तथैव अध्यायाः मिलित्वा संः ग्रन्थः चरकसंहिता नाम्ना प्रसिद्धः जातः ।
चरकसंहितायाम् अष्टस्थानानि तथा १२० अध्यायाः सन्ति ।

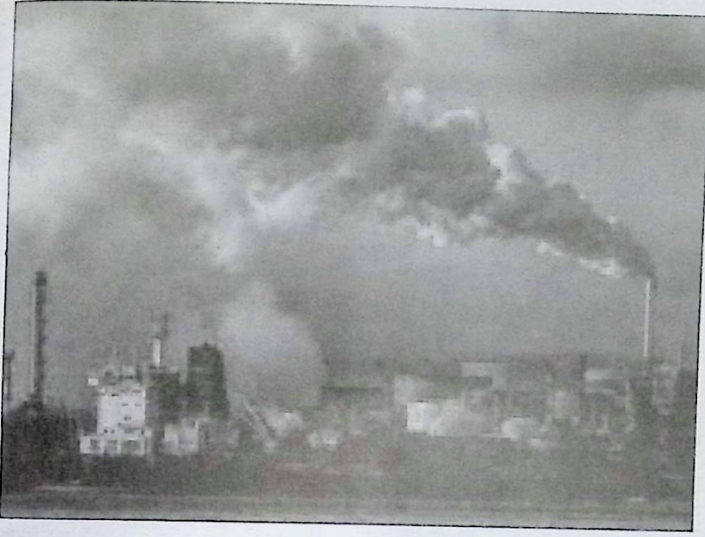
- १) सूत्रस्थानम् - भेषजविज्ञानम्, आहारः, पथ्यापथ्यः, रोगः, वैद्यः,
शरीरस्य तथा मानसचिकित्सा
- २) निदानस्थानम् - मुख्य अष्टरोगानां ज्ञानम्
- ३) विमानस्थानम् - रूचिः तथा शरीरसंवर्धनम्
- ४) शरीरस्थानम् - शरीरशास्त्रवर्णनम्
- ५) इन्द्रियस्थानम् - रोगचिकित्सा विवेचनम्
- ६) चिकित्सास्थानम् - रोगोपशम - उपाययोजना
- ७) कल्पनास्थानम् सामान्यानां उपाययोजनानां
- ८) सिद्धिस्थानम् विषये ज्ञानम्

षड् चिकित्सास्थानाय चरकस्य प्राणः मानितः । अस्मिन् कारणात् 'चरकस्तु चिकित्सते लोकमोऽपि प्रख्यातः' इति उक्तः प्रसिद्धा अस्ति । चरकः युगविचारणानां । स्वातन्त्र्यस्य पोषकः आसीत् आयुर्वेदीय तज्ज्ञानां कृते चरकेन तद्विद् संभाषायाः स्थापना कृता । अद्यापि आयुर्वेदे चरकसंहितायाः स्थानं महत्वपूर्णं विद्यते । चरकस्य विषये तु उक्तम् एव ...

'चिकित्सा वह्निवेशस्य स्वस्थातुरहितं प्रति ।

यदि हास्ति तदन्यत्र यन्नेहास्ति न तत् क्व वचित् " ॥

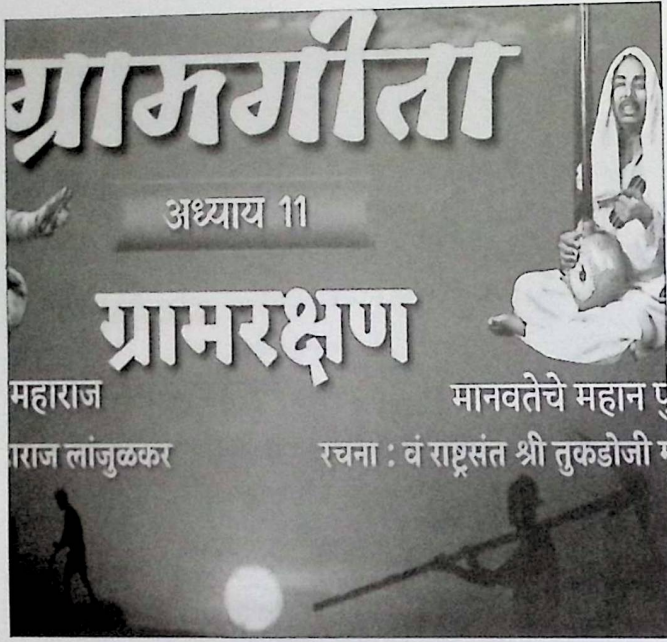

पर्यावरण प्रदूषणम् :

साम्प्रतिके काले निखिले अस्मिन् जगति मानवसभ्यतायाः समक्षम् अनेके समस्यात्मकाः दुष्प्रभावाः समुज्जृम्भन्ते । पर्यावरणस्य प्रदूषणम् अपि तथैव मुख्या समस्या मानवसभ्यतायै परिदृश्यते । अधुना औद्योगिक प्रसारेण न केवलं जनं, वायुः, फलम् अन्नादिकं च प्रदूषितम् अपितु समग्रम् अपि भूमण्डलं दूषितं भवति । प्रतिदिन परमाणुयंत्राणां रेडियोधर्मिता सर्वत्र प्रसरति, विषतत्तगोचरीयतत्त्वानां प्रसारेण, वृहदाकारौद्योगिक यंत्राणाम् अपशेषितैः पदार्थैः विविधानां यानादीनां धूमपुञ्जैश्च तथैव अन्यैः संयंत्रादिभिः सर्वत्रवातावरणं भूमलोकस्य वायुमण्डलं प्रदूषितं भवति इति वृत्तं दृग्गोचरी भवति । अस्मिन् वैज्ञानिके युगे अपि यदि पर्यावरणप्रदूषणस्य निरोधोपायः समुचितो न स्यात् तदा कस्मिन् युगे भविष्याति ।

पर्यावरण प्रदूषणस्य प्रभावाद् जगति, रोगादीनां वृद्धिः संजाता, अन्नपानादिषु रेडियोधर्मिपदार्थानां सम्मिश्रणात् सर्वत्र वायुमण्डलं तु दूषितं भवति एव, तस्माद् आनुवंशिक - प्रभावः अपि भवति । अनेक भविष्यत्काले मानवसभ्यताया विनाशः अवश्यम्भावी इति निश्चप्रचम् । विश्व स्वास्थ्य संघटनेन पर्यावरण सन्तुलनार्थम् अनेके उपायाः प्रतिपादिताः । अस्माकम् देशे अपि पर्यावरणप्रदूषणस्य निवारणार्थं सरकारद्वारा व्यवस्था क्रियते, तदनुसारं, गंगानद्याः स्वच्छता अभियानं, अशुद्ध- जलमलादीनां विशुद्ध्यर्थं संयन्त्राणि स्थाप्यन्ते । जनजागरणम् अपि प्रचलति प्रदूषणनिवारणस्य उपायाः विधयश्चापि निदिश्यन्ते । एवञ्च विविधः उपायैः एव पर्यावरणस्य संरक्षणं भवितुम् अर्हति ।

अनघा ठेमदेव
बी. ए. भाग - ३

काव्य / कविता ग्रामगीता

गुरुः पूज्यतमो लोके गुरोर् विद्या गरीपसी ।
 गुरोरपि च विद्यायाः गरिष्ठा मातृदेवता ॥
 भावसंवेदना पुंसां हृदये यावती भवेत् ।
 ततो दशगुणा स्त्रीणां निसर्गाद् एववर्तते ॥
 पुमान् प्रकृत्या तेजस्वी स्त्री दक्षा करुणामयी ।
 यत्रोभयोः स्यात् सौहार्दं तत्र स्वर्गसुखम् ध्रुवम् ॥
 व्यवहारेषु सर्वत्र पुरुषाणां य आदरः ।
 ए एराऽस्तु सदा स्त्रीणां मा कदाचित् अनादरः ॥
 पुरुषाणामिव स्त्रीणां सर्वांगीणा समुन्नतिः ।
 यत्र स्यात् तत्र राष्ट्रे हि स्वर्गः प्रावतर्षयति ॥
 पुरातनं तद् वैषम्यं समाज - रथ - चक्रयोः ।
 स्त्रीपुंसोऽत्राग्नं निराकार्यं प्रगति - प्रतिघातकम् ॥

ग्रामगीता तुकडोजी महाराज
 अनुवाद - डॉ. श्री. भा. पर्णेकर

संकलन
 प्रणाली नैताम
 बी. ए. भाग - २

संस्कृत

प्रथमः पाठः

लोकहितं मम
करणीयम्

काव्य/कविता
लोकहितं मम
करणीयम्

मनसा सततं स्मरणीयम्
वचसा सततं वदनीयम्
लोकहितं मम करणीयम् ॥ ॥ लोकहितं ॥
न भोगभवने रमणीयम्
न च सुखशयने शयनीयम् ।
अहर्निशं जागरणीयम्
लोकहितं मम करणीयम् ॥ ॥ मनसा ॥
न जातु दुःखं गणनीयम्
कार्यक्षेत्रे त्वरणीयम्
लोकहितं मम करणीयम् ॥ मनसा ॥

कविः डॉ. श्री. भा. वर्णेकर

संकलन
मानसी रामटेके
बी.ए. भाग-२

All Power is within
you. You can do
anything and
everything.

- Swami Vivekananda

Knowledge is wisdom

- **Oscar-Winning Film (2019-20)**
PARASITE BREAKS THE OSCAR STEREOTYPE
Mansi Ramteke B.A.-II, 4th Sem-A
- **SUSHANT SINGH RAJPUT**
Actor 21 January 1986 -14 June 2020
Sachi D. Sonarkar B.A.-II, 4th Sem-A
- **COVID-19 AND VACCINATION**
Himanshi M. Deshmukh B.A.-II, 4th Sem-A
- **IRRFAN KAHN**
The Dreamer, The Star
Apurva Tapadiya B.Com.- II, 4th Sem-A
- **GONGONI**
The (Grand) Canyon of Bengal
Khushi Pandey B.Com.-II, 4th Sem-A
- **ON ENVIRONMENT**
Let's Bequeath A Healthier Orb For Our.
Future Generation!
Mrunal Shirpurkar B.Com.-II, 4th Sem-A
- **CHANDRA VAMSHA**
The Beginning of Lunar Dynasty
Rishabh Uikey B.A. Final, 4th Sem

साथना

Oscar-Winning
Film (2019-20)
**PARASITE
BREAKS
THE OSCAR
STEREOTYPE**

Oscars are one of the most prestigious and elusive awards in the world of cinema. It is considered to be an elite organization that so far has been largely dominated by white actors and film makers which is the very reason why the film Parasite is groundbreaking in so many aspects.

Parasite won Best Picture/International Feature Film at the 92nd Oscars 2020. It is essentially a South Korean film shot in the Korean language. It is important to note this fact because the Academy seldom recognizes non-English films making Parasite a first to do so.

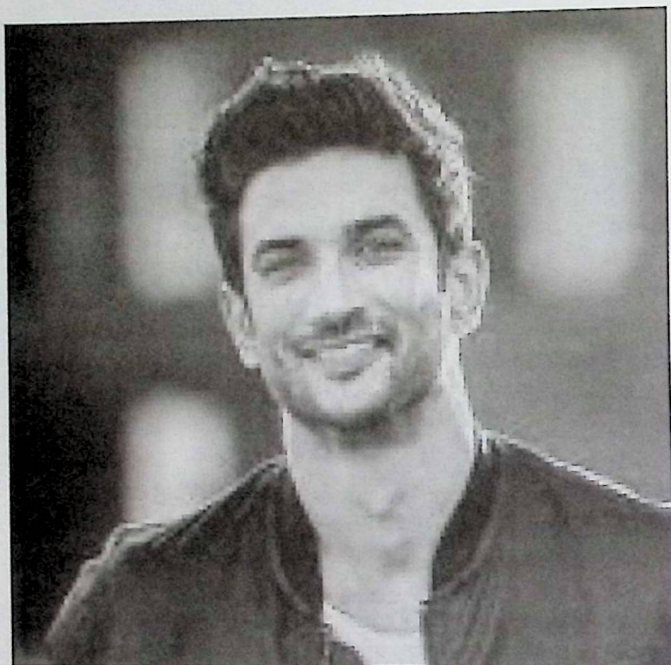
The Parasite is a thriller-comedy story of a poverty-stricken, pizza box folding, cafe wif stealing Kim clan and the wealthy, mansion dwelling Park family. The film begins with Kim Ki Woo who starts tutoring English to the Park family's daughter and with time he maliciously employs his sister as an art teacher, his father as the driver and his mother as the house help in the Park residence, all pretending to not be related to one another. The Kim's clan notices the difference between their making ends meet life to the surplus and lavish life of the Parks and try to steal moments of their own pleasure in the Park family's absence. As a result, their greed overtakes their need and the subsequent events that unfold.

There is a particularly poignant scene in the film where it's shown how people from different classes smell differently and how something like odour can also be an unnoticed parameter of class. The film is a reflection of the haves and have-nots in the society and depicts the class divide in its originality and is a classic retelling of how social hierarchies affect our everyday lives and how accepting we become of it that the subtleties of this inequality doesn't even occur to us at times.

What makes this film truly international is the narrative of how the wealthy in any country thrive on the labor of the poor, whether it's the housekeepers, tutors, and drivers they employ, or something much darker. As director Bong said in his Oscar speech, "the most personal is the most creative".

Parasite's pioneering win has opened doors to Southeast Asian cinema to be showcased on a global platform. The film bagged a total of 4 awards including Best Picture, Best Director, Best Original Screenplay and Best Production Design.

Mansi Ramteke
B.A.-II, 4th Sem Section A

SUSHANT SINGH RAJPUT

Actor

21 January 1986

-14 June 2020

Oscar Sushant Singh Rajput was an Indian actor best known for his work in Hindi cinema. He starred in a number of commercially successful Bollywood films such as *M. S. Dhoni : The Untold Story* (2016), *Kedarnath* (2018) and *Chhichhore* (2019). Due to his contribution to the film industry, he received a Screen Award and was nominated for the Filmfare Awards on three occasions. He appeared on Forbes India's Celebrity 100 list twice since 2017.

Rajput started his career after dropping out of his engineering course at the Delhi College of Engineering and entering the theatre industry in Mumbai. He moved on to feature in Hindi television serials, his debut show was the romantic drama *Kis Desh Mein Hai Meraa Dil* (2008), followed by the lead role in the soap opera *Pavitra Rishta* (2009-2011). He made his Bollywood debut in the film adaptation *Kai Po Che!* (2013) which became a commercial and critical success. Followed by his starring role in the romantic comedy *Shuddh Desi Romance* (2013) and the role of the titular detective in the action thriller *Detective Byomkesh Bakshi!* (2015).

He also starred in a number of other films such as the reincarnation drama *Raabta* (2017), the historical drama *Sonchiriya* (2019) and the action thriller *Drive* (2019). His highest-grossing releases came with a supporting role in

Sachi D. Sonarkar
B.A.-II, 4th sem
Section A

the satire PK (2014), and from the titular role in the sports biopic of Mahendra Singh Dhoni. For his performance in the latter, he received his first nomination for the Filmfare Award for Best Actor and became the winning nomination at the Indian Film Festival of Melbourne. Apart from acting, he was the founder of a nonprofit organisation and has been credited as the co-founder of a technological startup.

Rajput died by suicide at his home in Bandra, Mumbai in June 2020, aged 34. His last film, Dil Bechara (2020), was released posthumously on the streaming platform Hotstar.

The Maessage

The beautiful message in the movie is that we must never let the pressure of anything, and I mean anything, eat us from the inside. Whatever happens, whether you succeed or fail, always remember that your life is beautiful and the most important thing that you have. Also, no matter what, your friends and family (loved ones) will always have your back. So, just stay on the grind, and not take unnecessary pressure over anything!

MOVIE CHHICHHORE ?

Chhichhore is an emotion. Every student can relate to this word. This emotion was portrayed in the movie called "Chhichhore"

This film is directed by Nitesh Tiwari, who scripted and directed the movie Dangal and co-directed the beautiful film Chhiller Party. Main casted actors Sushant Singh Rajput as Anirudh Pathak and Shraddha Kapoor played Maya. The cast of the film along with Sushant Singh Rajput and Shraddha Kapoor, Varun Sharma (Sexa), Tahir Raj Bhasin (Darek), Naveen Polishetty (ACID), Tushar Pandey (Mummy) and Saharsh Shukla (Bevda).

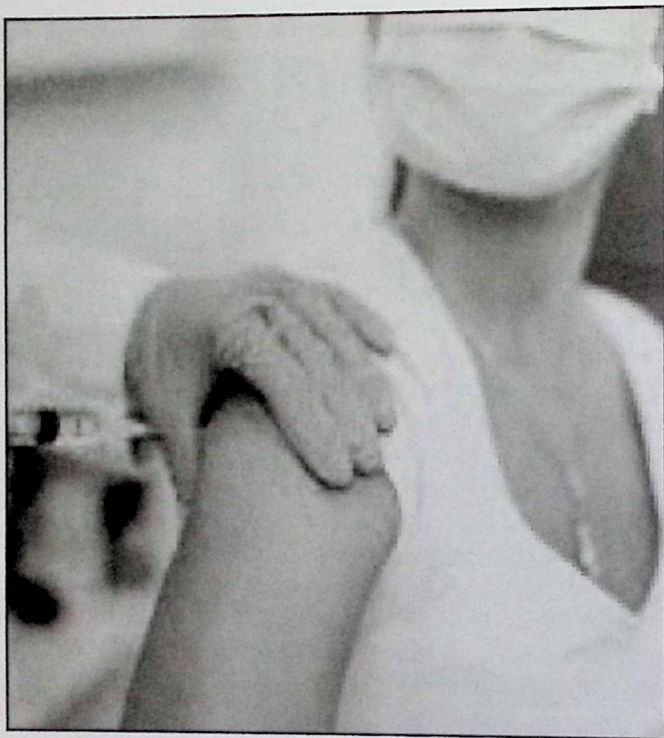
The film is an ode to college time, friendships, ragging, competitions and memories that takes you on a nostalgic feeling. The one dialogue says it all, पता नहीं क्या जादू है college life में जहाँ अंजाने मिलते हैं और दोस्त बन जाते हैं, जिंदगी भर के लिए. The story is very simple and it's about a lot of engineering students. The main part is their journey from losers to choosers. The writing of the film is brilliant with a lot of humorous punches. This makes the film unique.

The film conveyed an important message for the youngsters. The most important message given in the film is the academic success that connected with youngsters and parents. It tells you that journey is far more important than the destination. Every failure will lead to either success or teach you a lesson. No one is a loser. A loser is one who doesn't try. When Sushant Singh Rajput as Anirudh Pathak stands beside the bed in the hospital and says to his son, बेटा ये तुम्हारा result decide नहीं करता की तुम loser हो या नहीं ये तुम्हारी कोशिश करती है This dialogue is inspiring so many. The movie's main theme is all about friendship. All his friends reunited when Anni was in trouble College life is such a time where we can make the right or wrong friends for life.

Nowadays youngsters are more attracted to towards social media They are tangled between social media and real life, They are not enjoying life, they are just busy on social media like FB, WhatsApp, Instagram, By this, they can't understand friendship, They change their friends now and then. Someone said, "Friendship is the only relation we can choose", For this, we should choose the right friends and never ever leave them when they are in trouble, Sushant Singh Rajput most famous dialogue that hits to the core सच्चे दोस्त वही होते हैं जो अच्छे वक्त में आपकी बजाते हैं और जब मुश्किल वक्त आता है तो वही छोड़ें आपके दरवाजे पर खड़े नजर आते हैं.

The motive of the film is very simple after failure do not stop by just one try do your best till last after all the hard work you will achieve what you want.

◆◆◆◆◆

COVID-19 AND VACCINATION

The first case of COVID-19 in India was reported on January 30, 2020 the index patient was a student who had returned from Wuhan. Thereafter, only 2 more cases were reported in February. Subsequently, more cases came to the forefront in the month of March and there has been a surge in the number of cases since the latter half of April 2020. India has promptly responded to the novel threat. International borders have been shut and On March 24, 2020, Prime Minister Narendra Modi called for a complete lockdown of the entire nation for 21 days in an effort to contain the COVID-19 pandemic. Most of the cases have been reported from the states of Maharashtra, Tamil Nadu, Delhi, and Gujarat. The biggest challenge in India's fight against COVID19 is the population, with a population density that is almost 3 times that of China. The scenario is potentially worse in urban slums where the population density may exceed more than 250 000/km², making social distancing impossible. As many as 140 million people in India are migrant daily-wage laborers; with the imposition of nationwide lockdown, they are being forced to flock back to their villages without being able to abide by government advisories of social distancing. Unfortunately,

Himanshi M. Deshmukh
B.A.-II, 4th Sem
Section A

another major hurdle in India's struggle against COVID-19 has been the attitude and action of some of the citizens; there have been occasional reports of civilians hiding travel history in an attempt to escape quarantine and people participating in otherwise forbidden massive religious gatherings.

India is presently witnessing a rapid surge in the number of COVID-19 cases. Although the nationwide lockdown has been able to decelerate the spread, the country's ever-increasing population, remarkably high population density and poor socioeconomic conditions are major barriers in India's battle against COVID-19. However, the overall low case-fatality rate is reassuring. The Government of India and the health care providers have been relentless in their efforts. The citizens must also help support the fight against the pandemic by adhering to government advisories of containment and social distancing.

Free vaccination against COVID-19 commenced in India on January 16, 2021, and the government is urging all of its citizens to be immunized, in what is expected to be the largest vaccination program in the world. COVID-19 vaccines after various stages of clinical trials in India. India's drug regulator has approved restricted emergency use of Covishield and Covaxin. the home-grown Covaxin vaccine produced by Bharat Biotech & Covishield by the Serum Institute of India. Indian manufacturers have stated that they have the Capacity to meet the country's future needs for COVID-19 vaccines. The manpower and cold-chain infrastructure established before the pandemic are sufficient for the initial vaccination of 30 million healthcare workers. The Indian government has taken urgent measures to expand the country's vaccine manufacturing capacity and has also developed an efficient digital system to address and monitor all the aspects of vaccine administration.

In addition to the development and affordability of vaccines, an essential pillar of the vaccination challenge is ensuring that enough doses are available globally. Current decisions regarding allocation are being made in the context of constrained supply. with demand exceeding current and projected levels of output. 16.

There is a lot of misinformation that circulates regarding vaccines and what immunization does, in this tension many questions in human mind about vaccines

➤ BUT Vaccines create Immunity In the body. When a virus infects the body, the immune system responds to this antigen with antibodies designed to fight it. The first time the body is infected with a specific antigen, the immune system must create those antibodies, which is why you get sick. But if that antigen infects you again, the immune system can recognize it, already has those antibodies, and can fight it off before you get sick. Vaccines help this process by containing parts of the antigens that are weak enough to not infect you but are still strong enough to elicit an immune response giving the body protection if ever exposed to this disease again in the future.

Vaccines can cause minor side effects. These are usually very mild, like a sore arm at the site of the shot or a low-grade fever, and only last a few days. Like any medication or medical treatment, vaccines are Clinically tested for safety and continuously monitored to ensure no adverse side effects are experienced. Also like any medication, some individuals may have a more serious reaction and need medical attention. But this is very rare. The protective benefits vaccines provide greatly outweigh the risks of side effects. As always though, discuss the risks and benefits vaccines provide with your doctor. Vaccines protect against many dangerous viruses and diseases that without protection can have serious health consequences like disability or death. Another important part of immunization is ongoing vaccine research and

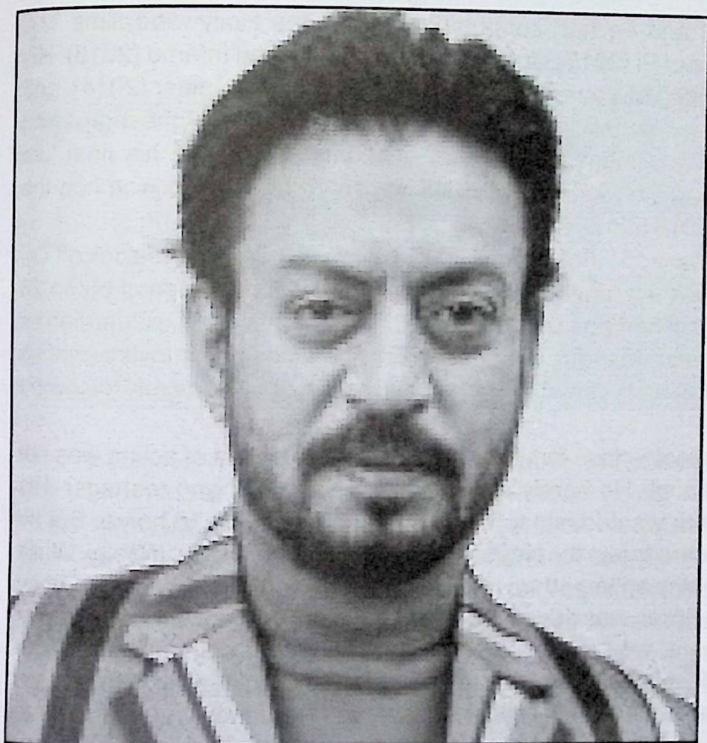
development. For example, COVID-19 was just introduced to humans this year-meaning no one had built-up immunity for it, nor was there a vaccine to protect against it. Currently, researchers, scientists, doctors, and pharmaceutical companies are working hard to develop a vaccine for COVID-19 so that people all over the world can be protected from this deadly disease.

The State Government has intensified immunization drives in rural areas along with mapping of infection. The State Government has directed all district administrations to intensify vaccination in rural areas along with mapping of area stressing on testing, tracing and treatment of Corona patients. At various blocks of ALL districts, a task force at block and panchayat level has been constituted. These task forces, which comprise members from Sahiya, Anganwadi Sevika, ANM workers, Sakhi Mandal members of JSLPS and members from self-help groups are visiting door-to-door at villages for testing, tracing of people. The team member records the temperature of people with a thermal scanner or thermometer. The team members also record the oxygen level of people who are above 40 years and those people who complain of high temperature and drop in oxygen level are asked to go for Rapid Antigen Test (RAT). If a person's RAT test is positive the person is prescribed medicines and advised to keep himself in home isolation. Moreover, in a village, if a member of a family has come from another state or district or someone passed away in the last one month, then all the members in the household are advised to go for the RAT test. The state government has set up isolation centres at panchayat levels.

The state government has asked all district administrations to create awareness about Covid its symptoms, causes and possible treatment. The state government has asked Anganwadi Sevikas and Sahiyas to create awareness about the proper treatment of Covid patients. Also, police teams are making inspections at village hats and markets ensuring that people follow corona guidelines properly. It has been ensured that people wear masks, use sanitizers and maintain social distance in rural areas.

I request to all of you take preventive action & protect yourself

IRRFAN KAHN

The
Dreamer,
The Star

Irrfan Khan, also known simply as Irrfan, was an Indian actor who worked in Hindi cinema as well as British and American films. Cited in the media as one of the finest actors in Indian cinema, Khan's career spanned over 30 years and earned him numerous accolades, including a National Film Award, an Asian film Award, and six Filmfare Awards. In 2011, he was awarded the Padma Shri, India's fourth highest civilian honour. In 2021, he was posthumously awarded the Filmfare Lifetime Achievement Award.

Khan made his film debut with a small role in *Salaam Bombay!* (1988), which was followed by years of struggle. He acted in a few Film and Television Institute of India, student films such as *Reconnaissance* (1990), which was directed by Sandeep Chattopadhyay. After starring in the British film *The Warrior* (2001), he had his breakthrough with starring roles in the dramas *Haasil* (2003) and *Maqbool* (2004). He went on to gain critical acclaim for his roles in *The Namesake* (2006) for which he was nominated for the Independent Spirit Award for Best Supporting Male, *Life in a... Metro* (2007), and *Paan Singh Tomar* (2011). For portraying the title character in the last of these, he won the National Film Award for Best Actor. Further success came for his starring roles in *The Lunchbox* (2013),

Apurva Tapadiya
B.Com.- II, 4th Sem
Section A

Piku (2015), and Talvar (2015) and he had supporting roles in the Hollywood films The Amazing Spider-Man (2012), Life of Pi (2012), Jurassic World (2015), and Inferno (2016). His other notable roles were in Slumdog Millionaire (2008), New York (2009), Haider (2014), and Gunday (2014), and the television series In Treatment (2010).³¹ His highest-grossing Hindi film release came with the comedydrama Hindi Medium (2017), and his final film appearance was in its sequel Angrezi Medium (2020). The two performances won him the Filmfare Award for Best Actor in 2018 and 2021.

As of 2017, his films had grossed \$3.643 billion (%237 billion) at the worldwide box office. In 2018, Khan was diagnosed with a neuroendocrine tumour. He died at the age of 53 on 29 April 2020 due to a colon infection. Khan was described by Peter Bradshaw of The Guardian as "a distinguished and charismatic star in Hindi and English-language movies whose hardworking career was an enormously valuable bridge between South Asian and Hollywood cinema".

Irrfan Khan grew up in a middle-class family in Jaipur, where the idea of acting was not something they would dream about. He barely saw any films as a child and teenager. His father had a tire shop. His mother wanted him to teach and get a job close to home. But he wanted to fly and so he left his home to join the National School of Drama (NSD) in Delhi. While at NSD, he was approached to play an important role in Mira Nair's first film Salaam Bombay (1988). But that role fell through. Irrfan was devastated, but he did not give up. After graduation from NSD, he struggled for years, with a bit role on TV. He wanted to act in films, but the mainstream in the Hindi film industry was not ready to embrace a tall, lanky actor with hooded eyes. His greatest qualities were patience and persistence. He always wanted to be challenged.

His success story is a testimony to his acting talent which subverted box-office norms. He was a rare gem in the history of Hindi cinema. Also, a supporting actor who rose to mainstream stardom, and played lead roles in commercially successful films like 'Hindi Medium' and 'Piku'. He was the first Bollywood actor to have acted in two films that won Academy Awards - 'Slumdog Millionaire' and 'Life of Pi'. He created a path for others to follow - a path cemented with sheer hard work, relentless struggle, and redoubtable performances. He has also worked in British films and Hollywood. He is referred to as one of the finest actors that Indian Cinema has produced.

His last film was "Angrezi Medium", ahead of which the actor had shared an empowering video message for his fans, stating that the only choice he had was to remain positive. He put the speculations to an end stating that he was suffering from a Neuroendocrine Tumour - a rare form of cancer that can target various parts of the body. He fought and fought but, on April 29, 2020, he took his last breath after battling cancer for two years and left behind a legacy that will be celebrated for generations.

" I suppose in the end, the whole life becomes an act of letting go, but What always hurts the most is not taking a moment to say Goodbye ".

GONGONI The (Grand) Canyon of Bengal

Whenever the word "Canyon" is used about a destination in India, the first name which pops into mind is that of the hill station of Mahabaleswar. Yet, in the most unusual place in India lies a full-fledged gorge which at first look resembles a miniature version of Grand Canyon of Arizona, USA. Welcome to the "Grand Canyon" of West Bengal - Gongoni. Located in the small town of Garbeta, this fascinating wide gorge of red soil stands on the banks of river Silabati. Locally known as "Gongoni Danga" or "Gongoni Khola", the gorge is a handiwork of Mother Nature through years of soil erosion coupled with some assistance from the river. The water body flows through the gorge during monsoon. In the plain lands of Bengal such a landscape is uncommon and exceptional, which is why this gorge is often referred to as Grand Canyon of Bengal. Recently a Stair case has been built by the West Bengal Government, so that one can easily walk down into the Canyon. The sunlight was just about mellow as we reached at the top of the Gorge. This was my second visit, but the light made a huge difference. I felt I was visiting the gorge for the first time. The top portion of the Gorge was comprised of Red Soil, while it was getting yellow as it sloped down the bottom. The mellow sunlight made it glow like gold. My memories of McKenna's Gold and similar other Western Movies came back. I would not have been surprised if a cowboy riding on a horse back appeared from somewhere. There is a local folklore that Pandava prince Bheem slayed here the demon Bakasura who lived in this Canyon, during the exile of the Pandavas. However, the story is debatable. As per Hindu Epic Mahabharata, Pandavas stayed at a place called Ekachakrapura during this incident. The demon Bakasura lived in a nearby hill. There is a place called Ekachakra near Rampurhat which is believed to be the Ekachakrapura of Mahabharata. It even has a pond surrounded by trees named as Panadav Tala, where Pandavas were supposed to have stayed during their exile.

Only one technical problem is there. There is no nearby hill at Ekchakra. Also Gongoni is around 207 km from Ekachakra. I have no idea about the superhuman capacity of Bheem as to whether he walked over 200 km to meet Bakasura. Also, whether 200 plus kilometre can be considered as "Nearby" as per Mahabharata Standard is difficult to tell.

Khushi Pandey
B.Com.-II, 4th Sem
Section A

Ancient Stone Temples at Garhbeta

In the ancient age, Garhbeta was the kingdom of the Bagdi Kings. Once upon a time there was a huge fort in this area with four huge gates. Sadly, there is no trace of it in the present township.

Garhbeta has a huge number of old temples and ruined ancient structures. In front of my host's house at Singhapara is a small Brick Pancha Ratna Structure of around 30 feet besides a pond. Nishesh's maternal uncle informed me that it is actually a "Smriti Mandir" (Memorial Temple) of one Radhanath Singha, who was a very powerful man in the area during the British Rule. There are statue of Two Dwarfpal (Gaurds) on either side of the door. Later I got reference of the same in Pranab Roy's book on heritage of Medinipur - "Medinipur Jelar Pratna Sampad" Locally people call this structure as "MatukGara"

The Jagamohan or the adjoining Hall with a pyramid shaped roof (Known as Pidha) is rather attractive with small stucco statues of 64 Yoginis and Snake woran on its walls, just like Orissa Deul Temples. The capping element of the Jagmohan consists of an attractive Ribbed Amlaka and an elongated Kalasha, very much like Orissa Deul There is along Charchala Natmandir in front of the temple, which historians have said to be a structure.

Ekratna Temple with Dwadesh Shiva Temple

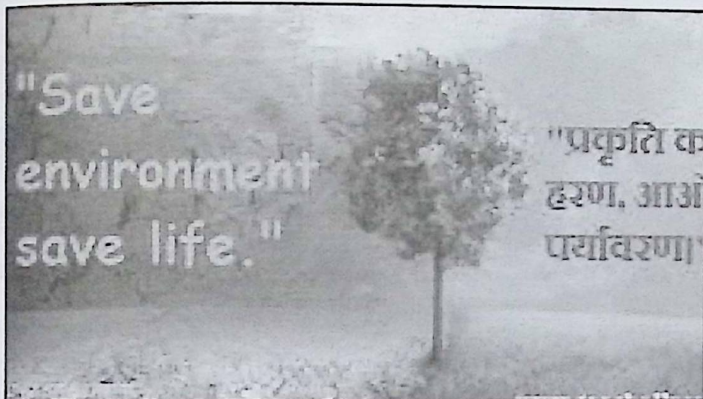
The other temple I visited was an Ekratna temple along with twelve Deul Shiva temple inside a complex near a market place. The temple complex has been heavily modified with a huge decorated gate. The ekratna temple has been painted in multi colours and many statues in it seem to be an addition in recent times. I saw later more terracotta temples at Chandrakona which were heavily multicolored in the name of conservation It made them look like South Indian Temples. The best way to go is take the Rupasi Bangla Express from Santragachi Station at 06:25 am and reach Garhbeta around 09:20 am. However, if you are interested in visiting the canyon in early morning light there are two options. | get it you may not have a friend's house at Garhbeta.

One is to drive from Kolkata for 133 km via Santragachi, Arambagh, Goghat and Kamarpur to reach Garhbeta. You have to cross the second Hooghly bridge, take the Kona Expressway, cross Santragachi and then take a right turn and then again take a left turn into Ahilyabal Holkar Road, Drive straight and you will reach Arambagh. From Arambagh, you have to go left into Arambagh Kamarpukur Road. Driving on this road will eventually take you to Garhbeta Kamarpur Road. Driving through this road you will reach a highway, from which you turn left and you will eventually reach Garhbeta. Gongoni is just after that.

The only problem with this problem of this plan is you have to start real early(say around 05:00) and drive for over three hours, But | said there was another option. If you couple your tour with a visit to Bishnupur, you can easily drive from there to reach Gongoni early morning. It is only 37 kms. You can opt for a train Journey too. There are four trains from Bishnupur between 06 to 08 journey time is only 25 minutes.

Where to Stay and Eat

There are some spartan lodging facilities at Garhbeta. Near Gongoni, close to Garhbeta College is a good restaurant named Suruchi, There is a roadside joint on the Main road, just at the place from where the road pathway to Gongoni starts. Bishnupur has many lodging facilities including the West Bengal Government Tourist Lodge.

ON ENVIRONMENT

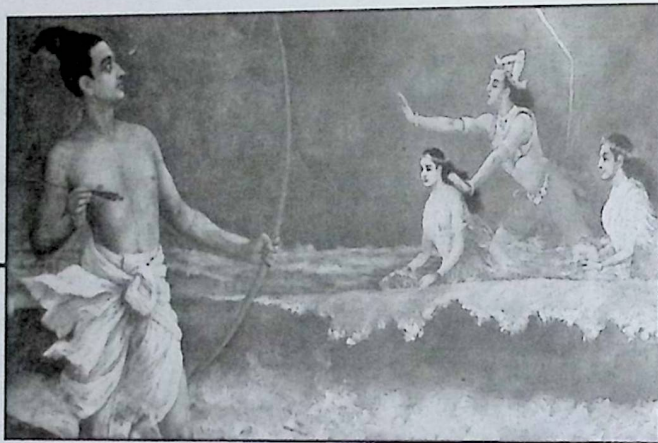
Let's Bequeath
A Healthier
Orb For Our
Future Generation!!

In the entire "solar-system" Earth is a heavenly body where life is found. "The environment is where we all meet; where we all have a mutual interest; it is the one thing all of us share." Well said by Lady Bird Johnson. After reading this we might have got a superficial idea about what environment is...it is our surroundings which comprised of Natural, social & Man-made factors. NATURAL environment consists of all biotic and abiotic factors whereas the SOCIAL environment consists of all Social gatherings it incorporates all relations with the individual and outer world. MAN-MADE environment consists of man-made constructions, monuments, industrial products, ideologies, etc.

It is not from today that our telluric environment is degraded but from the times of INDUSTRIAL REVOLUTION. Today we face many problems such as climate change, global warming but have we ever thought WHY? The answer is us. But here need to think if we can degrade the environment we also should have the courage to dignify it. The Environment is an asset for humans which we need to take charge of. The rising plight of environmental issues like air pollution, plastic deforestation, melting ice caps, adulteration can prove as a grave problem for the entire humanity.

Regardless of all these issues, we can also save the environment by following the 3 R's Reduce, Reuse, Recycle, by conserving water, by choosing sustainable measures, majors have been taken for planting trees, many cleanliness drives, plantation drives have been organized by different groups one must participate into those as a responsible citizen. In the end, education is the solution for any difficulty & educating others can resolve this. Afforestation is another essential way to save our trees & forests. Nowadays all we need is a clean environment for fulfilling our lives and staying healthy. We must abide by the laws created by the government regarding our environment.

Mrunal Shirpurkar
B.Com.-II, 4th Sem
Section A

CHANDRA VAMSHA

The Beginning
of Lunar Dynasty

Once there was a king named 'Eil' ! One day he went to the forest in search of hunting and hanging out with his wife, Near them, there was a mystical forest named "Shakti Van"! A pre-decided area, where all things used to be females. If in case any male enters this forest he will turn into a female. Dewas made every possibility that 'Eil' must enter that forest, and they succeeded.

When the king's chariot entered the mystical forest, 'Eil' his charioteer and even the horses turned into females, After a lot of conversation with his wife, the king decided to stay in the forest and sent the Queen to the kingdom, 'Eil' who now has become "Eila" began to live in the forest far from his Kingdom Due to the magic of forest, his masculine memories faded away slowly with time.

One day Eila was out searching for fruits in the forest. She was culling fruits from a tree. In the same forest, Planet god "Budha" was worshipping to impress " Lord Shiva" ! Eila noticed 'Budha' a very handsome, with straight, tall limbs man, who was very near to her. By the beauty and strength of each other, both of them got enchanted. After a few minutes, Budha held her hand in his hands and asked, "Oh beloved, my most beloved, whose beauty is more than any other in heaven, whose body is as soft as the petals of Lotus, eyes as deep as the lakes, please grant me the fortune of your company, forever !! I always want to hold you in my arms, I want to flow on the waves with you like, the petals of Pink Lotus flower, I always want your lovely face lying on my chest".

Eila was so fascinated by the happiness, that she was unable to speak even a word. Heaven and earth, time and space, pleasure and pain, death and life merged in an unbearable ecstasy.

Living with Budha together Eila became a very virtuous wife. She always pleased her husband with love and righteous behaviour. Budha also taught her various types of ' Sadhanas and penances and Eila learned very quickly. ' After some time, Eila gave birth to a son. She named him "Pururava". By pleasing to God Budha she slowly became able to recollect past time memories. As Budha was a Planet, God, he also had to follow his duties to the heaven world. So they both decided to follow their duties. Budha then decided to go back to heaven and Eila decided to take her son to her Kingdom.

Eila went back to her Kingdom, and after the year passed, she turned in the male form of "King Eil" once again. And like this, as "Budha " was the son of God Moon "Chandra", "Pururavas Dynasty or Clan" became famous by the name of "Chandra-Vamsha"!! "

Rishabh Uikey B.A. Final, 4th Sem

Infrastructure and Learning Sources Students Support and Prograession

Red Bull Regional
Championship 2020-21

Panjabrao Deshmukh State
Level Online Rapid Chess
Tournaments December 26 and
27, 2020 chess prize distribution

Tree Pantation Programme
Organized RTMNU Nagpur
& NSS Unit DNC Nagpur
5th June 2021

साधना

Book Exhibition organized
by Library
18/12/2020

Governance and Organisation Innovative Practices

Rastrapita Mahatma Gandhi &
Lalbahadur Shastri Jayanti
& D. Laxminarayan Memorial Day
Program 02/10/2020

Slogan & Poster Competition
Organized by Department of
Commerce on 16/12/2021

Badminton Academy opened
for Students

साधना

Dr. S. R. Ranganathan Jayanti
Librarian day Program
Organized by Library
Date 12/08/2021

Reportscan
2020-21

Department of Commerce

- 1 Students – Teacher Ratio 65:12020-21
- 2 Publications

	International		National			
	Print	E-Journal	Print	E-Journal		
Peer Review Journals		05		08		
Non-Peer Review Journals						
e-Journals						
Conference Proceeding		01				

Participation in Conferences/FDP's -37

Sr. No.	Name of Faculty	Paper Presentation in Conference Seminars	Conference/seminar attended National/International	
1	Dr. S.R. Jichkar			
2	Dr. Mrs. S.M. Jivankar -		National 04	FDP 03
3	Dr. P.S. Changole	01	International 01 National 05	R.M. Workshop 01 FDP 02
4	Dr. R.N. Gosavi		International 02 National 06	R.M. Workshop 01 FDP 03
5	Dr. K.D. Meghe			Workshop FDP 03
6	Mr. N.V. Chopde			
7	Dr. Mrs. Jambhulkar			FDP 02
8	Dr. D.N. Khadse			
9	Dr. Vinod Y. Waghale (Superannuated on 30th Nov., 2020)			
10	Dr. K.A. Wangal (Superannuated on 31st Aug., 2020)			
11	Dr. P.M. Joshi -		International 01 National 02	Refresher Course 02 FDP 04
	Total	01	21	15

1	07/02/2021	Webinar on Employment Opportunities in Govt. Sector through Competitive Examination	career, and to inspire them to live joyfully and hopefully. To make students aware about Jobs in Govt. Sector through Various Competitive Exam.	Shri. D.R. Gupta Superintendent CGST & Central Excise Aurangabad	Approx. 500 Students Connected through Zoom ID & You Tube.	Dr.P.S.Changole Ms.SoniyaDawale Mr. Deepak S. Jejani Dr. Mhatre Dr. Khadse
6	05/02/2021	Expert's Talk Series 2nd lecture on Economic Development & Pandemic in India'	To make them aware about effect of Covid on Indian Economy	Dr. Vinayak Deshpande Professor, Dept. of Business Management R.T.M. N. U.	200 Students joined on zoom and you tube live	Dr. Sangita Jiwankar Conveners: Dr. K.D. Meghe Dr. Parag Joshi Dr. Praveen Ghosekar
7	06/02/2021	Expert's Talk Series 13rd lecture on 'Entrepreneurship Development To Personality Development'	To Inculcate entre- preneurial Qualities and personalty development of Students	Dr. Dharmendra Mehta Sr. Faculty Vikram University, Ujjain	200 students joined on zoom and you tube live	Dr. Sangita Jiwankar Conveners: Dr. K.D. Meghe Dr. Parag Joshi Dr. Praveen Ghosekar
8	08/02/2021	Expert's Talk Series 4th lecture on 'Leadership'	To inspire students to become leader in real manner	Dr. Supriya Pathak ,Balgude Asst. Director - Industry Partnership, Centre for Industry Academia Partnership, Dr. VishwnathKarad MIT World Peace University	200 students joined on zoom and you tube live	Organizer Dr. SangitaJiwankar Conveners: Dr. K.D. Meghe Dr. Parag Joshi Dr. Praveen Ghosekar

Dr. Sangita Jiwankar
Professor & Head, Dept. of Commerce

Department of English

1. Students Teacher Ratio - 2020-21 Grant B.A.
318: 6, Non- Grant B.A. : 6; Grant B.Com.
835: 6, Non - Grant B.Com : 6; M.A. Non - Grant : 6

2. Publications - Title of Paper, Journal/ Conference Proceeding, Year. 2020-21
Dr. Bipasha Ghoshal

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Indian Sense and Sensibility in the Novels of Kamla Markandaya IJAEMA Vol XII, Issue VIII August 2020 Pg. nos. 435-440 Advantages and Disadvantages of Online Teaching Learning during Pandemic ICRT Vol 8, Issue 8 August 2020 Pg nos.982-985			ISSN No: 0886-9367 Impact Factor 6.3 ISSN NO: 2320-2882 Impact Factor 7.97
		Virtual Teaching -Learning during Covid-19 Pandemic JICR VolXII, IssueVIII August 2020 Pg nos.392-396		ISSN No:0022-1945 Impact Factor 6.2
		Finding Her Space: The New Woman in Anita Nair's The Better Man* AEGAEUM Journal Vol 8 Issue 8 Serial No.153 Pg nos.1450 -1453 August 2020		ISSN No:0776-3808 Impact Factor 6.2
		Issues of Identity in Daya Pawar's 'Baluta' and Omprakash Valmiki's 'Joothan: A Dalit's Life' IJDRBC Vol 11 No. 2 Pg nos. 669-673 Sept 2020		ISSN No:2005-4289 Impact Factor

		Search in Frederick Douglass's Narrative of the Life of Fredrick Douglass: American Slave and Richard Wright's 'Black Boy		ISSN No:0022 -1945
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Dr. Anuradha Kherdekar

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Effective Learning Techniques for Teaching English Literature to the Entry Level Literature Students Our Heritage Journal vol- 68No.9-2020			ISSN No: 0574 - 9030
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Dr. M. S. Wankhede

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Encounter with Extra-terrestrials in Jayant Narlikar's the message form Aristarchus and Virus Science Journal online Volume 7			ISSN No: 2348 - 6058
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Dr. K. K. Askar

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	John Steinbeck's The Pearl: An Insight into an Idea of Social Justice, pp 67-74 Re-Markings			ISSN No: 0972 - 611X
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Asst. Prof. Mrs. Lata Kolhe

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	'On Translation and Comparison' Vidyawarta Journal Issues-36, Vol-20 Oct to Dec 2020			ISSN No: 2319 - 9318
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

18. Details of Student enrichment programs (Guest lecture / Virtual lectures/Workshops/ Students Seminar/ field visits/ educational excursion/others)

Date	Students Seminar/Workshop / Guest lecture/Activity	Resource Person	Beneficiaries
30/08/2021	Virtual Lecture OnYouTube https://www.youtube.com/watch?v=jyUc_78x5ME	Dr. Bipasha Ghoshal	522Views
12/03/2021	PPT Competition (Online Zoom platform)	Dr. Shailendra Kumare	15 Students
15/04/2021	Virtual Lecture OnYouTube https://www.youtube.com/watch?v=aThpRAqZnyM	Dr.Bipasha Ghoshal	586 Views
18/06/2021	Virtual Lecture (OnYouTube https://www.youtube.com/watch?v=tsX1uuOKGZ0	Dr.Bipasha Ghoshal	311 Views

Activity 1

Power Point Presentation based on B.A II Compulsory English Syllabus On 12th March 2021.

Beneficiaries - 15

Incharge - Dr. Bipasha Ghoshal Judges - I) Dr.Pravin Ghosekar II) Mr.Om Chaudhari

Result - First Prize: Sachi Sonarkar Second Prize: I) Mansi Ramteke II) Himanshi M.Deshmukh

Third Prize: I) Hitakshi W.Nagrare,

Dr. Bipasha Ghoshal
Head, Dept. of English

Department of Marathi

1. Students Teacher Ratio 2020-21/
1-248
2. Publication in year 2020-2021 Title of
Paper, Journal/ Conference
Proceeding, Year.

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	2) Mrutunjay kadambaritil karna July 2020 3) marathi pouranik kadambaritil yayati Aug 2020 Dhyannesvaritil nisarga ani paravaran	1) Mahatma jotiba fule yancha sahityatil paryavaran July 2020		1) 440-444 2) 2394-1642 3) 2278-9308 4) 2320-2882
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Academic Activities 2020 -2021

Date	Students Seminar/Workshop / Guest lecture/Activity	Resource Person	Beneficiaries
07 /02 /2021	Poetry reading competition		77
08 /02 /2021	Story telling competition		100
10/02/ 2021	Essay competition		120
14 /02 /2021	Poster competition		100
18/02 /2021	Marathi slogan competition		15
09/03 /2021	Marathi Bhasha Din Guest lectur - marathi sahitya ani katha	Smt. Vijaya Bramankar Well Known Writer	100
10/03 2021	Guest lecture -pori jara japun	Prof. vijaya Marotkar	100

Department of Sanskrit

1. Students Teacher Ratio
2020-21 – 48 : 01
2. Publication in year 2020-2021 Title of
Paper, Journal/ Conference
Proceeding, Year.

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)	All Indian Oriental Conference 2020 10-12 Jan 2020	Tital – Yugpravartak Gramgitacharya Rashtrasant Tukadoji Maharaj		ISBN – 978-93-85710-59-9
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding				

Dr. Meerasingh Kakan
Head, Dept. of Sanskrit

Department of Economics

1. Students Teacher Ratio 2020-21/
2:260
2. Publication in year 2020-2021 Title of
Paper, Journal/ Conference
Proceeding, Year.

	Title of Paper & Date	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Impact on Indian Agriculture after COVID-19 June 2020	Research Journey International Multidisciplinary E-Research Journal			ISSN NO 2348-7143
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Impact of Agriculture on Environment (Globalisation View) June 2020	Dogo Rangsang Res earch Journal UGC care Group-1 Journal			ISSN NO 2347-7180
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)					
e-journals (whether UGC Notified)					
Conference Proceeding	जागतिकीकरण आणि पर्यावरण Book : शास्त्र आणि सर्व समावेशक जाग तिकीकरण July 2020	International			ISBN NO 978-93-89292-62-6

Name : Dr. Kishor Dhote

Conference Proceeding	जागतिकीकरण आणि पर्यावरण Book : July 2020	International			ISBN NO 978-93-89292-62-6
-----------------------	--	---------------	--	--	---------------------------

Name : Mr. Rajendra Motghare

Conference Proceeding	जागतिकीकरण आणि पर्यावरण Book : Inclusive & Environmental develop-ment in Globalization world July 2020	International			ISBN NO 93-89292-61-9
-----------------------	--	---------------	--	--	-----------------------

Ph.D. awardee/other awards Title of Thesis, Guide, Year, Date of Notification by University.

Sr. No.	Name of Faculty Students	Title of Thesis	Faculty as Supervisor	Awarded/ Submitted	Notification year/ Research Centre
1)	Mahendra Kailash Sonwane	Pune Jilyatil Nagrisahkari banke shaarthikkaryashmatechekarjvatap v karjvasulisambandhitsamsyanche adhyan (2004 - 2014)	Dr. Kishor Dhote	Awarded	2021
2)	Manmohan Ramteke	Economics study of agriculture business of Nagpur (2003 - 2013)	Dr. Kishor Dhote	Awarded	2021
3)	SwapnaKhuran	Study of sustainable performance and growth in real estate sector with spetial reference to Mumbai sub urbans (2001 - 2012)	Dr. K.Dhote	Ongoing	
4)	Gopal Bhise	Impact of Covid - 19 on workers of production, manufacturing, cons -truction and related service sector.	Dr. K.Dhote	Ongoing	
5)	Kiran Pethe	Nagpur Shaharatil Bal Shrami -kanchya Samsya: Ek Arthikva Samajik Adhyayan	Dr. S. B. Warke	Submitted	
6)	Vilas B. Kambale	Wardha Jilyatil Alpabhudharak Shetkaryanchya Arthik Samshy -ancha Abhyas	Dr. S. B. Warke	Ongoing	
7)	Pankaj Mandape		Dr. S. B. Warke	Ongoing	

1. Details of Student enrichment programs (Guest lecture / Virtual lectures/Workshops/Students Seminar/ field visits/ educational excursion/others

Date	Students Seminar/Workshop/ Guest lecture/Activity	Resource Person	Beneficiaries
12/12/2020	Essay Competition	Covid-19 चा रोजगारावर होणारा परिणाम	12
05/01/2021	Power Point Presentation based on syllabus	अभ्यासक्रमावर आधारित प्रेझेंटेशन	18
09/01/2021	Class Room Seminar	अभ्यासक्रमावर आधारित	28
11/02/2021	Quiz Competition	MCQ based (General Economy)	43
04/03/2021	Guest Lecture	DR. Amit Ashok Zapate Assistant Professor (CHB) RTM Nagpur University Department विषय: भारतीय बजेट २०२१ चे दिशादर्शक तत्वे जाणि जाण-व्यव.	45

Dr. Swarnalata Warke
Head, Dept. of Economics

Department of Political Science

1. Students – Teacher Ratio - 2020-21 - 1:149
2. Publications Title of Paper, Journal/
Conference Proceeding, Year.

	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)		02		
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)				
e-journals (whether UGC Notified)				
Conference Proceeding	01			

M. S. Uprikar
Incharge, Dept. of Political Science

Department of Geography

1. Students Teacher Ratio-2020-2021

UG:-93:2

19. Publications

Title of Paper, Journal/ Conference

Proceeding, Year.

	Title of Paper & Date	International	National	Other	ISSN/ISBN
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Critical study of growth of population and various land use Derivatives in Nagpur district	E-Research Journal Special ISSUE on "Samiksha" Published on dated Nov UGC Approved No 40705			ISSN NO 2348-7143
Peer Review Journals (whether UGC Notified)	Bhartiya Krushi Samasseche Bougalik Aadhyayan	An International Multidisciplinary Quarterly Research Journal Vol-VII, Issue Jan- Mar 2019 Impact factor-5.5			ISSN NO 2341-28-43
Non-Peer Review Journals (whether UGC Notified)					
e-journals (whether UGC Notified)					
Conference Proceeding					

Mr. Mukesh Kharkar
Incharge, Dept. of Geography

Department of Philosophy

8. Students Teacher Ratio - 50:01 (2020-2021)

8.Details of Student enrichment programs (Guest lecture / Virtual lectures/Workshops/ Students Seminar/ field visits/ educational excursion/others)

Date	Students Seminar/workshop/ Guest lecture/Activity	Resource Person	Beneficiaries
13th Feb 2021	Guest Lecture विषय : “ जैन नीतिशास्त्र व त्यातील त्रिरत्न सिधांताचे महत्व ”	Dr. Rajesaheb D. Maradkar , HOD, Department of Philosophy VNGIASS Nagpur	25
18th Feb 2021	“ तत्त्वज्ञ विचार मंथन स्पर्धा ”		05
19th Feb 2021	Quiz Competition विषय : “ स्वामी विवेकानंद : जीवन-कार्य ”		13
26th Feb 2021	Media Presentation (Short Film) विषय : “ महान दार्शनिक प्लेटो: संक्षिप्त जीवन ”		22
27th Feb 2021	A Classroom Seminar of Philosophy (दंड सिद्धांत, अनुमान आणि अतिभौतिकी)		B.A. 1st -II B.A.2nd-06 B.A.3rd-03
8th March 2021	निबंध स्पर्धा 'जागतिक महिला दिन' सावित्रीबाई फुले		

Mr. Nikhil Pakhode
Incharge, Dept. of Philosophy

Department of Computer

1. Students Teacher Ratio 2020-2021 : 1
:41 UG 1:3 PG
2 Publications

	International	National / Webinar/ Certification	Other	Page No. / Nos
Dr. Nilesh A. Mhatre	1) Certificate Of Participation "New Horizon Of ICT Dissemination Of Knowledge & Education On e-Learning & ODL Platform With Special Reference To Professional Programmes In India amid Covid -19" Organized By international Journal Of Commerce And Management Studies April-May-2020	1) Certificate Of Participation "Covid-19 Social Awareness Programme" Organized By Annasaheb Gundewar College, Nagpur 28-04-2020 2) e-quiz on Discoveries & Nobel Prizes Certificate Of Appreciation "Discoveries & Nobel Prizes" Orgnized By Jhulelal Institute Of Technology Nagpur 9-06-2020 3) Department Of Political Science Certificate "Webinar On Post Covid-19 World Order Organized By Dr. Panjabrao Deshmukh Arts And Commerce (Evening) College, Nagpur 08-06-2020		
Dr. Mrs. Shamli Pande		1) One Week Online National Workshop On "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application & Innovation In Teaching Learning Process" Organized By SFC College Ngg		

Department of Philosophy

8. Students Teacher Ratio - 50:01 (2020-2021)

8.Details of Student enrichment programs (Guest lecture / Virtual lectures/Workshops/ Students Seminar/ field visits/ educational excursion/others

Date	Students Seminar/workshop/ Guest lecture/Activity	Resource Person	Beneficiaries
13th Feb 2021	Guest Lecture विषय : “ जैन नीतिशास्त्र व त्यातील त्रिरत्न सिधांताचे महत्व ”	Dr. Rajesaheb D. Maradkar , HOD, Department of Philosophy VNGIASS Nagpur	25
18th Feb 2021	“ तत्त्वज्ञ विचार मंथन स्पर्धा ”		05
19th Feb 2021	Quiz Competition विषय : “ स्वामी विवेकानंद : जीवन-कार्य ”		13
26th Feb 2021	Media Presentation (Short Film) विषय : “ महान दार्शनिक प्लेटो: संक्षिप्त जीवन ”		22
27th Feb 2021	A Classroom Seminar of Philosophy (दंड सिद्धांत, अनुमान आणि अतिभौतिकी)		B.A. 1st -II B.A.2nd-06 B.A.3rd-03
8th March 2021	निबंध स्पर्धा 'जागतिक महिला दिन' सावित्रीबाई फुले		

Mr. Nikhil Pakhode
Incharge, Dept. of Philosophy

Department of Computer

1. Students Teacher Ratio 2020-2021 : 1
:41 UG 1:3 PG
2 Publications

	International	National / Webinar/ Certification	Other	Page No. / Nos
Dr. Nilesh A. Mhatre	1) Certificate Of Participation "New Horizon Of ICT Dissemination Of Knowledge & Education On e-Learning & ODL Platform With Special Reference To Professional Programmes In India amid Covid -19" Organized By international Journal Of Commerce And Management Studies April-May-2020	1) Certificate Of Participation "Covid-19 Social Awareness Programme" Organized By Annasaheb Gundewar College, Nagpur 28-04-2020 2) e-quiz on Discoveries & Nobel Prizes Certificate Of Appreciation "Discoveries & Nobel Prizes" Orgnized By Jhulelal Institute Of Technology Nagpur 9-06-2020 3) Department Of Political Science Certificate "Webinar On Post Covid-19 World Order Organized By Dr. Panjabrao Deshmukh Arts And Commerce (Evening) College, Nagpur 08-06-2020		
Dr. Mrs. Shamli Pande		1) One Week Online National Workshop On "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application & Innovation In Teaching Learning Process" Organized By SFC College Ngg		

		<p>08-12 June -2020</p> <p>2)national Level Webinar Series on Artificial Intelligence Organized By Aakar College of Management For Women Hingna, Nagpur 12-06-2020</p> <p>3)"Nourishing Body And Mind" Organized By Priydarshini bhagwati College of Engineering, Nagpur 09-06-2020</p>		
Mr. M. V. Jagtap		<p>1)One Week Online National Workshop On "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application & Innovation In Teaching Learning Process" Organized By SFC College Nagpur 08-12 June -2020</p> <p>2)national Level Webinar Series On Artificial Intelligence Organized By Aakar College Of Management For Women Hingna, Nagpur 12-06-2020</p>		
Mr. Shailesh Anwane		<p>1) One Week Online National Workshop On "Interdisciplinary Research Methodology, ICT Application & Innovation In Teaching Learning Process" Organized By SFC College Nagpur 08-12 June -2020</p> <p>2)Seven Days Webinar " Access to Open Educational Resources" Organized By Dhanwate National college, Nagpur 12-07-2020 To 18-07-2020</p>		
Mrs. Ranu Agrawal		<p>1) Webinar Attend On The Topic Of "Use Of Google Tools For College Teacher" Organized By</p>		

		<p>Taywade College Koradi 18-05-2020</p> <p>2) Webinar "Nourishing Body And Mind" Organized By Women Cell Priyadarshini College Of Engineering, Nagpur 09-06-2020</p> <p>3) National webinar "Effective Management Of Challenges And Opportunities In Trade, Commerce And Industries" Organized By Prerna Collge Of Commerce, Nagpur 16-06-2020</p> <p>4) Two Days National Conference "Covid-19 Crises Effects Challenges And Innovations" Organized By Annasaheb Gundewar Collge, Katol Road Nagpur 16 & 17 June 2020</p> <p>5) Research Paper Published "The Impact Of Covid-19 On Family And Society In India" Organized By Annasaheb Gundewar College Katol Road, Nagpur ISBN:-978-93-87558-45-8 16 & 17 June 2020</p>		
--	--	---	--	--

1. Details of Student enrichment programs (special lectures/ Workshops/Seminar/ other activities) with external experts.

- Activity-1 All Type Of Competition 2020-2021
- Activity-2 E-Aaramb 1-05-2020 To 06-05-2020
- Activity-3 Poster Making Competition
- Activity-4 Student Induction Program 2020-2021 Date: 8th Dec to 11th December
- Activity-5 Online PowerPoint presentation competition dated 25th-26th Jan 2021

Dr. Nilesh A Mhatre
Incharge, Dept. of Computer Application

Library Report 2020-2021

Sr. No.		Title of the Programme	Subject	Outcome
01	12 Aug. 2020	Librarian's Day	Dr. S. R. Rangnathan	Know and salute the Father of Library Science
02	12/07/2020 to 18/07/2020 (7 Days)	Seven Days National Webinar Access to Open Educational Resources. (Online Mode)	For Students/ Teachers / Researchers (750 Participants)	Students know the various facilities provided by the Library
03	15/10/2020	Celebrated WanchanPrerana Divas on the Eve of Dr. A. P. J. Abdul Kalam Jayanti.	Eve of Dr. A.P.J Abdul Kalam Jayanti	Students participated in Book Talk Competition on Online Mode, VEDIO made by students.
04	25/12/2019to 26/12/2019	Organized Book Exhibition	Eve of Dr. Bhausaheb Panjabrao Desh -mukh Jayanti.	Selection of qualitative Books, reference Books & others.This activity is a extension activity of Library.
05	27/12/2019	Best Book Talk Award for Students 1. ShubhamAcharyaPDIMTR 2. HimanshiDeshmukh B.A II 3 PramodThakre B.COM. II 4 GeetaSonekar12 th Commerce	Eve of Dr. A.P.J Abdul Kalam Jayanti.	To Motivate the students for inculcating the reading habits.
06	2020-2021	Create a e- Content Creation Repository by Faculty Members of Dhanwate National College..	Made Google Form	Available of e-content by Faculty Members on Web Page.
07	2019-2020	Internship Programme for external students of Library Science .	One month 02 students participated	Recommended by Head, DLISC, RTMNU, Nagpur
08	2020-2021	Organize Online Two Quiz Competition 1 Quiz on Covid 19 2 Quiz on Open Educational Resources		For Strengthening Library Services and Facilities

- Student Internship Programme for 30 working Days (For external Library Science Students)
- Services available for research students and pass out students and Outsiders, record to be maintained

In Pandemic Period –Covid 19

Circulation counter is open for the students and faculty members with Social Distancing.

In pandemic period of covid -19 , we provided the online resources to the students and faculty members of the college through on line mode, we provided the on demand service of books and journals and another resources of the library. We are made the Whats -app group of the students of each class like, B.A., B.Com, M.com, PGDCCA, BCA, BBA, Mass Communication and to provide all the facility regarding library. We organised two quiz competitions for the students for their awareness. We are getting the membership of National Digital Library of India. NDLI .

Dr. Vaishali Wadnerkar
Librarian
Dhanwate National College, Nagpur

NCC Report 2020-2021

Special Activities with objectives

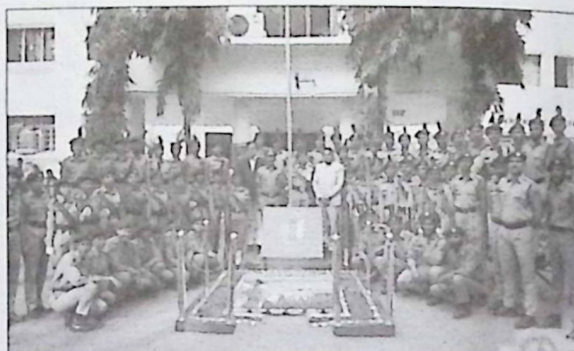
1. Yoga training Camp- NCC Unit has organized online yoga training Camp Join Zoom Meeting <https://us02web.zoom.us/j/88655481860> ? pwd=R2VDT2FUMkZuQjhORkk2VTN4VTBGdz09 Meeting ID: 886 5548 1860 Passcode: yoga Camp from 11th to 20th June 2020. The Objective of this activities is to improve mental and physical health with the help of peace and concentration. 25 Cadets have participated in Yoga Training Programme, for Preparation of International yoga day. Lt. Dr. S.S. Dadhe guided them.

2. International Yoga day- NCC Unit, Dhanwate National College, Nagpur & LKM Institute of Management Studies & Research, Kosara, Chandrapur, Jointly Organizes International Yoga Day Webinar on "YOGA FOR PHYSICAL & MENTAL FITNESS" (DURING COVID - 19 PANDEMIC) on Sunday, 21st June 2020, 7.00 a.m. at scheduled Zoom meeting. Topic: DNC Yoga Day Celebration Time: Jun 21, 2020 7.00 a.m. India in Zoom Meeting Meeting ID: 898 5930 4898 Password: dnc Link <https://us02web.zoom.us/j/89859304898?pwd=aEJscEMvWSs0ZlF5cTZlK055Z3Fpdz09> YouTube Link : <https://www.youtube.com/channel/UCNdKQIEvUxnH-f98i2T8LHQ>

The Objective of this activities yoga is essential for mental and physical health and overall improvement of society. Yoga is scientific way and it cost nothing to nation and individual. Our college Principal Dr. Surendra Jichakar, Dr. J. N. Chakravorty, Principal, LKMIMSR, Chandrapur and 250 participant joined online this programme including NCC Cadets, NSS Students, Teaching and Non-teaching Staff were Present.

3. Drive to download Aarogyasetu app NCC Unit organized drive of downloading the Aarogyasetu app, during lockdown period, the objective of this activities were awareness of Covid- 19 pandemic.

4. Participant on Ration Distribution programme NCC Cadet Participate to help in Ration Distribution programme during lockdown.

5. Help to police Department NCC Cadet help police department for control public and Distribution of food, during lockdown

6. Participant on Ration Distribution programme Ex.NCC Cadets of our college helped to the Dept of student welfare, RTMNU Nagpur during lockdown period by distributing ration and important thing.

7. Organized Rally For Cleanness Drive NCC Unit has organized cleanliness drive rally on 14th December 2020 the objective of this activities to send the message of public and aware the importance of cleanliness of surrounding area. In this programme Principal Dr. Surendra Jichakar, Lt. Subhash Dadhe, Dr. Vandana Ingale, Ms. L.M. Deshmukh, Prof. S.S. Gaharwar, P.I. Staff of Unit, along with 80 NCC Cadets and Student were Present.

8. Organize Cleanness Drive at Rly Station On 14th December 2020 Unit has organized Cleanness Drive at Ajani Rly Station, and Station was cleaned by cadets. Station master was present. Lt. Subhash Dadhe, Prof. S.S. Gaharwar, Dr. Vandana Ingale and 15 Girls Cadets and 20 Boys Cadets have Participated in this Programme.

9. Organize Poster Competition

On 15th December 2020 Unit has organized Poster competition Principal Dr. Surendra Jichakar, Lt. Subhash Dadhe, Prof. S.S. Gaharwar and 15 Girls Cadets and 20 Boys Cadets have Participated in this Programme.

10. Organize Blood Donation camp

22 Cadets of NCC and 15 NSS volunteers of Dhanwate National College (DNC), 20 Mah Bn NCC, Nagpur donated at a Blood Donation Camp on the occasion of Shivaji Maharaj Jayanti, in the presence of Col Sanjay Kadam, Adm Officer 20 Mah NCC Bn, Dr. Surendra Jichakar, Principal, DNC and other NCC ANOs/Instructors. The camp was organised in association with Jiwan Jyoti blood bank. The Objective of this activity was blood is life. In order to strengthen society and nation from within it is necessary.

11. Organize Annual Training Camp 2021 at Dhanwate National College.

20 Mah. Bn. NCC Unit has organize Annual Training Camp 2021 on 15th - 16th February 2021 at Dhanwate National College. Total 220 cadets, 02 officers, 04 ANO'S, 05 JCO's, 10 PI Staff and 4 person from Clearical Staff was Present.

12. Organize Debet Competition during Camp

During Annual Training Camp 2021 on 16th - 17th February 2021, Organize Drill Competition Four College participant on this compition and SUO Anuj Ghatate achived first position on boys Cadets and Sgt. Nitu Solanki achived first position on Girls Cadets.

13. Organize Drill Competition during Camp

During Annual Training Camp on 16th - 17th February 2021, Unit has Organize Drill Competition between Four College, SUO Anuj Ghatate achived first position among boys Cadets and Srg. Shivani Kamdi achived first position among Girls Cadets

14. Organize Guest lecture on Safty of Covid -19 Precantion

During Annual Training Camp, On 16 Feb 2021, Dr Kanchan Dwidmthe from Lata Mangeshkar Hospital, Nagpur was invited as a guest lecture for Cadets on

Safty precotion of Covid -19 and breast cancer at Camp of 20 Mah Bn NCC being held at DNC College, Nagpur from 15 to 19 Feb 2021

15. Organize Guest lecture on Leadership

Col Amit Dalvi (Retd), Director, SPI, Aurangabad gave lecture, on leadership on 15 Feb to Cadets during CATC-601 Camp Routine Activities Conducted / Organised:

1. Celibration of Independence Day

One must feel proud of our nation To remember this hard earn freedom. On 15th August, on the occasion of Independence Day Hon. Principal of the college, gave oath of NCC to the cadets, Lt. Subhash Dadhe and cadets gave guard of honour to the National Flag.

2. Campus Cleaning programme

On 14th August, 2019 and 25th Jan. 2020, the NCC Unit org. college campus cleaning programme, 60 cadets, cleaned the college premises and marked out flag Area and drow Rangoli. The Objective of this activity of campus is beatification.

3. Republic Day Celibration

On 26th Jan. 2021, republic day celebrated in the college. Hon. Principal of college, inspected the parade. Gaurd of honour was given to National flag. Total 70 cadets were present. On this occasion NCC Cadets crated flag area, and drow rangoli. And 2 Girls Cadets and 4 Boys Cadets Participated in Gaurd of honour ceremony at Kasturchand Park.

4. Gaurd of Honour to Group Commandar

On 17th Feb. 2021, our college NCC cadets gave, gaurd of Honour and pioliting to the Group Commandar during visit to College and Camp Area.

5. Gaurd of Honour to ADG

On 23th Feb. 2021, our college NCC cadets gave, gaurd of Honour to the ADG, during Visit to Yuva Shakti Bhawan Nagpur ADG, at Group Head Quarter

6. Gaurd of Honour to Major Genral

On 9th March 2021, our college NCC cadets gave, gaurd of Honour and pioliting to the Major Genral Dinesh Handa during Visit to Yuva Shakti Bhawan Nagpur ADG, at Group Head Quarter.

7. Conduct online classes for B Cert Exam Student during lock down peried.

Camp Activities

Sr. No.	Name of Camp	Place	Date	No. of Cadets Attended
01	CATC-602 (Boys)	Dhanwate National College, Nagpur	15-19 Feb. 2021	63 Cadets
02	CATC-604	Dr. Ambedkar College, Nagpur	22-26 Feb. 2021	02 Cadets

Some Focal Achievements

1. Lt. S.S. Dadhe was detailed in Combine Annual Training Camp from 15-19 Feb. 2021, at Dhanwate National College, Nagpur
2. Lt. S.S. Dadhe attend ANO'S Yearly Training Conference on 2nd Nov. 2020, at Headquarter
3. SUO Anuj Ghatate Selected SSB Camp held at Kamptee But due to lockdown camp was postponed.
4. SUO Anuj Ghatate and Srg. Nitu Solanki Selected in Flying Expedition.
5. SUO Anuj Ghatate Selected as a Battalion Under Offr (BUO) on Battalion level
6. Lt. S.S. Dadhe deliverd lecture's in CTO's orientation programme organized by 20 Mah. Bn NCC Unit, Nagpur.

The NCC provides exposure to the cadets in a wide range of activities, with distinct emphasis on social service, discipline and adventure trainings. It has developed itself as the biggest youth organization of the country symbolizing its motto of "Unity and Discipline"

I express my hearty thanks to the Principal, Dr. Surendra Jichakar for his guidance and kind help. I am also thankful to Mr. S.S. Gaharwar and all the Teaching, Non Teaching staff and Cadets, without which, I could not have achieved this success.

Jai Hind!

Lt. Subhash S. Dadhe
(ANO NCC Unit) Dhanwate National College,

NSS Report 2020-2021

1. Yoga Day : International Yoga Day is celebrated on 21st June, 2020 at 7am to 8am through Online Mode. Principal, Teachers and volunteers have enthusiastically participated in the Yoga Day.

2. Mask Distribution : During the admission NSS volunteers distributed Mask to students & their parents. Volunteers motivate students to keep social distancing, sanitisation and use of mask.

3. Volunteers Meeting: Volunteers are informed about the various activities of NSS through Whatsapp Group.

4. 27th Dec. 2020 Programme: On the occasion of 120th Jayanti of Dr. Panjabrao Deshmukh NSS Volunteers were present at Dr. Panjabrao Deshmukh Statue, Maharajbag Square. Principal Dr. S.R. Jichkar and all committee members including teaching and non-teaching staff were present.

5. Blood Donation Camp: Blood donation camp organised on 19th February, 2021. 35 Volunteers (25 Male, 10 female) donated to Jivan Jyoti Blood Bank. Principal Dr. S.R. Jichkar and all NSS committee members attended this camp on the occasion of Shivjayanti.

6. Tree-Plantation : Tree-Plantation programme was organised by Rastrasant Tukdoji Maharaj Nagpur University on 5th June, 2021 on the occasion of World Environment Day. Principal Dr. Surendra Jichkar, Ms. Mankar, Social Welfare Officer, Nagpur, Dr. R.N. Gosavi and staff members of institution were present.

7. Volunteer Blood Donation: Volunteer celebrated their birthday by donating blood during the pandemic.

8. Special Achievements / NSS Activities during Pandemic: Awarded 'Leadership Certificate' for noteworthy efforts in promoting the SPIT FREE INDIA MOVEMENT through National Service Scheme (NSS) during April-July 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Heath Foundation.

"Awarded 'Leadership Certificate', for noteworthy efforts in promoting the Spit Free India Movement, through National Service Scheme (NSS) during the April-December 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Health Foundation in

collaboration with Tata Memorial Hospital and Government of Maharashtra.

" Letter of appreciation for motivating 1402 students on behalf of 'Pledge for Life' team for supporting SPIT FREE INDIA MOVEMENT through National Service Scheme (NSS) on 25th October, 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Heath Foundation.

" Letter of appreciation to Principal, Dr. Surendra Jichkar, Dhanwate National College, Nagpur for motivating 1402 students on behalf of 'Pledge for Life' team for supporting SPIT FREE INDIA MOVEMENT through National Service Scheme (NSS) till 31st May, 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Heath Foundation.

" Letter of appreciation to Vinod Hajare for promoting of 'Pledge for Life' team for supporting SPIT FREE INDIA MOVEMENT through National Service Scheme (NSS) till 19th June 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Heath Foundation.

" Letter of appreciation to Yash Kamble for promoting of 'Pledge for Life' team for supporting SPIT FREE INDIA MOVEMENT through National Service Scheme (NSS) till 19th June 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Heath Foundation.

" NSS Volunteer Shri. Vinod Hajare and Team distributed Food Packets to the needy people and during this activity he is tested COVID-19 positive and Quarantine for 15 days. After this period he continued same activity.

" NSS Volunteer Shri. Yash Kamble and Team support Police Force to maintain Law and Order in the city during COVID-19 Pandemic Lockdown period.

" NSS Volunteers donated blood during the COVID-19 Pandemic Lockdown period.

" NSS Volunteers motivated people for maintain social and physical distance as well wearing about the mask and hand-wash during the COVID-19 Pandemic.

" NSS Unit, Dhanwate National College, Nagpur organised Blood Donation Camp on 19th February, 2021.

Award 1. : Bronze Medal, Spit Free India, Pledge for Life during the April-December 2020 to prevent the spread of COVID-19 by Sambandh Health Foundation in collaboration with Tata Memorial Hospital and Government of Maharashtra.

Dr. Rajkumagiri N. Gosavi
Programme Officer – NSS
Dhanwate National College, Nagpur

Physical Education & Sports 2020-21

It's my great pleasure to present the annual report of the department of physical education and Sports on behalf of our college. For last several years we have been forming the Sports Council for smooth working. The Sports Council was constituted under the Chairmanship of Hon'ble Principal Dr. Surendra Jichkar. Dr. S. S. Dadhe, Dr. V. M. Ingale & Mr. J. V. Jichkar was Joint Secretary & other members of the council were Mr. N. V. Chopde, Dr. V. Y. Waghale, Dr. P. D. Hadke, Dr. M. S. Wankhede, Dr. K. D. Meghe, Dr. R. N. Gosavi, Dr. Parag Joshi, Mr. S. S. Gaherwar, Dr. D. N. Khadse, Mr. R. S. Motghare, Mrs. J. S. Dhawad, Mr. S. M. Shambarkar, Mr. K. S. Lend, Mr. V. T. Choure, Mrs. S. R. Lokhande, Mrs. A. M. Deshmukh. The meetings were held on September 1, 2020 to discuss various matters related to the Sports activities during the academic session 2020-21 for smooth functioning.

Infrastructure & Sports Facilities in the College:

Under Dr. Panjabrao Deshmukh Sports Academy we provide following sports facilities:

Indoor Sports Activities: Badminton Academy was opened for the benefit of students which runs the coaching on regular basis. More than 250 students outside the college get benefit of our coaching center along with students, Doctors, Engineers, Lawyers, CAs and other professionals.

Modern Fitness Centre: For college students & Sport Persons, college renovated the gymnasium and Modern Fitness Centre. In this Centre new advance fitness equipment like motorize trade mill, electronic cycle, massager & other fitness equipment are available. Monthly more than 300 trainees are beneficiaries.

Table tennis: From last year college started regular coaching for students and players. The center is run with the help of Nagpur District Table tennis Association. **Chess:** Coaching on regular for students and players began working in association with Nagpur District Chess Association to organize various level tournaments

Softball Coaching has been in force on college ground for last twelve years. About 70 students from various schools and colleges undergo the training daily. Many players participated in state, National & International Tournaments. Mr. Chetan Mahadik, Mr. Piyush Ambulkar, Ms. Puja Bharti, Ms. Shruti Khawashe, Ms. Ashvini Thawkar, Ms. Samrudhi Peshane, Ms. Urvshi Sanesh warre presented Indian team.

Cricket ground with Turf Wicket: Well maintained College Cricket Ground with turf wicket at Vasant Nagar, (16622.4 sqmt.) is available for players and to organise various tournament. Many players of our ground participated in VCA U/19, U/23 & Ranji Trophy.

Gymnastics - We train students and other members of the society throughout the year in Shivaji Gymnastics Club under the coaching of Mr. Sanket Winchurkar & Mr. Mayuresh Shrishikar - National players. Regularly average 50 gymnasts get the training. Three gymnast from our coaching center participated in School State Tournament held at Amravati, 4 players participated in State Championship held at Thane under various age groups.

Archery Training Center: on November 20, 2019 Department of Physical education & Aero & bow Academy jointly started Archery Academy on College Vasant Nagar Ground. The Academy was inaugurated by Dr. Surendra Jichkar, Principal DNC, in presence of Shri Paradip Suryanshi PI, Bajaj Nagar, Shri Mukul Munde president Archery association, Dr. Devendra Wankhade, Mr. Jayant Jichkar, Mr. Nitin Chopde, Coach Mr. Abhishek Thaware & Bhushan Nighot International Players

Other outdoor sports Facilities: Basketball Court, Football ground with Flood Light and Volleyball, Korfball, Netball, Kabaddi, Kho-Kho grounds are well maintained for regular practice. But During lockdown stop facilities.

We provide various equipment's, Uniforms, Shoes, concession for outstation tournament, refreshment and daily allowances during tournaments. College bears the cost of university blazer for player who get selected for the first time in any game in the University team.

Participation in Various Sports Competitions : Due to Covid-19 university was not organized any intercollegiate tournaments, but some college teams & players are participated in few tournaments:

Other Tournament : Our college teams participated in Red bull Campus Cricket Tournaments, Softball players are participated in District & State level Championship, some individual players participated in various tournaments.

Achievements : We put efforts to train our players at least one month before the respective games & sports so that they may be well trained to win a name & fame for themselves as well as for college. This is our pride privilege that Our college Cricket teams participated in Red bull Campus Cricket Tournaments and got 1st place in this tournament.

ACTIVITIES CONDUCTED / ORGANISED :

1. International Yoga Day:

International Yoga day- Dhanwate National College, Nagpur & LKM Institute of Management Studies & Research, Kosara, Chandrapur, Jointly Organizes International Yoga Day Webinar on "YOGA FOR PHYSICAL & MENTAL FITNESS" (DURING COVID - 19 PANDEMIC) on Sunday, 21st June 2020, 7.00 a.m. at scheduled Zoom meeting.

Topic: DNC Yoga Day Celebration Time: Jun 21, 2020 7.00 a.m.

2. On August 29, 2020 National Sports Day Plantation

Birth anniversary of Major Dhyanchand was felicitated by the Department of Physical Education and Sports of Dhanwate National College. on the occasion of National Sports Day, the magician of the

game of hockey. In order to keep Major Dhyanchand in constant memory, under the guidance of Dr. Surendra Jichkar, Principal of the College, a tree was planted around the playground of Dhanwate National College, Vasant Nagar today. Dr. Devendra Wankhade, Head of the Department, Dr. Subhash Dade, Prof. Jayant Jichkar, Vinod Puri and others were present on this occasion.

3. Organised Dr. Panjabrao Deshmukh State Level Online Rapid Chess Tournament :

On the occasion of Krushirtana Dr. Panjabrao Deshmukh Jayanti Mahotsava, Dhanwate National College, Congress Nagar, Nagpur has organize Dr. Panjabrao Deshmukh State Level online Rapid Chess Tournament. The tournament was organize, inassociation with Nagpur District Chess Association, on December 26-27, 2020, from 6 pm onwards, through the platform of "Lichess.org". The tournament will be conduct online under the supervision of FA Mr Umesh Panbude.

The total prize money will be of Rs. 10,000/- (Ten Thousand) only. Maximum no. of rounds will be 8. Tournament will start at 6 pm on Saturday, 26th December, 2020. The further rounds will continue form 6 pm on Sunday, 27th December, 2020. The players of Maharashtra State are eligible only to participate. The entry fee will be Rs. 100/- per participant. The entries will close on 25th December, 2020 at 11.30 pm and after that, entry will be accepted with late fee Rs. 50/- till 3 pm. 26th Dec.2020. User-ID of Lichess.org is mandatory for every participant.

Dr. Prize distribution of Punjabrao Deshmukh state level chess tournament.

Krishiratna, Shikshan Maharshi Dr. 122nd birth anniversary of Punjabrao Deshmukh

Department of Physical Education and Sports, Dhanwate National College, Nagpur

It was organized in 2020. State in the two-day competition About 95 contestants from different districts had registered their participation. Or All competitors have played eight rounds over the two days of the tournament. After that, today

The results have been announced and the first five players are in college

The small event was honored with cash prizes and certificates.

Today, the principal of the college paid a courtesy call on Dr. Punjabrao Deshmukh Guided the players by greeting. Then to the following players Prizes were awarded. First Prize Shiva Iyer Rs. 2500 / -, Second Prize Siddhant Gavai Rs.2000 / -, Dishanka Bajaj Rs.1500 / -, IV Aryan Devgade Rs.1000 / - and Pancham Priyanshu Patil Rs.700 / - in cash and certificate Was given. On this occasion, Nagpur Chess Association Competition Secretary Shri Umesh Panabude, Chief Orbiter Shri Praveen Pantawane, Pvt. Nitin Chopde, parent and contestant Were present. The program was conducted by Dr. Devendra Wankhade. Performed by Jayant Jichkar.

Other winners are as follows - 6th Kripal Vanjari, 7th Suraj Jaiswal, 8th Sumedh Ramteke, 9th Saksham Singh, 10th Aditya Bodkhe, 11th Nilay Kulkarni, 12th Yash Marshettiwar, 13th Anushtan Amge, 14th Sagar Karankar And the 15th Yash Waghmare has been given an online prize money.

3. Contribution of Faculty During Covid-19 Pandemic

I. Contribution by Dr. Devendra Wankhade

1. Work as resources person - HRDC - refresher course 5 lecture online
2. Lecture on yoga online - VNGISS -
3. Chairperson - seven day national workshop university
4. Recourse person SBCT College 21 June 2021 online yoga day
5. Chairperson TS International Conference & organising secretary
6. CM fund collection Rs. 150000 through NUPETA
I Organised Online One Month Yoga Certificate Course And Delivered Lecture by Dr. Vandana Ingale and Dr. Subhash Dadhe
II. Delivered lecture on General Guidelines for Yoga Practice by Dr. Subhash Dadhe
III. Delivered lecture on Yoga for Health Pramotion by Dr. Vandana Ingale

Dr. Devendra Wankhede
Head, Dept. of Physical Education & Sports,
Dhanwate National College, Nagpur.

Jayanti-Punyatithi Committee 2020-21

Objectives of activities

We Celebrate the Jayanti - Punyatithi of great Personalities in Indian History with the objectives of Introducing Students in their work and to Inculcate the values, leadership qualities in students.

Meetings 1

The First meeting of the committee members was held on 1 July, 2020 at Meeting Room. The yearly plan of the Jayanti Punyatithi Programs for the session was chalked out.

Organized Jayanti- Puntithi Programs in 2020-2021

Rajarshi Shahu Maharaj Jayanti was celebrated on 26th June, 2020

Annabhau Sathe Jayanthi was celebrated on 1st August, 2020

Dr. Ranganathan Jayanti was celebrated on 10th Aug., 2020

Sarvpalli Dr. Radhakrishnan Birth anniversary was celebrated on 5th September, 2020

Birth anniversary of Karmaveer Bhaurao Patil celebrated on 22nd September, 2020

Birth anniversary of D. Laxminarayan celebrated on 1st October, 2020

Birth anniversary of D. Laxminarayan , Rashtrapita Mahatma Gandhi and Lal Bahadur Shastri Jayanti-was celebrated on 2nd Oct., 2020

Rashtrasant Tukdoji Maharaj Punyatithi was celebrated on 11th Oct., 2020

Bharatratna Dr. Babasaheb Ambedkar Mahaparinirvan Din & Mahatma Jyotiba Fule Memorial Day on 6th December 2020

Sant Gadgebaba Puntithi Program was organized on 20th December, 2020

The 114th Jayanti of Founder President Dr. Panjabrao Deshmukh of Shri Shivaji Education Society, Amravati was celebrated on 27th Dec., 2020

Sant Gadgebaba Punyithi Program was organised on 20th December, 2020

Krantijyoti Savitribai Fule Jayanti was organised on 3rd January, 2021

Rajmata Jijabai & Swami Vivekanand Birth anniversary Program was Celebrated 12th January, 2021

Rashtrapita Mahatma Gandhi Punyantithi program was organised on 30th January, 2021

Chhatrapati Shivaji Maharaj Jayanti program was Celebrated 19th February, 2021.

Krantijyoti Savitribai Fule was Punyantithi program was organised on 20th March, 2021

Founder President Dr. Panjabrao Deshmukh of Shri Shivaji Education Society, Amravati, Punyantithi program was organised on 10th April 2021

Bharatratna Dr. Babasaheb Ambedkar Jayanti program was Celebrated 14th April, 2021.

Rashtrasant Tukdoji Maharaj Jayanti was celebrated on 30th April, 2021

Dr. Jyoti Khadse
Convener, Jayanti Punyatithi Committee

Swachhata Abhiyan at
Ajni Railwan Station Organised by
NSS. & NCC Unit Dhanwate
National College, Nagpur
dt. 02/12/ 2020

Dhanwate National College, Nagpur
 Jointly Organizes
INTERNATIONAL YOGA DAY WEBINAR
 ON
"YOGA FOR PHYSICAL & MENTAL FITNESS"
 (DURING COVID - 19 PANDEMIC)
 Sunday, 21st June 2020 at 7:00 am to 8:00 am (IST)

By
 Dr. E.S. Sureshchandra Shinde
 Director of Physical Education,
 Dhanwate National College, Nagpur

REGISTRATION LINK
<https://bit.ly/3mXp8m7>

International Yoga Day Webinar
Dt. 21 Jun 2020

महाराष्ट्रावरुनी टाक ओवाळून काया
कंबर बांधून ऊठ घाव झेलाया
महाराष्ट्रावरुनी टाक ओवाळून काया ।
महाराष्ट्र मंदिरापुढती । पाजले याशीची ज्योती ।
सुवर्ण धरा खालती । निल अंबर भरले वरती
गड पुढे पोवाडे गाती । भूषवी तिला महारथी
तो अरवी सागर लागे जयाचे पाया
महाराष्ट्रावरुनी टाक ओवाळून काया ॥
ही मायभूमी धीरांची । शासनकर्त्या विरांची
घामाची आणि श्रमाची । खुरप्याची आणि दोरीची
संतांची, शाहीरांची । त्यागाच्या तलवारींची
स्मरून धुरंधर आता त्या शिवराया
महाराष्ट्रावरुनी टाक ओवाळून काया ॥

- लोकशाहीर अण्णाभाऊ साठे